T.C.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ

BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞINA BAĞLI HALK KÜTÜPHANELERİNDE ÇALIŞMAKTA OLAN KÜTÜPHANECİLERİN SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA FARKINDALIKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MELİHA ARI

İSTANBUL 2024

T.C.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ

BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞINA BAĞLI HALK KÜTÜPHANELERİNDE ÇALIŞMAKTA OLAN KÜTÜPHANECİLERİN SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA FARKINDALIKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MELİHA ARI

TEZ DANIŞMANI: DOÇ. DR. GÜSSÜN GÜNEŞ

İSTANBUL 2024

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER ..... **I**
ÖZET ..... **III**
ABSTRACT ..... **IV**
ÖNSÖZ ..... **VI**
SİMGELER VE KISALTMALAR ..... **VII**
TABLOLAR LİSTESİ ..... **IX**
BİRİNCİ BÖLÜM **1**
1.GİRİŞ 1
1.1. Araştırmanın Amacı 3
1.2. Araştırmanın Önemi 4
1.3. Araştırmanın Ana ve Alt Hipotezleri 6
1.4. Araştırmanın Varsayımları 7
İKİNCİ BÖLÜM **8**
2. KURAMSAL TEMELLER 8
2.1. Sürdürülebilirlik Kavramı 8
2.2. Kalkınma Kavramı 11
2.3. Sürdürülebilir Kalkınma Kavramı 13
2.4. Sürdürülebilir Kalkınmanın Tarihçesi 15
2.5. Sürdürülebilir Kalkınmanın Hedefleri 22
2.6. Sürdürülebilir Kalkınmanın Boyutları 25
2.7. Kurumsal Sürdürülebilirlik 29
2.8. Sürdürülebilirlik Kalkınma Farkındalığı 31
2.9. Sürdürülebilir Kalkınma ve Kütüphaneler 31
2.9. Sürdürülebilir Kalkınma ve Halk Kütüphaneleri 35
2.10. Sürdürülebilir Kalkınma ve Kütüphaneciler 38
2.11. Sürdürülebilir Kalkınma ile İlgili Kütüphanecilik Alanında Yapılan Çalışmalar 40
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM **56**
3. YÖNTEM **56**
3.1. Araştırmanın Modeli 56
3.2. Çalışma Grubu 57

3.3. Veri Toplama Aracı 58
3.3.1. Sürdürülebilir Kalkınma Farkındalık Ölçeği 58
3.3.2. Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerindeki Savunuculuk Faaliyetlerine Yaklaşım Formu 61
3.4. Veri Toplama Süreci 64
3.5. Verilerin Analizi 64
3.5.1. Normallik Analizi 65
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM 68
4. BULGULAR 68
4.1. Demografik Verilere İlişkin Bulgular 68
4.2. Birinci Alt Hipotez 69
4.3. İkinci Alt Hipotez 82
BEŞİNCİ BÖLÜM 97
SONUÇ VE TARTIŞMA 97
ÖNERİLER 104
KAYNAKÇA 107
EKLER 115
Ek 1 Etik Kurul İzni 115
Ek 2 Anket İzni 116
Ek 3 Ölçek Kullanım İzni 117
Ek 4 Sürdürülebilir Kalkınma Farkındalık Ölçeği 118
Ek 5 Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerindeki Savunuculuk Faaliyetlerine Yaklaşım Formu 119

ÖZET

Birleşmiş Milletlerinin (BM) 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH) doğrultusunda IFLA tarafından "Kütüphaneler ve BM 2030 Gündemi'nin Uygulanması" kütüphanecilerin 17 hedef ve 169 amaçtan oluşan gündemi nasıl uygulayacaklarını ve savunuculuk faaliyetlerinde nasıl ilerleme kaydedeceklerine dair bir kılavuz hazırlanmıştır. Her ülke bu gündem hedeflerine ulaşmak için ulusal stratejiler geliştirerek SKH'ye katkı sağlamaktadır. 2030 gündemine ulaşmak için Türkiye SKH ve kütüphane faaliyetleri çerçevesinde üretilen ve yürütülen bilimsel çalışmaların yeterli olmadığı gözlemlenmiştir. Bu tez çalışması SKH kapsamında üretilen ve yürütülen çalışmaların yetersizliğini kütüphanelerde aktif rol oynayan kütüphanecilerin farkındalıklarını değerlendirerek ortaya koymaktadır. Araştırmanın nicel veri toplama yöntemi olarak Atmaca vd. (2019) tarafından geliştirilen "Sürdürülebilir Kalkınma Farkındalık Ölçeği" ve araştırmacının uzman görüşüyle geliştirdiği "Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerindeki Savunuculuk Faaliyetlerine Yaklaşım Formu" kullanılmıştır. Çalışma örneklemi oluşturan Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2022 yılı istatistiki verilere göre Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı 1.257 halk kütüphanesinde bulunan 195 kütüphanecinin verileri değerlendirilmiştir. Veriler SPSS 29.0 yazılımı kullanılarak, betimsel istatistiklerde, Mann-Whitney U Testi ve Kruskal Wallis Testi uygulanmıştır.

Araştırmanın analizlerinde Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı çalışmakta olan halk kütüphanecilerinin genel ve ekonomik, toplumsal ve çevresel alt boyut farkındalıkları ve savunuculuk faaliyetlerine yaklaşımlarına ilişkin bulgular değerlendirilmiştir. Bulgular sonucunda cinsiyet, yaş grubu ve Bakanlıkta çalışma yılları açısından incelemesinde Bakanlıkta çalışan halk kütüphanecilerinin SKH genel farkındalıklarında ve savunuculuk faaliyetlerine yaklaşımlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Bakanlıkta çalışan halk kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınma hedeflerindeki genel ve ekonomik, toplumsal ve çevresel alt boyut farkındalıkları ve savunuculuk faaliyetlerine yaklaşımlarının yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bakanlığa bağlı çalışmakta olan halk kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmadaki savunuculuk faaliyetlerindeki politikalara, toplantılara, temsilcilere, kullanıcılara yönelik gerçekleşen uygulamaların yeterli olmadığı görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri, Halk Kütüphaneleri, Kütüphaneci Farkındalığı

ABSTRACT

In line with the Sustainable Development Goals of the United Nations (UN) 2030 IFLA, a guideline was prepared by IFLA on how to implement the agenda of 17 targets and 169 purposes and how to make progress in advocacy activities. Each country contributes to SKH by developing national strategies to achieve this agenda targets. In order to reach the agenda of 2030, it was observed that the scientific studies produced and carried out within the framework of Turkey SKH and Library activities were not sufficient. This thesis work reveals the inadequacy of the studies produced within the scope of SKH and evaluate the awareness of librarians who play an active role in libraries. The research as a quantitative data collection method of the study. (2019) developed by the "Sustainable Development Awareness Scale" and the "Approaching Form of Advances in Sustainable Development Goals of Librarians' developed by the researcher with expert opinion. According to the statistical data of the Turkish Statistical Institute (TURKSTAT), which constitutes the study sample, the data of 195 librarians in 1,257 Public Library of the Ministry of Culture and Tourism were evaluated. Data using SPSS 29.0 software, mann-whitney U test and Kruskal Wallis test were applied in descriptive statistics.

In the analysis of the research, the findings of the public librarians working under the Ministry of Culture and Tourism were evaluated on the general and economic, social and environmental sub -dimensions awareness and approaches of advocacy activities. As a result of the findings, no statistically significant difference was found in the general awareness of the public librarians working in the ministry in the examination of gender, age group and ministry in terms of working years. It has been concluded that the general and economic, social and environmental sub -dimensions awareness and advocacy activities of the public librarians working in the Ministry in sustainable development goals are high. It was observed that the practices for the policies, meetings, representatives and users in the advocacy activities of the public librarians working under the Ministry in sustainable development were not sufficient.

Keywords: Sustainable Development Goals, Public Libraries, Librarian Awareness.

ÖNSÖZ

Bu çalışma süresince gerek bilimsel bilgisini gerekse anlayışını esirgemeyen her zaman sevgisini ve desteğini üzerimde hissettiğim fedakârlığı, yol göstericiliği için sayın hocam **Doç. Dr. Güssün GÜNEŞ'**e sonsuz saygı ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Anketi gerçekleştirmeme izin veren Kültür ve Turizm Bakanlığı Genel Müdürlüğüme Daire Başkanlığıma, İl Müdürlüğüme, İlçe İdari Amirliğime ve ankete katılım gösteren meslektaşım kütüphanecilere ve desteklerini esirgemeyen iş arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunuyorum.

Tüm yaşamım boyunca maddi manevi desteklerini benden esirgemeyen, büyüten, seven, koruyan canım aileme ve her daim yanımda olan dostuma ve yol arkadaşlarıma ve eğitim hayatım boyunca beni hep destekleyen yanımda olan Başsavcı Habip KORKMAZ'a teşekkürlerimi sunuyorum.

Meliha ARI

SİMGELER VE KISALTMALAR

AÇA : Avrupa Çevre Ajansı

ALA : Amerikan Kütüphane Derneği
(American Library Association)

BM : Birleşmiş Milletler

IFLA : Uluslararası Kütüphane Dernekleri ve Kurumları Federasyonu
(International Federation of Library Associations and Instituons)

EBLIDA : Avrupa Kütüphane, Bilgi ve Dokümantasyon Dernekleri Bürosu
(European Bureau Of Lıbrary, Informatıon And Documentatıon Associatıons)

ENSULIB : Çevre, Sürdürülebilirlik ve Kütüphaneler Çalışma Grubu
(Environment, Sustainability and Libraries Section)

GSMH : Gayri Safi Milli Hasıla

OECD : Ekonomik Kalkınma ve İş birliği Örgütü
(Organisation for Economic Co-operation and Development)

SK : Sürdürebilir Kalkınma

SKFÖ : Sürdürülebilir Kalkınma Farkındalık Ölçeği

SKH : Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri

TDK : Türk Dil Kurumu

TÜİK : Türkiye İstatistik Kurumu

UCLA : Kaliforniya Üniversitesi
(University of California, Los Angeles)

UN : Birleşmiş Milletler
(United Nations)

UNECE : Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu
(United Nations Economic Commission for Europe)

UNEP	: Birleşmiş Milletler Çevre Programı
	(United Nations Environment Programme)
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
	(United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)
ÜNAK	: Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği
WCED	: Dünya Çevre ve Gelişme Komisyonu
	(World Commission on Environment and Development)
WWF	: Dünya Koruma Vakfı
	(World Wide Fund for Nature)
Age.	: Adı Geçen Eser
Agm.	: Adı Geçen Makale
çev.	: Çeviren
ed.	: Editör
s.	**:** Sayfa
vb.	: Ve Benzeri
N	: Örneklem Sayısı
X	: Ortalama
Ss	: Kareler Toplamı
Sd	: Serbestlik Derecesi
U	: Mann-Whitney U Testi Değeri
Z	: Test Değeri
p	: Anlamlılık Düzeyi (Sig)
df	: Serbestlik Derecesi
f	: Frekans
x^2	:Ki-Kare Değeri

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 3. 1. SKFÖ Güvenirlik Analizi..... 59
Tablo 3. 2. Verilerin Faktör Analizi Uygunluğunun İncelenmesi 61
Tablo 3. 3. SK Savunuculuk Faaliyetlerine Yaklaşımının Güvenirlik Analizi 62
Tablo 3. 4. Verilerin Faktör Analizi Uygunluğunun İncelenmesi 63
Tablo 3. 5. 5'li Likert Ölçeğinin Aritmetik Ortalama Değerlendirme Aralığı 65
Tablo 3. 6. Sürdürülebilir Kalkınma Farkındalık Ölçeği ve Savunuculuk Faaliyetlerine Yaklaşım Formunun Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk Testi 66
Tablo 4. 1. Kişisel Bilgi Değişkenlerinin Frekans ve Yüzdelik Tablosu 68
Tablo 4. 2. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda Çalışmakta Olan Halk Kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınma Genel Farkındalıklarının Cinsiyet Değişkenine Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları..... 70
Tablo 4. 3. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda Çalışmakta Olan Halk Kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınma Ekonomik Farkındalıklarının Cinsiyet Değişkenine Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları 71
Tablo 4. 4. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda Çalışmakta Olan Halk Kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınma Toplumsal Farkındalıklarının Cinsiyet Değişkenine Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları 72
Tablo 4. 5. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda Çalışmakta Olan Halk Kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınma Çevresel Farkındalıklarının Cinsiyet Değişkenine Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları 72
Tablo 4. 6. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda Çalışmakta Olan Halk Kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmadaki Savunuculuk Faaliyetlerindeki Yaklaşımlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları 73
Tablo 4. 7. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda Çalışmakta Olan Halk Kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmaya İlişkin Genel Farkındalıkların Yaş Gruplarına Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları 74

Tablo 4. 8. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda Çalışmakta Olan Halk Kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmaya İlişkin Ekonomik Farkındalıkların Yaş Gruplarına Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları 75
Tablo 4. 9. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda Çalışmakta Olan Halk Kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmaya İlişkin Toplumsal Farkındalıkların Yaş Gruplarına Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları 75
Tablo 4. 10. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda Çalışmakta Olan Halk Kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmaya İlişkin Çevresel Farkındalıkların Yaş Gruplarına Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları 76
Tablo 4. 11. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda Çalışmakta Olan Halk Kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmadaki Savunuculuk Faaliyetlerindeki Yaklaşımların Yaş Gruplarına Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları 77
Tablo 4. 12. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda Çalışmakta Olan Halk Kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmaya İlişkin Genel Farkındalıkların Bakanlıkta Çalışma Yıllarına göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları 78
Tablo 4. 13. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda Çalışmakta Olan Halk Kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmaya İlişkin Ekonomik Farkındalıkların Bakanlıkta Çalışma Yıllarına göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları 79
Tablo 4. 14. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda Çalışmakta Olan Halk Kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmaya İlişkin Toplumsal Farkındalıkların Bakanlıkta Çalışma Yıllarına göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları 80
Tablo 4. 15. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda Çalışmakta Olan Halk Kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmaya İlişkin Çevresel Farkındalıkların Bakanlıkta Çalışma Yıllarına göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları 81
Tablo 4. 16. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda Çalışmakta Olan Halk Kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmaya İlişkin Kütüphanecilerin Savunuculuk Faaliyetlerine Yaklaşımlarının Bakanlıta Çalışma Yıllarına göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları..... 82

Tablo 4. 17. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda Çalışmakta Olan Halk Kütüphanecilerinin Sürdürülebilir KalkınmaFarkındalık Ölçeğinden Alınan Puanların Genel Farkındalık Durumuna ve Alt Boyutlarına İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri 83
Tablo 4. 18. Kültür ve Turizm Bakanlığı'na Bağlı Halk Kütüphanelerinde Çalışan Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Farkındalıklarına İlişkin Aritmetik Ortalama Değerlendirmeleri 85
Tablo 4. 19. Kültür ve Turizm Bakanlığı'na Bağlı Halk Kütüphanelerinde Çalışan Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Farkındalıklarının Ekonomik, Toplumsal ve Çevresel Boyutları Arasında Anlamlı Farklılıkları Gösteren Korelasyon-Pearson Sonuçları 88
Tablo 4. 20. Kültür ve Turizm Bakanlığı'na Bağlı Halk Kütüphanelerinde Çalışan Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınmadaki Savunuculuk Faaliyetlerine Yaklaşımlarının Aritmetik Ortalama ve Sapma Değerleri 89
Tablo 4. 21. Kültür ve Turizm Bakanlığı'na Bağlı Halk Kütüphanelerinde Çalışan Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinde Eğitime İhtiyaç Duyulmasıyla İlgili Forma Verdikleri Cevaplar 92
Tablo 4. 22. Kültür ve Turizm Bakanlığı'na Bağlı Halk Kütüphanelerinde Çalışan Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinde Toplantılarla İlgili Forma Verdikleri Cevaplar 93
Tablo 4. 23. Kültür ve Turizm Bakanlığı'na Bağlı Halk Kütüphanelerinde Çalışan Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinde Politikalar ve Yatırımlarla İlgili Forma Verdikleri Cevaplar 94
Tablo 4. 24. Kültür ve Turizm Bakanlığı'na Bağlı Halk Kütüphanelerinde Çalışan Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinde Kullanıcı Etkinlikleriyle İlgili Forma Verdikleri Cevaplar 95
Tablo 4. 25. Kültür ve Turizm Bakanlığı'na Bağlı Halk Kütüphanelerinde Çalışan Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerini Üstlenen Temsilciyle İlgili Forma Verdikleri Cevaplar 96

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2. 1. Gro Harlem Brundtland'ın El Yazısıyla Sürdürülebilir Kalkınma Tanımı 18
Şekil 2. 2. BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri..... 23
Şekil 2. 3. Sürdürülebilir Kalkınma Boyutları..... 26
Şekil 2. 4. Sürdürülebilir Kalkınma ve Kurumsal Sürdürülebilirlik Temelleri 30
Şekil 2. 5. Halk Kütüphanelerinin SKH'ye Yönelik Çalışmaları 53
Şekil 3. 1. Anket Katılımcı Bilgileri..... 58

BİRİNCİ BÖLÜM

1.GİRİŞ

Sanayi Devrimi ve II. Dünya Savaşı sonrasında daha görünür hale gelen kaynak krizi yeni arayışları da beraberinde getirmiştir. Sürdürülebilirlik kavramı, krizlere yönelik bu yeni arayışlara bütüncül bir yaklaşım sunabileceğini düşünülerek ekonomik, toplumsal ve çevresel boyutlarla küresel bir çözüm üretilmesi ve ortak bir tanımım yapılması için uluslararası gündemlerde yerini almaya başlamıştır. Yerel krizlerin küresel krizlere dönüşmesi uluslararası oluşan gündemlere ciddi bir müdahalenin gerekliliğini ortaya koymuştur. 1973, 1979 petrol krizleri, ozon tabakasındaki tahripler, yoksulluğun artması, çevre tahriplerinin çoğalması, küresel ısınma vb. krizlere bu müdahalenin gerektiğine somut örnekleri oluşturmaktadır. Tahrip edilen doğanın verdiği yıkımlar ve önlemlerinin alınmaması durumunda oluşabilecek; açlık, susuzluk, kaynak yetersizliği, nüfus artışı, göç, vb. sorunlar için uluslararası kabulleri ve doğanın kendini devam ettirmesi adına küresel bir kalkınmayı zorunlu kılmıştır. Küresel kalkınmanın farkındalığı ve uygulanması için 1980'li yıllardan günümüze kadar birçok oturum gerçekleşmiştir. Bu oturumlarda yeni bir küresel kalkınma çerçevesi çizen "Gündem 2030: BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH)" 2015 yılında kabul edilerek, 17 başlık ve 169 hedeften oluşan, diğer oturumlardan daha etkili ve devamlılığı sağlanması amaçlanan küresel bir gündem uluslararası devletlerce kabul edilmiştir.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH) 2015 yılında kabul edilip 2016 yılında uygulamaya konulması planlanmış ve tüm alanlarda gündemin uygulanması için faaliyetler gerçekleştirilmiştir. Hedeflerin uygulanmasında doğal bir destekçi olan kütüphaneler BM 2030 Gündemi'ne katkı sağlamak için bu kapsamda çalışmalar yürütmüşlerdir. BM 2030 Gündemi kapsamında Uluslararası Kütüphane Dernekleri ve Kurumları Federasyonu (IFLA) tarafından "Kütüphaneler ve BM 2030 Gündemi'nin Uygulanması"[1] kılavuzu ile kütüphanelerdeki kütüphanecilerin SKH'leri uygulaması ele alınmakta ve kılavuzun nasıl kullanılması gerektiğine yönelik bilgiler vermektedir. Kılavuzda doğal bir Sürdürülebilir Kalkınma (SK) merkezi olan kütüphanelerin SKH'leri

[1] IFLA, "Kütüphaneler ve BM 2030 Gündemi'nin Uygulanması Kılavuzu", *Türk Kütüphaneciliği*, 30/2, (2016), s. 319.

gerçekleştirmede önemli bir rol oynayacağı ortaya konulmaktadır. Kütüphanelerin işlevlerinin yerine getirmesinde etkin rolü oynayan kütüphanecilerin farkındalıkların arttırılması ve savunuculuk faaliyetlerinin benimsenmesiyle hedeflere ulaşılması belirtilmektedir. Sürdürülebilir bir yaşam farkındalığı olan bireylerin küresel yaşam kalitelerinin artması ve bunu kimseyi geride bırakmadan gerçekleştirmesi ve gelecek nesillere de bu kaynakların paylaşılmasında kütüphanelerin merkez konumda olabileceğini ortaya konulmaktadır.

IFLA'nın hazırladığı kılavuzdan hareketle Türkiye'deki kütüphaneler ve SKH'ye yönelik gerçekleşen faaliyetlerin literatür taraması yapılmıştır. Üretilen ve yürütülen bilimsel çalışmaların SKH ve kütüphaneler üzerindeki farkındalıkların benimsenip benimsenmediğine dair kütüphanecilik alanında hizmet veren tüm kurum ve kuruluşlar faaliyetleri incelenmiştir. Elde edilen sonuçlarda üretilen ve yürütülen bilimsel çalışmaların yeterli bir düzeyde olmadığı görülmüştür. SKH ve kütüphaneler üzerinde yeterli çalışmanın olmaması kütüphanecilik alanındaki bireylerin farkındalık düzeylerinin belirlenmesi gerektiğini ortaya çıkarılmıştır. Bu kapsamda tüm kütüphane türlerinde çalışan personeller araştırılmış ve bireylerin hayat boyu öğrenimlerini destekleyen halk kütüphanelerinin personelleri incelenmiştir. IFLA tarafında da ortaya konulan SKH yönelik faaliyetleri gerçekleştirilmesinde aktif rol oynayan kütüphaneciler üzerinde bir çalışma yapılmıştır. Örneklem olarak Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı halk kütüphanelerinde çalışmakta olan kütüphaneciler belirlenmiştir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı halk kütüphanelerinde çalışmakta olan kütüphanecilerin farkındalık düzeylerinin belirlenmesi ve savunuculuk faaliyetlerine yaklaşımlarının analizini yapmak için Atmaca vd. (2019) tarafından geliştirilen "Sürdürülebilir Kalkınma Farkındalık Ölçeği (SKHFÖ)"[2] ve araştırmacının uzman görüşü ile geliştirdiği "Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerindeki Savunuculuk Faaliyetlerine Yaklaşım Formu" kullanılmıştır.

Veriler nicel araştırma yöntemlerine göre değerlendirilmiş olup, sonuçları SPSS 29.0 yazılımı kullanılarak değerlendirilmiştir. Betimsel istatistikleri değerlendirmek için Mann-Whitney U Testi ve Kruskal Wallis Testi uygulanmıştır. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2022 verilerince Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı 1257 halk kütüphanesinde

[2] Ayşe Ceren Atmaca v.dğr., "Development of a Measurement Tool for Sustainable Development Awareness", International Journal of Assessment Tools in Education, 6/1, (2019), s.91.

çalışmakta olan 195 kütüphanecinin farkındalıkları; genel boyutları ve ekonomik, çevresel ve toplumsal alt boyutlarıyla ortaya konulmuş ve savunuculuk faaliyetlerine yönelik yaklaşımları değerlendirilmiştir. Verilerin sonucunda Bakanlıkta çalışmakta olan kütüphanecilerin farkındalık düzeyleri bulgularla ortaya konulmuştur. Bakanlıkta çalışmakta olan halk kütüphanecilerinin savunuculuk faaliyetlerine yaklaşımlarına yönelik cevapları değerlendirilmiş ve Türkiye'de gerçekleşen faaliyetlerde politikalar, toplantılar, eğitimler, temsilciler ve kullanıcılara yönelik gerçekleşen faaliyetlerin yeterlilik durumları ortaya konulmuştur.

BM 2030 Gündemi'nin Uygulanması yönünde kütüphanelerin rolleri önemlidir. Bireylerin hayat boyu öğrenimini, bilgi kaynaklarına erişimini, saklanmasını, sunulmasını, vb. gelecekte ihtiyaç duyulacak tüm gereksinimlerin karşılanmasına olanak sağlayan kütüphaneler doğal bir destekçidir. Kütüphanecilik alanında SKH yönelik gerçekleşecek tüm üretilen ve yürütülen bilimsel çalışmalar geleceğe bir ışık oluşturmaktadır. Kütüphaneler, üçüncü yaşam alanı olan ve bireylerin kendilerine gelişmelerinde ve bilgi gereksinimlerinin karşılanmasında geliştirilen bağlarla ulusal ve küresel yaşam kalitesinin arttırılmasında ve gelecek nesillere de kaynakların paylaşılmasında önemli rolleri bulunmaktadır.

1.1. Araştırmanın Amacı

2016 yılı itibariyle uygulaması planlanan BM 2030 SKH kapsamında IFLA tarafından "Kütüphaneler ve BM 2030 Gündemi'nin Uygulanması" Sürdürülebilir Kalkınmanın nasıl uygulanacağına dair savunuculuğunu gerçekleştiren kütüphanecilere kılavuz olarak hazırlanmıştır. Ulusal kalkınmalarda önemli bir yere sahip olan kütüphanelerde uygulanacak olan bu kılavuz Türkiye'de SKH kapsamında incelendiğinde konuya yeterince önem verilmediği düşünülmektedir. Yürütülen ve üretilen bilimsel çalışmaların yetersizliği, Ulusal Kalkınma Planı'nda kütüphanelere ayrılan planlamaların ve lider rol konumunda olmaması da bu durumu destekler niteliktedir. Bu kapsamdaki incelemelere örnek olarak Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı halk kütüphanelerinde gerçekleşen faaliyetlerin SKH kapsamında gerçekleşmemesi verilebilir. Yürütülen ve üretilen bilimsel araştırmaların yetersizliğine neden olarak Sürdürülebilir Kalkınma kavramının kütüphaneler kapsamında yeterli derecede bilinmediği ve bu farkındalığın oluşmadığı düşünülmektedir. Bu kapsamda BM 2030 Gündem hedefine ulaşmak için Kültür ve

Turizm Bakanlığı'na bağlı çalışmakta olan kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma hedeflerindeki farkındalıkları ve Sürdürülebilir Kalkınmadaki savunuculuk yaklaşımlarına dair değerlendirmeleri içermektedir.

1.2. Araştırmanın Önemi

BM 2030 gündemi ile SKH, 1 Ocak 2016 yılı itibariyle yürürlüğe giren ve 2030 yılına kadar ulusal kalkınmalar hedefleyerek dünyanın yaşanılabilir bir yer olarak kalabilmesi için gerekli adımların atılmasına yönelik bir eylem çağrısıdır. Bu eylem çağrısı 169 amaç ve 17 hedeften oluşmaktadır. Ele alınan konular gezegenin ekonomik sürdürülebilirliği, sosyal sürdürülebilirliği ve çevresel sürdürülebilirliği boyutları üzerinden çözümler üretilmesine ve problemlere rehberlik edilmesine olanak sağlanmaktadır.

BM 2030 SKH gündem çağrısı doğrultusunda ülkelerin kalkınma planlarında oluşan "sürdürülebilirlik" gündemine doğal bir destekçi olan kütüphanelerin süreçteki yerine yönelik çalışmalar yapılmıştır. Bu süreç çalışmasına kütüphanelerin anlam ve önemine fayda sağlamak için IFLA tarafından "Kütüphaneler ve BM 2030 Gündemi'nin Uygulanması Kılavuzu" hazırlanmıştır. SKH kapsamında gerçekleşen uluslararası farkındalık çalışmalarıyla kütüphanelerin süreç içerisindeki yeri ve önemi ön plana çıkarılmak istenilmiş ve savunuculuk faaliyetlerine yönelik bilgilendirme yapılmıştır. Yayınlanan bildirinin amacı ulusal düzeyde bu savunuculuk faaliyetlerini gerçekleştirecek kütüphanecilere yönelik olup, kütüphanecilere gündem farkındalığı oluşturmak istenmiştir. Bu farkındalık çalışmasıyla kütüphanecilerin SKH kapsamında savunuculuklarının anlaşılması, nasıl uygulanılacağına yönelik anlamların belirlenmesi, ulusal kalkınmaya katkılarını göstermek için toplantıların düzenlenmesi, geliştirilen süreçlerin izlenmesi ve kütüphane kullanıcılarına yönelik uygulanabilirliğinin anlatılması üzerinde durulmuştur.[3]

Sürdürülebilir Kalkınma konusu ekonomik sürdürülebilirlik, sosyal sürdürülebilirlik ve çevresel sürdürülebilirlik bağlamlarında genel ve özel birçok alanda çalışma konusu olmasına karşın Bilgi ve Belge Yönetimi alanında yeterli ve kapsayıcı tez kaynağının olmadığı görülmüştür. Yine Sürdürülebilir Kalkınma ve kütüphaneler üzerinde yapılan

[3] IFLA, "Kütüphaneler ve BM 2030 Gündemi'nin Uygulanması Kılavuzu", s. 321.

Türkçe bilimsel araştırma literatür taraması sonucunda ise her iki konunun birlikte geçtiği kaynak sayısının yetersizliği dikkat çekmiştir. Geçmiş yıllarda bir makale çalışması yapan Yıldırım ve Akkaya (2020) kütüphaneler ve sürdürülebilirlik ilişkisini genel olarak değerlendirmiş, farkındalık oluşturmak istemiş ve konunun anlam ve önemi ortaya konulmaya çalışılmıştır. Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndaki halk kütüphanelerinde SKH'de gerçekleşen etkinliklerin incelemesini yapan Toprakoğlu'nun (2021) 17 SKH incelemesi dâhilinde üretilen faaliyetlere dair bir bilimsel çalışma yapmıştır ve üretilen faaliyetlerin SKH kapsamında gerçekleşmediği ortaya konulmuştur. Sürdürülebilirlik ve kütüphane yakınsamasına bilgi üzerinden faklı bir bakışla SKH ve kütüphanelerin değerlendirmesini yapan Akkaya (2023) da paydaşların dikkatini çekmeyi amaçlamıştır.

Kaynakların inceleme sonucunda ulusal kalkınmada öneme sahip olan kütüphanelerin araştırılmasına, incelenmesine ve değerlendirilmesine oldukça ihtiyaç duyulduğu ve 2030 hedefine yönelik gerçekleşen faaliyetlerin ivme kazanmasına yönelik olduğu görülmektedir. Sürdürülebilir Kalkınma ve kütüphane için gerekli ölçek, model, ilke vb. çalışmaların olmaması süreçteki değerlendirmelerin yapılamamasına sebep olmaktadır. Sürecin değerlendirilmesi için faaliyet savunuculuğunun rolünü üstlenen kütüphaneciler üzerinde bir değerlendirme yapılması farkındalık boyutlarının araştırılarak durumların ortaya konulması SKH boyutunda önem arz etmektedir.

2016 yılı itibariyle SKH'lerin yürürlüğe girmesiyle Türkiye'de gerçekleşen faaliyetlerin azlığı, Sürdürülebilir Kalkınma ve kütüphaneler kavramının ön planda olmaması bu alanda savunuculuk faaliyetlerinde etkin rolü olan kütüphanecilerin farkındalıklarına dair bir çalışmanın yapılması uygun görülmüştür. Bilgi ve Belge Yönetimi alanında üretilen ve geliştirilen ölçek, model, ilke vb. çalışmaların bulunmaması sebebiyle Sürdürülebilir Kalkınma üzerinde yapılan eğitim alanına dair farkındalık ölçekleri incelenmiştir. Bu konuda geliştirilen ölçekler fen bilgisi öğretmenleri, sosyal bilgiler öğretmenleri, aday öğretmenler vb. alanlarda uygulanan çalışmalar olduğu saptanmıştır. İncelenen bilimsel çalışmalarda Atmaca vd. (2019) tarafından geliştirilen "Sürdürülebilir Kalkınma Farkındalık Ölçeği (SKFÖ)" fen bilgisi öğretmenlerine uygulanmış olup, çalışmanın standardize bir ölçek olması nedeniyle bu tez çalışmasında tercih edilmiştir. SKFÖ kütüphanecilerin farkındalıklarına yönelik ölçek ve araştırmacının tarafından uzman görüşüyle geliştirilen anket formu uygulaması yapılmıştır. SK'nin üç boyutu olan ekonomik sürdürülebilirlik, sosyal sürdürülebilirlik ve çevresel sürdürülebilirlik dikkate alınarak hazırlanmış olup, Sürdürülebilir Kalkınma

farkındalıkları ölçek ve anket formu çalışmalarıyla ortaya konulmuştur. Çalışmanın evrenini tüm yaş gruplarına hitap eden ve kullanıcılara yönelik çalışmaların aktif olarak yapıldığı halk kütüphaneleri tercih edilmiştir. Örneklem olarak TÜİK 2022 istatistiki verilerine göre Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı 1.217 halk kütüphanesinde çalışmakta olan kütüphanecilerden oluşturulup, Sürdürülebilir Kalkınma farkındalıklarının belirlenmesi ve değerlendirilmesi yapılmıştır. Bu farkındalık çalışmasıyla SKH savunuculuk faaliyetlerini gerçekleştiren kütüphanecilerin durumları ortaya konulmuştur ve SKH eğitimlere, toplantılara, temsilci, politika yapıcılarla ortak fikir paylaşımları ve kullanıcılara yönelik etkinliklerin yeterli olup olmadığı ortaya konulmuştur.

1.3. Araştırmanın Ana ve Alt Hipotezleri

Problem cümlesi BM 2030 gündem SKH doğrultusunda "Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı çalışmakta olan halk kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınma farkındalıklarının ve Sürdürülebilir Kalkınmadaki savunuculuk faaliyetlerine yaklaşımları yüksektir?" sorusuna yanıt aranmış ve problemler aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

1. Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı halk kütüphanelerinde çalışan kütüphanecilerin sürdürebilirlik kalkınma farkındalığı ve Sürdürülebilir Kalkınmadaki savunuculuk faaliyetlerini;
    a) Cinsiyetlerine,
    b) Yaşlarına,
    c) Kurumda çalışılan yıllara göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

2. Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı halk kütüphanelerinde çalışan kütüphanecilerin;

    a. Sürdürülebilir Kalkınma Farkındalıkları yüksektir.
    b. Sürdürülebilir Kalkınma Farkındalıklarının ekonomik, toplumsal ve çevresel boyutları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

c. Sürdürülebilir Kalkınmadaki savunuculuk faaliyetlerine yaklaşımları yüksektir.
d. Sürdürülebilir Kalkınma hedeflerinde eğitime, toplantıya, temsilciye, yatırım ve politikaya ve kullanıcılara uygulanan etkinliklere ihtiyaç duyulmaktadır.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

Bu araştırma, "Sürdürülebilir Kalkınma Farkındalığını Ölçeği" ve Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı çalışmakta olan halk kütüphanecilerinin yaklaşımlarını belirlemek için araştırmacı tarafından uzman görüşüyle oluşturulan "Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerindeki Savunuculuk Faaliyetlerine Yaklaşım Formu" ile sınırlıdır.

Bu araştırma;

- Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı çalışmakta olan halk kütüphanecileri ile sınırlıdır.
- Araştırmaya katılan Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı çalışmakta olan halk kütüphanecilerin çalışmaya yönelik verdikleri cevaplarda samimi ve içten oldukları varsayılmıştır.
- Araştırma için ulaşılan kaynaklar ile sınırlıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

Çalışmanın bu bölümünde, çalışmaya ait kuramsal çerçeveye ilişkin açıklamalar ve literatür taramasına yer verilmiştir.

2. KURAMSAL TEMELLER

2.1. Sürdürülebilirlik Kavramı

Sanayi Devrimi ve II. Dünya Savaşı sonrasında hızla büyüyen sanayinin ihtiyaç duydukları enerjinin karşılanması için petrol ve kömür gibi yenilenemeyen doğal kaynakların kullanılmasına neden olmaktadır. Sanayinin büyümesi, insanların tarıma dayalı ekonomilerinde çevre tahriplerini de beraberinde getirmiş ve doğanın kendini yenilemesine izin vermeden daha büyük çapta etkilenmesine sebep olmuştur. Hızlı sanayileşme sonucunda oluşan modern şehirleşme ve hızlı nüfus artışı gibi olgular; hava, su ve toprak kirliliği sonucunda biyoçeşitlilik azalmasını da beraberinde getirmiştir. Toprakların kaybolması, ozon tabakasının incelmesi ve dünyanın çölleşmesi gibi ciddi problemlerin küresel boyutlardaki etkileriyle karşı karşıya kalınmıştır. Ekosistemde canlı ve cansız varlıkların ilişkileri karışık ve birbirlerine bağlı bir şekilde ilerlemektedir. Ekosistemde oluşan bir tahrip diğer alanları etkilemekte ve bütünün bozulmasına neden olmaktadır. Bu doğrultuda insanların çevreye verdiği zarar doğayı etkilemektedir ve ekosistemdeki dengenin bozulmasıyla doğanın kendini yenileyememektedir. Bu durum doğanın devamlılığını sağlayamayarak biyoçeşitliliğin yok olmasına neden olmaktadır.

Dünya genelindeki tüm canlı organizmaların arz-talep dengesinin bozulmasına, tüketim/israf çılgınlığının artmasına, doğa tahriplerinin artmasına ve mevcut kaynakların yetersizliğine bütüncül yaklaşımlarla çözüme kavuşabilecek önemli bir kavram olarak öne sürdürülebilirlik kavramı çıkmaktadır. Sürdürülebilirlik kavramında akla ilk çevrenin korunmasına yönelik gelse de ekolojik, toplumsal ve ekonomik boyutları bir arada bulunduran bütünsel bir yaklaşım olarak ele alınmaktadır. Dünyanın yıllar içerisindeki değişimine bağlı olarak gerçekleşen küresel krizlere bütünsel bir yaklaşım sunduğu için sürdürülebilir kavramı her ülkenin gündem konuları arasında yer almaya başlamıştır. Oluşan tahriplerin giderilmesi, yoksulluk, çevre kirliliği, göç vb. konularda bütüncül bir çözümler sunarak 2000'lerden sonra küresel gündem konusu olmuştur.

Sürdürülebilirlik; ekolojiden çevreye, temel beslenmeden gelişmiş tarıma, sağlıktan hizmete, temiz hava ve sulardan kullanılabilir doğal kaynaklara, iş hayatından teknolojiye kadar daha birçok alanı kapsayan ve tüm canlı ve cansız varlıkların temel ihtiyaçlarını karşılayarak doğadan alınan kaynakların israfını önleyerek gelecek nesillerle de bu kaynak paylaşımını ön gören bir öğreti ve bilinçlenme hareketi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sürdürülebilirlik kavramı her daim hayatımızın içerisinde olması ve izlerinin 1700'lü yıllarda daha görünür kılınmasıyla birçok alanda farklı anlamlar yüklenilerek kullanıldığı görülmektedir. Ekoloji ve çevre alanlarında kullanımı yaygınlaşan sürdürülebilirliğin alt boyutlarını oluşturan ekonomik ve toplumsal alt boyutlarının da eklenerek sürdürülebilirliğin tam anlamıyla gerçekleşmesine yönelik adımlarla hız kazanmıştır. Sürdürülebilirlikten Sürdürülebilir Kalkınmaya uzanan girişimlerden ilk ve en ciddi çalışmaya örnek olacak adım, 1968 yılında Roma Kulübü'nün (The Club of Rome) kurulan kulübün ve 1972'de Massachusetts Teknoloji Enstitüsü'nde - Massachusetts Institute of Technology (MIT) akademisyenlerce 'Büyümenin Sınırları- Limits to Growth' adlı bir raporun hazırlaması olmuştur. Raporda ilk defa çevreye duyarlı bir ekonomik büyümenin önemi dile getirilmiştir. 1972'de gerçekleşen bir diğer önemli olay ise; BM tarafından Stockholm'de gerçekleşen Çevre ve Kalkınma Konferansı'dır. Konferansta ekonomik büyümenin çevreye verdiği zararı ilk kez uluslararası gündeme taşınmıştır. Konferans sonunda Çevre ve Gelişim Bildirisi yayınlanmış ve 26 madde ile ülkelerin çevreye duyarlı bir büyüme stratejisiyle ekonomik ve toplumsal boyutları içererek sürdürülebilirlikten Sürdürülebilir Kalkınmaya geçilmesine vurgulamalar yapılarak günümüze kadar ulaşmıştır.[4]

Sürdürülebilirlik kavramının Türkçe sözlük karşılığı olarak "Aynı düzeyde veya biçimde devam edebilen"[5] ve İngilizce karşılığı olan sustainability "belirli bir süre boyunca devam edebilmenin kalitesi"[6] vb. anlamlara sahiptir. Sürdürülebilirlik kavramının kavramsal olarak tanımlanmasını 1987 yılında BM Dünya Çevre ve

[4] Hüseyin Şen, Ayşe Kaya ve Barış Alparslan, "Sürdürülebilirlik Üzerine Tarihsel ve Güncel Bir Perspektif", *Ekonomik Yaklaşım,* 29(107), (2018), s.13-14.

[5] TDK, "Sürdürülebilir", https://sozluk.gov.tr/ [Erişim tarihi: 12.10.2023].

[6] Cambridge Dictionary, "Sustainability", https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/sustainability , [Erişim tarihi: 30.11.2023].

Kalkınma Komisyonu tarafından "bugünün ihtiyaçlarının, gelecek nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılama kabiliyetinden ödün vermeden karşılanması" olarak yapılmıştır.[7]

Kaliforniya Üniversitesi (UCLA), UCLA Sürdürülebilirlik Komitesi'nin UCLA "Sürdürülebilirlik Komitesi, Sürdürülebilirliğin Kampüs İlkelerine Rehberlik" tüzüğünde sürdürülebilirlik kavramı "Bu nesil ve gelecek nesiller için gelişen, sağlıklı, çeşitli ve dirençli topluluklar yaratmak amacıyla çevre sağlığı, sosyal eşitlik ve ekonomik canlılığın entegrasyonu. Sürdürülebilirlik uygulaması, bu konuların birbiriyle nasıl bağlantılı olduğunun farkındadır ve bir sistem yaklaşımı ile karmaşıklığın kabul edilmesini gerektirir"[8] ifadesiyle tanımlamıştır.

Avrupa Çevre Ajansı (AÇA)-European Environment Agency (EEA), sürdürülebilirlik kavramını "bugünkü ve yarınki ihtiyaçlarımızı gezegenimizin sınırları dahilinde kaliteli yaşamamızı sağlayan sistemler oluşturarak karşılamasıdır"[9] olarak ifade ederek BM tarafından oluşturulan kavramsal bütünlüğe katkıda bulunmuşlardır.

Portney (2020) "Sürdürülebilirlik" kitabında sürdürülebilirlik kavramını "Sürdürülebilirlik daha çok dünyada ya da onun bir parçası, insan nüfusu ve ekonominin büyümesini desteklerken bunun bir sonucu olarak insan türü hayvan ve bitki sağlığının tehlikeye atamayacağı kararlı bir halin buluşuyla ilgilidir. Sürdürülebilirliği asıl öncülü dünya kaynaklarının sınırsızca kullanılmaması, tüketilmemesi ve zarar görmemesidir." tanımıyla sürdürülebilirliğin bütüncül yaklaşımlarını ortaya koymaya çalışmıştır.[10] Büyükuslu (2021) "Sürdürülebilir Kalkınma ve 5.0" kitabında, bu kavramsal terime paralel olarak "sürdürülebilirlik ekolojik denge, doğal kaynakların etkin kullanılması, çevrenin korunması suretiyle gelecek nesillerin ihtiyaçlarını tehlike altına sokmaksızın bugünkü ihtiyaçlarını karşılayan modeldir"[11] tanımlamasını yapmıştır.

O halde sürdürülebilirlik, dünyanın devamlılığının sağlanması için bireyin ihtiyaçlarını israf etmeden karşılayarak gelecek nesillerin de bu kaynaklardan yararlanmasını sağlayacak bir bilinçlenme hareketi olarak tanımlayabiliriz. Sürdürülebilirlik bilinciyle toplum ve birey davranışlarının standartlaşması

---

[7] UN, "Sustainability", https://www.un.org/en/academic-impact/sustainability , [Erişim tarihi: 30.11.2023].

[8] UCLA, "What is Sustainability?", https://www.sustain.ucla.edu/what-is-sustainability/ , [Erişim tarihi: 30.11.2023].

[9] European Environment Agency, "Sustainability", https://www.eea.europa.eu/en/topics/at-a-glance/sustainability , [Erişim tarihi: 30.11.2023].

[10] Kent E. Portney, *Sürdürülebilirlik*, çev. Ali Bucak, Pan Yayıncılık, İstanbul 2020, s.12.

[11] Ali Rıza Büyükuslu, *Sürdürülebilir Kalkınma ve Endüstri 5.0*, Der Yayınları, İstanbul 2021, s.14.

amaçlanmaktadır. Tüm alanlarda yürütülen sürdürülebilirlik bilinci toplumun kalkınmasında zemin oluşturmaktadır.

2.2. Kalkınma Kavramı

Kalkınma kavramı farklı disiplinlerin birbirlerini etkilediği veya etkilendiği bunun sonucu olarak teori ve uygulama sahalarında üzerinde genel geçer bir tanımın yapılmasının zor olduğu bir kavram olmuştur. Kalkınma teriminin etimolojik incelemesi Türk Dil Kurumu (TDK) ise "durumu düzeltmek, aşamalı bir biçimde gelişmek, ilerlemek ve zengin olmak"[12] tanımlanırken İngilizce karşılığı development olan terim Oxford İngilizce Sözlükte "belirli bir büyüme veya gelişme durumu; yeni ve gelişmiş bir ürün veya fikir; yeni bir aşama oluşturan olay"[13] olarak tanımlanmıştır. Her iki kavramın doğrultusunda kalkınma belirli bir ilerleme sürecini ifade etmektedir.[14]

Kalkınma kavramı ölçümü sağlanan sayısal verilerin yanı sıra ölçümü güç olan sosyal, politik ve toplumsal verileri de içerisine alarak uzun yıllarca farklı disiplinlerin bir parçası olarak literatürde yerini almıştır. Kavramın büyüme, gelişme, ilerleme, sanayileşme kelimelerinin yerine kullanılması anlam kaymasına uğrayarak günümüze ulaştığı görülmektedir. Kavramın daha çok büyüme ve gelişme anlamında kullanıldığı görülmektedir. Tolunay (2006) büyüme terimini ekonominin dış ticaretin, istihdamın, gelirin, yatırımın, üretimin, servetin, sermaye donanımının ve doğal kaynak rezervi gibi tüm sayısal değerlerde artış göstermesidir şeklinde tanımlamıştır.[15] Kalkınma kavramı ise toplumların değişim sürekliliği göz önüne alınarak üretim hacmi ve kişi başına düşen milli gelir yani Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH) olarak tanımlamaktadır.

II. Dünya Savaşı sonrası savaşın olumsuz izlerini silmek için ideolojik, ekonomik ve politik ayrışma yaşayan ülkelerin, ekonomik büyüme ile nüfus, iş gücü, sermaye ve

---

[12] TDK, "Kalkınmak", https://sozluk.gov.tr/ , [Erişim tarihi: 30.11.2023].

[13]Oxford English Dictionary, "Development", https://www.oed.com/search/dictionary/?scope=Entries&q=development, [Erişim tarihi: 30.11.2023].

[14] Yunus Turhan, "Kalkınma Kavramının Tarihsel Süreci ve Etimolojik Analizi", *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 29, (2020), s.150-152.

[15] Ahmet Tolunay ve Ayhan Akyol, "Kalkınma ve Kırsal Kalkınma: Temel Kavramlar ve Tanımlar", *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, Seri:A/ 2, (2006), s.118.

hammadde ihtiyaçlarındaki artışlar neticesinde toplumsal olarak değişim geçirerek dalgalanma meydana getirmişlerdir. Ekonomik gerçekleşen değişimler, büyümenin çok boyutlu yaklaşımı ifade eden kalkınma kavramına yeterli gelmemektedir. Ülkeler, ekonomik büyümeyi ulusal üretimde artış, tüketim ve kişi başına düşen milli gelir gibi değişkenlerle ortaya koyarak sayısal verilerle büyümeyi takip etmektedirler.

Ekonomik büyümenin tek başına yeterli olmadığının tespiti üzerine alternatif kalkınma modelleri geliştirilmeye başlanmıştır. Sürdürülen çalışmalar neticesinde kalkınmanın amacının iktisadi bir artış değil insanların geliştirilmesi yaklaşımları ile toplumsal kalkınma ifade edilmektedir. İnsan merkezli kalkınma görüşünün ortaya atılması siyasi özgürlük tercihleri, öz-saygı, eğitim hakkı, insan haklarının güvence altına alınması, sağlıklı ve kaliteli bir yaşam sürmek gibi alternatifler geliştirilmiştir. Ekonomik ve toplumsal unsurları içine olan, refah düzeyinin iyileştirilmesinin de önüne geçerek, refahın sürdürülebilirliğinin sağlandığı bütüncül bir kalkınma yaklaşımı oluşturulmuştur. Kalkınma kavramı günümüzde bu özelliklerini temel alarak genellikle kalkınma kavramı kastedilerek ekonomik büyüme olarak nitelendirilmektedir.

Ekonomik büyüme olarak literatürde yerini alan kalkınma kavramı; insan refahını temel alarak doğanın sunduklarıyla birlikte insan sağlığı ve eğitimini, gıda güvenliğini, solar enerji sistemlerini, yeni su kaynaklarını, ileri teknolojik malzemeleri de içine alarak ön plana çıkmaya başlamıştır. Toplum yaşam standartlarının unsurlarında; sağlıklı bir nüfus yapısının oluşmasında, eğitimde cinsiyet ve fırsat eşitliğinin olmasında, kültürel üretimin artmasında, güçlü bir devletin ve devletin rolünün yeniden belirlenmesinde, ulaştırma dâhil alt yapı sorunlarının çözülmesinde, siyaset rolünün aktifleştirilmesinde, modern ekonomik büyümenin ve toplumsal kalkınmada önem arz etmektedir.[16] Kalkınma, toplumsal ve ekonomik değişime yol açarak insanların refah düzeyi sürdürülebilir kılarak ülkelerin gelişmesini sağlayan süreç olarak tanımlanabilmektedir.

[16] Büyükuslu, *Sürdürülebilir Kalkınma ve Endüstri 5.0*, s.117.

2.3. Sürdürülebilir Kalkınma Kavramı

Dünyanın yıllar içerisindeki değişimleri sonucunda oluşan bölgesel güçler, yeni gelişen ekonomiler ve kırılgan yapılar, şirketler ve kurumlar doğaya vereceği zararı ihmal ederek ekonomik büyüme hızına bağlı olarak küresel boyutlarda büyük krizleri de beraberinde getirmiştir. Bu krizlerin önlenmesi için sadece yerel düzeyde değil küresel düzeyde de adımların atılması gerektiği ülkelerce kabul görülmüştür. Bu duruma çözüm ve strateji olarak uluslararası politikalar ve anlaşmalar, uygulamalar, toplumsal bilincinin oluşturulması ve teknolojik gelişmeleri içeren çalışmalar yapılmıştır. Yapılan çalışmalar çevresel, ekonomik ve sosyal boyutu kapsayarak dengeli bir kalkınmayı hedef alan bir model oluşturulması amaçlanmıştır. Ortaya çıkışı daha çok çevresel boyutlarla bilinen ve farklı disiplinlerce kullanılan ve bulunduğu alanlara göre tanımı yapılan sürdürülebilirlik kavramı bu krizlerin çözümlerinin ifade edilebileceği ortak kavram olmuştur. Çevresel, ekonomik ve sosyal boyutlarla ele alınarak çevre ve doğa hassasiyeti yüksek insan gelişimini her anlamda destekleyen ve kalkınmasına model oluşturan bir Sürdürülebilir Kalkınma kavramı ortaya çıkmıştır.[17]

Sürdürülebilir Kalkınma kavramı, zaman içerisinde evirilerek gelişmiş ve ilk başlarda çevresel boyutlarıyla ele alınırken daha sonra ekonomik ve sosyal boyutların da eklenerek daha bütüncül bir yapı oluşturulmuştur. Bu değişim küresel boyutlarla ortaya çıkan çevresel sorunların yanı sıra ekonomik eşitsizlikler ve sosyal adaletsizlik gibi konuların gündeme gelmesiyle önem kazanmıştır. 1987 yılında "Ortak Geleceğimiz- Our Common Future" adıyla yayınlanan, Norveç Başbakanı ve BM 1983 yılında kurulan Word Council for Economic Development (WCED) Dünya Çevre Kalkınma Komisyonu başkanlığını yürüten Gro Garlem Brutland tarafından hazırlandığı için "Brutland Raporu" olarak bilinen, raporda Sürdürülebilir Kalkınmanın ilk kez tanımı yapılmıştır. Raporda Sürdürülebilir Kalkınmanın tanımı "Bugünün ihtiyaçlarını karşılarken gelecek nesillerin de kendi ihtiyaçlarını karşılamalarından ödün verilmeden karşılamak" olarak tanımlanmaktadır.[18] Rapor, Sürdürülebilir Kalkınmanın tanımını geniş kitlelere tanıtan ve kavramın temel ilkelerini ortaya koyan bir belge niteliği taşımaktadır. Uluslararası

[17] Büyükuslu, *Sürdürülebilir Kalkınma ve Endüstri 5.0*, s.14.

[18] WCED (World Commision on Enveronment and Development), *Our Comnon Future: Report of the World Commission on Enveronment end Development*, Oxford University Press, Oxford 1987, s.26.

tartışmalara yön veren rapor günümüzde hala Sürdürülebilir Kalkınma stratejilerini oluşturmada rehber olarak kullanılmaya devam edilmektedir.[19]

Sürdürülebilir Kalkınma farklı disiplinler arasında tanımlanarak ve derinlemesine incelenerek küresel bir düzeyde önemli bir kavram haline gelerek günümüze kadar farklı alanlarda farklı anlamalar geliştirilerek tanımların yapılmasına devam edilmektedir. Bu tanımların başında gelen kavram tanımını BM yapmıştır. BM Sürdürülebilir Kalkınma kavramına çevresel, ekonomik ve sosyal boyutlarını birleştiren bütüncül bir çerçeve çizerek geniş bir perspektifle ele almıştır. BM Sürdürülebilir Kalkınma kavramının tanımını "Sürdürülebilir Kalkınma, daha iyi bir yarın istiyorsak, gelecek nesillerin ihtiyaçlarını karşılama şansını tehlikeye atmadan bugünkü ihtiyaçlarımızı karşılayarak bugün nasıl yaşamamız gerektiğidir. Toplumlarımızın ve ortak gezegenimizin hayatta kalması daha sürdürülebilir bir dünyaya bağlıdır."[20] şeklinde yapmıştır. BM dünyanın ayakta kalması için sürdürülebilir olmasına vurgu yaparak başarıya ulaşılması için üç ana boyutta da başarı elde edilmesi gerektiğini ortaya koymaktadırlar. Çevresel, ekonomik ve sosyal boyutlardaki eşit ve adil bir düzenin sağlanarak yoksulluğun ortadan kaldırılmasına, doğal kaynaklarda elde edilen faydaların eşit ve adil dağıtım sağlanmasında, nüfusun ve çevre dostu yüksek teknolojik gelişmelerin Sürdürülebilir Kalkınma ile doğrudan ilişkisi bulunmaktadır. Bu bağlamda dünyanı kendini yenilemesine ve uzun süreli bir gelişim sağlaması öngörülmektedir.

Tıraş'ın (2012) BM'nin yaptığı tanımı yorumlayarak kalkınma anlayışının sadece bugünkü nesilleri değil, aynı zamanda gelecek kuşakları da düşünerek gerçekleşmesinin yanı sıra doğal kaynakların sürdürülebilir bir denge içerisinde kullanılmasına ve çevrenin bir bütün olarak birbirini tamamlaması anlayışını ifade edilmesi şeklinde tanımlamıştır.[21] Yine T.C. Strateji ve Bütçe Başkanlığı sitesinde bu doğrultuda 'gelecek kuşakların gereksinimlerini karşılayabilme olanaklarından ödün vermeden günün gereksinimlerinin karşılamasındaki bir kalkınma modeli' olarak tanımlama yapılmıştır.[22] Sürdürülebilir Kalkınma kavramı bazı yazarlarca 'tükenebilme tehlikesi olan doğal kaynakların yok

---

[19] Tıraş, "Sürdürülebilir Kalkınma ve Çevre: Teorik Bir İnceleme", *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2, (2012), s.60.

[20] UN, "What is Sustainable Development?", https://www.un.org/sustainabledevelopment/blog/2023/08/what-is-sustainable-development/ , [Erişim tarihi: 4.12.2023].

[21] Tıraş," Sürdürülebilir Kalkınma ve Çevre: Teorik Bir İnceleme", s.60.

[22] T.C. Cumhuriyeti Strateji ve Bütçe Başkanlığı, "Sürdürülebilir Kalkınma", http://www.surdurulebilirkalkinma.gov.tr/temel-tanimlar/, [Erişim tarihi: 1.12.2023].

edilmeden bu kaynakların en verimli bir şekilde kullanılması ve sadece belirli bir kesimlerce değil tüm dünya vatandaşları için eşit ve adaletli sağlanacak bir ekonomik gelişme' olarak tanımlanmıştır.[23]

Uluslararası antlaşmalarla küresel bir dönüşüm haline gelen Sürdürülebilir Kalkınma, herkesin temek ihtiyaçlarının karşılanarak iyi bir hayata dair beklentilerine imkân verilerek tüm bu imkânlardan da gelecek nesillerin de mahrum bırakılmama anlayışıdır. Tüm ülkelerce ülke gündemlerinde yerini alarak kalkınmanın çevresel, ekonomik ve sosyal dokularla etkileşiminin bütüncül bir bakışla değerlendirilmesi gerektiğini ve gelecek kuşakların da bu imkanlardan yararlanmasının sağlanmasını gerekmektedir.

2.4. Sürdürülebilir Kalkınmanın Tarihçesi

Sürdürülebilirlik kavramı dünya üzerinde fikir olarak var olmasıyla birlikte 1960'lı yıllara kadar yerel boyutlarda bakılmış ve çevre kirliliği kalkınma planlarında daha sonra ele alınmak üzere geri plana atılmıştır. İkinci Dünya Savaşı sonrası sanayileşmede yaşanan hammadde ihtiyacı çevrenin daha fazla tahribine yol açmıştır. Doğanın kendini yenilemesi ve hammadde arayışındaki fazla talep dengesinin bozulması çevre hasarlarını büyük ölçüde görünür kılmıştır. 1962 yılında Rachel Carson'ın kaleme aldığı Silent Spring (Sessiz Bahar) isimli kitapla çevrede oluşan hasarlarının dünya üzerindeki yıkıcı etkisini ortaya koyarak çevre kirliliğine dikkat çekmiştir. Aynı yıl içerisinde Soğuk Savaş'ın dünyayı nükleer savaş tehdidi altında bırakan 1962 Küba Krizi veya Ekim Krizi'nin meydana gelmesi, bölgesel güçlerin küresel bir yok oluş tehlikesi oluşturdukları gözle görünür hale gelmiştir.[24] 1968'de kendilerini "İnsanlığın geleceği için ortak bilgi paylaşımı yapan dünya vatandaşları"[25] grubu olarak tanımlayan ve bir düşünce kuruluşu olan 'The Club of Rome-Roma Kulübü' 1972 yılında 'Limits to Growth – Büyümenin Sınırları' başlıklı bir rapor yayınlamışlardır. Raporda ekonomik büyümenin çevreye olan sorumluluğunu vurgulamakta ve doğal kaynakların kullanımının dengeli bir

[23] Yusuf Çelik, "Sürdürülebilir Kalkınma Kavramı ve Sağlık", *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi, 1/9 (2006), s.21*

[24] Tıraş, "Sürdürülebilir Kalkınma ve Çevre: Teorik Bir İnceleme", s.62.

[25] Wikipedia, "Roma Kulübü", https://tr.wikipedia.org/wiki/Roma_Kul%C3%BCb%C3%BC, [Erişim tarihi: 3.12.2023]

şekilde yürütülmezse gelecek yıllarda kaynakların kontrol edilemeyeceğine ekonomik büyüme trendlerinin değiştirilmesi gerektiğine dikkat çekilmektedir. Rapor kalkınma ve sürdürülebilir çevre konusunda atılan ciddi bir adım oluşturmuştur.[26] 1972 yılı Haziran ayında Stockholm kentinde gerçekleştirilen BM İnsan Çevresi Konferansında (Stockholm Konferansı), gelişme düzeyleri ve kültürel-ekonomik dokuları farklı olan birçok ülkeler "çevre" konusunda tarihte ilk defa bir araya gelerek BM İnsan Çevresi Bildirisini kabul etmişlerdir.[27] Açıkça ifade edilmese de SK kavramı çerçevesi ilk defa uluslararası bir konferansta ortaya konulmuş ve çevre ve kalkınma sorunlarının küresel boyutları değerlendirilmiştir. Konferans bitiminde BM Çevre Programı (UNEP) kurularak 5 Haziran BM Çevre Günü olarak ilan edilmiştir.[28]

BM Sürdürülebilir Kalkınma çerçevesinin ilk defa ortaya konulduğu 1972 yılında Stockholm Konferansı'nda "İnsan Çevresi Konferansı Bildirgesi"nin üç ana noktası oluşturan ekonomik ve sosyal kalkınma, insan hakları ve çevrenin korunmasını kentleşmeye uyarlayan ve 1976 yılında Vancouver'de gerçekleşen "I. BM İnsan Yerleşimleri Konferansı"yla (Habitat-I) küresel bir yol haritası oluşturmayı amaçlanmıştır. Böylelikle;

> Vancouver Bildirgesi, insan yerleşimleri politikalarının, ırk, renk, cinsiyet, dil, din, ideoloji, millî ve sosyal aidiyet veya herhangi bir diğer ayırım gözetmemesi; özgürlük, insan onuru ve sosyal adalete saygı göstermesi; gıda, barınma, temiz su, istihdam, sağlık, eğitim, mesleki eğitim, sosyal güvence başta olmak üzere, toplumların temel ihtiyaçlarının karşılanması gerektiği ilkesini temel almıştır.[29]

Dünyanın en önemli enerji kaynağını oluşturan petrol, 1973 yılında Arap-İsrail Savaşı, 1978/79 yıllarında İran Devrimi, 1980 yılında İran-Irak Savaşı ve 1990/91 yıllarında ise Körfez savaşı- petrol taleplerinde düşüşe yol açmıştır böylece sanayileşmiş ülkelerde petrol fiyatları artarak ekonomik bir kriz oluşturmuştur. Bu çerçevede 1974 yılında Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) ülkeleri tarafından Uluslararası Enerji Ajansı (UEA)

---

[26] Tıraş, "Sürdürülebilir Kalkınma ve Çevre: Teorik Bir İnceleme", s.62

[27] T.C. Dışişleri Bakanlığı, "Çevre, İklim Değişikliği ve Suya Dair Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri", https://www.mfa.gov.tr/surdurulebilir-kalkinma.tr.mfa, [Erişim tarihi: 3.12.2023].

[28] Tıraş, Agm., s.62

[29] T.C. Dışişleri Bakanlığı, "BM İnsan Yerleşimleri Programı", https://www.mfa.gov.tr/bm-insan-yerlesimleri-programi.tr.mfa, [Erişim tarihi: 3.12.2023]

kurulmuştur.[30] Özellikle 1973 ve 1979 petrol krizlerinin yaşanması sonucunda doğanın kaynaklarının sınırlı olacağı ve ne zamana kadar yeteceği sorusuyla, sürdürülebilir kaynaklar gündem konuları olmaya başlamıştır. Özellikle sanayi atılımların ve beraberinde ülkelerin ekonomik sorunları ve nüfus artışlarının çevreye verilen zarardan daha ön planda olduğu ve sonucunda kaçınılmaz verilen zararın dikkatleri çektiğini görmekteyiz.[31]

Çevreye verilen zararların araştırılması ve stratejiler geliştirilmesi için 1980 tarihinde 'Uluslararası Doğal Hayatı ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği-International Union for Conservation of Nature and Natural Resources (IUCN)', 'UNEP – BM Çevre Programı' ve 'Dünya Doğal Hayatı Koruma Vakfı-The World Wildlife Fund (WWF)' tarafından yayınlanan 'Dünyayı Koruma Stratejisi (DKS)-The World Conservation Strategy (WMO)' iklim değişikliği konusunda ortak bir çalışma yayınlamış ve Sürdürülebilir Kalkınma kavramının ilk olarak DKS'de kullanılmıştır. [32] Artan küresel çevre sorunlarıyla 1983 yılında BM, "BM Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonunu" kurulmuştur.[33]

1987 yılında Gro Harlem Brundtland tarafından BM Çevre ve Kalkınma Dünya Komisyonu için hazırlanan, SK kavramını Ortak Geleceğimiz (Brundtland) Raporu (1987) "Bugünün gereksinimlerini, gelecek kuşakların gereksinimlerini karşılama yeteneğinden ödün vermeden karşılayan kalkınma"[34] olarak modern anlamda ilk kez tanımı yapılmıştır. Böylece iklim değişikliğini stratejik bir kalkınmaya dönüştürülmesi amaçlanmıştır.

---

[30] T.C. Dışişleri Bakanlığı, "Petrol Fiyatlarının Ekonomilere Etkisi", https://www.mfa.gov.tr/petrol-fiyatlarinin-ekonomilere-etkisi.tr.mfa, [Erişim tarihi: 3.12.2023].

[31] Gülin Yücel ve Levent Kurnaz, *Yeni Gerçeğimiz Sürdürülebilirlik*, Yeni İnsan Yayınevi, 2021, s.29

[32]Recep Boğazlayan, "Sürdürülebilir Gelişme Düşüncesinin Tarihsel Arka Planı", *Journal of Social Policy Conferences*, 50, (2010), s.1017.

[33] Tıraş, "Sürdürülebilir Kalkınma ve Çevre: Teorik Bir İnceleme", s.63.

[34] WCED, *Our Comnon Future: Report of the World Commission on Enveronment end Development*, s.26.

Şekil 2. 1. Gro Harlem Brundtland'ın El Yazısıyla Sürdürülebilir Kalkınma Tanımı

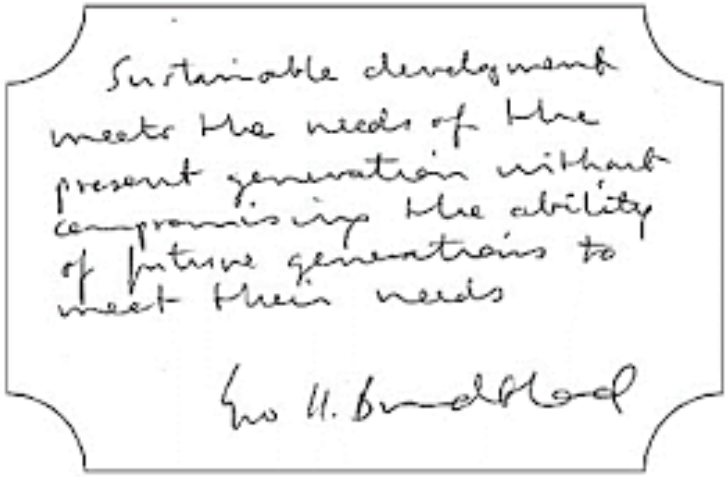

Kaynak: Alıntılayan Yasemin Gedik, "Sosyal, Ekonomik ve Çevresel Boyutlarla Sürdürülebilirlik ve Sürdürülebilir Kalkınma", *International Journal of Economics, Politics, Humanities & Social Sciences*, 3, (2020), s. 200, Şekil 1.

Çevre kirliliğinin devam etmesi üzerine ozon tabakasını incelten maddelerin azaltılmasına ilişkin "Ozon Tabakasının Korunmasına dair Viyana Sözleşmesi" 1985 yılında kabul edilmiştir. Sözleşmede maddelerin kullanımını ve üretimini kontrol altına alınması için 1987'de "Ozon Tabakasını İncelten Maddelere dair Montreal Protokolü" sağlanmıştır. 1990 yılında ise Montreal Protokolü'nün uygulanması için Çok Taraflı Fon (MLF) kurulmuştur. Ozon tabakası için uygulanan bu model, ozon tabakasının insan kaynaklı maddelerden iklim değişikliğine örnek teşkil etmektedir. Protokol BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'ne (BMİDÇS) zemin hazırlamıştır.[35]

"BM Çevre ve Kalkınma Konferansı" daha çok (Rio Konferansı) olarak bilinen ve 1992 yılında Brezilya'da (Rio de Janeiro) düzenlenen uluslararası açıdan önemli adımlar atılmıştır. "Gündem 21" ve "Rio Bildirisi ile Orman İlkeleri" kabul edilmiş ve BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'nin yanı sıra Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi

[35] T.C. Dışişleri Bakanlığı, "Viyana Sözleşmesi ve Montreal Protokolü", https://www.mfa.gov.tr/viyana-sozlesmesi-ve-montreal-protokolu.tr.mfa, [Erişim tarihi: 4.12.2023].

de imzaya açılmıştır. Rio'da alınan kararlar adımlarını devam ettirerek konferans sonrası hazırlanan ve BM Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi 1994 yılında imzaya açılmıştır.[36]

1994 yılında Mısır'da (Kahire) BM Nüfus ve Kalkınma Konferansı, 1995 yılında Pekin'de gerçekleştirilen "4. Kadın Konferansı", 1995 yılında Danimarka'da (Kopenhag) "Sosyal Kalkınma Zirvesi" 1996 yılında İstanbul'da gerçekleşen "BM İnsan Yerleşimleri Konferansı–Habitat II" ve 1997 yılında New York'ta yapılan "Rio+5" SKH nüfus, sağlık, çevre ve kalkınma, kaynaklar, ekonomi, insan yerleşimleri, yoksulluk, aile, küresel iş birlikleri, alınan kararların gözden geçirilmesi, vb. başlıklarla gündemler gerçekleştirilmiştir.[37]

2000 yılında toplanan BM Bin Yıl Zirvesi (Millennium Summit) gündemi çevresel problemlerle mücadele etmenin yanı sıra insan hakları ve demokrasi olan ilişkisini ortaya koyar. Tüm ülkeler bu amaçları gerçekleştirme noktasında önemli adımlar atmıştır ve 2000-2015 yılları arasında gerçekleşmesi için bir süre tayin etmişlerdir. Bu amaçları Yücel ve Kurnaz'ın (2021) "Yeni Geleceğimiz Sürdürülebilirlik"[38] kitabında şu şekilde sıraladığı görmekteyiz;

- Aşırı yoksulluğun ve açlığın yok edilmesi
- Evrensel ilköğretimin sağlanması
- Cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve kadınların desteklenmesi
- Çocuk ölümlerinin azaltılmasının sağlanması
- Anne sağlığına ilişkin iyileşmenin sağlanması
- AIDS, HIV ve sıtma vb. salgın hastalıklarla mücadele edilmesi
- Çevresel sürdürülebilirliğin oluşturulması
- Kalkınma için kültürel iş birliği ağının oluşturulması.

Bu hedeflerin ekonomik yönden daha çok insan hakları üzerine odaklandığı dikkat çekmektedir. Gelişmiş ülkelerin bu amaçların önemli bir kısmını çözdüğü görülürken az

---

[36] T.C. Dışişleri Bakanlığı, "Çevre, İklim Değişikliği ve Suya Dair Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri".

[37] Aysel Günindi Ersöz, "Dünya Konferansları Belgelerinde Aile ve Yoksulluk: Saptamalar ve Öneriler", *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 6, (2003), s.3, https://doi.org/10.21560/spcd.97485 .

[38] Yücel ve Kurnaz, *Yeni Gerçeğimiz Sürdürülebilirlik*, s.31

gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde bu amaçlar önemli bir getirisi sağlanacağı öngörülmektedir. Böylelikle insan refah kalitesinin artmasına katkıda bulunulmuştur.[39]

26 Ağustos-4 Eylül 2002 tarihleri arasında ise Güney Afrika Cumhuriyeti'nin Johannesburg şehrinde "BM Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi" düzenlenmiştir. Zirve, ekonomik kalkınma açısından sürdürülebilirliğin sağlanması ve kaynakların kullanımında tasarruf sağlanmasında somut projelerin tartışıldığı bir zirve olmuştur.[40]

1997 yılında kabul edilen ve 2005 yılında Japonya'da (Kyoto) yürürlüğe giren BMİDÇS ilk uygulama anlaşması niteliğine sahip olan Kyoto Protokolü yürürlüğe girmiştir. Ülkeleri uygulama konusunda taahhüt altına alan ve dünyadaki toplam salınımları taahhüt altına almak adına sera gazı azaltım veya sınırlama yükümlülükleri getirilmiştir.[41]

2012 yılında Brezilya'da (Rio De Janeiro) BM tarafından, BM Sürdürülebilir Kalkınma Konferansı (UNCSD) bilinen ismiyle "Rio +20 Konferansı" düzenlenmiştir. Konferans sonucunda SKH üzerinde çalışmalar yapılmış ve "İstediğimiz Gelecek (The Future We Want)" belgesi kabul edilmiştir. Böylece her ülkenin SK konusunda sorunluluk taşıdığı kalkınmada ek kaynak ihtiyacı olan ülkelere kaynak sağlanabilmesinin elzem olduğunun altı çizilmiştir.[42]

2015 yılında New York'ta BM tarafından düzenlenen toplantıda Bin Yıl Kalkınma Hedefleri'ni 2016-2030 yılları arasında gündem oluşturarak SKH kabul etti. Bu hedefler tüm ülkeleri ilgilendiren problemleri nitelemiştir. 17 başlıktan ve 169 hedeften olan oluşan bu amaçlar Yücel ve Kurnaz (2021) tarafından "Yeni Geleceğimiz Sürdürülebilirlik" [43] kitabında şu şekilde sıralanmıştır;

- Fakirliğe son verilmesi
- Açlığın sıfır noktasına indirilmesi

---

[39] Gülçin Yücel ve Levent Kurnaz*, Yeni Gerçeğimiz Sürdürülebilirlik*, s.31

[40] Tıraş, "Sürdürülebilir Kalkınma ve Çevre: Teorik Bir İnceleme", s.64

[41] T.C. Dışişleri Bakanlığı, "Kyoto Protokolü", https://www.mfa.gov.tr/kyoto-protokolu.tr.mfa [Erişim tarihi: 4.12.2023].

[42] T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, "Sürdürülebilir Kalkınma Hakkında Temel Bilgiler", http://www.surdurulebilirkalkinma.gov.tr/temel-tanimlar/ [Erişim tarihi: 4.12.2023].

[43] Gülçin Yücel ve Levent Kurnaz, *Age*., s. 32

- Bireylerin kendilerini sağlık ve mutlu hissetmeleri
- Nitelikli eğitimin sağlanması
- Cinsiyet eşitsizliğinin giderilmesi
- Temiz suya ulaşımın ve hijyenin sağlanması
- Sürekli istihdam ve ekonomik büyümenin sağlanması
- Sürdürülebilir endüstrinin, buluşların ve altyapının geliştirilmesi
- Eşitsizlikleri azaltıcı önemlerin alınması
- Sorumluluk sahibi üretim ve tüketim anlayışının oluşturulması
- İklim değişikliğiyle mücadele edilmesi
- Su ekosisteminin sürdürülebilirliğinin sağlanması
- Kara ekosisteminin sürdürülebilirliğinin sağlanması
- Barışın, adaletin ve güçlü kurumların tesis edilmesi
- Amaçları gerçekleştirmek için ortak iş birliklerinin kurulması.

Ulaşılması planlanan bu hedeflerle kimseyi geride bırakmayarak tüm ülkelerin birlikte ulaşmayı amaçladıkları uzun vadeli bir yol haritası çiziyor.

2022 yılında New York'ta BM Sürdürülebilir Kalkınma Yüksek Düzeyli Siyasi Formu (HLPF) gerçekleştirilmiştir. HLPF ana temasını oluşturan "2030 SK Gündeminin Uygulanmasında ilerlerken Korona Virüs (COVID-19) sonrası toplanma" olarak belirlenmiş ve COVID-19 etkilerinin nasıl tersine çevrilmesiyle ilgili yollar ortaya konulmuştur.[44] Küresel bir çözüm olarak sürdürülebilirliğin sağlanması ve uygulanması için günümüzde de bu kararlara bağlı kalınarak belirlenen hedeflere yönelik gelişmeler devam etmektedir.

[44] T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, "BM Sürdürülebilir Kalkınma Yüksek Düzeyli Siyasi Formu (HLPF)", http://www.surdurulebilirkalkinma.gov.tr/2022-bm-surdurulebilir-kalkinma-yuksek-duzeyli-siyasi-forumu-hlpf-5-18-temmuz-2022-tarihleri-arasinda-new-yorkta-gerceklestirilmistir/ , [Erişim tarihi: 4.12.2023]

2.5. Sürdürülebilir Kalkınmanın Hedefleri

Bir taraftan dünyanın ekonomisi büyürken diğer tarafta oluşan gelir dengesindeki adaletsizlik ve buna bağlı olarak zengin-fakir arasındaki uçurum tüm dünyanın huzurunu kaçıracak seviyeye ulaşmıştır. Ülkelerdeki nüfus artışlarına, yoksulluklara, çevre kirliliklerine, küresel iklim değişikliklerine, açlığa, beslenmeye ve temiz suya ulaşıma, barınma ihtiyaçlarına, insanların yer değiştirmek zorunda kalarak göçlere vb. devasa sorunlarla bölgesel olan sorunların küresel boyutlara ulaşması dünya gündemlerinde yerini almıştır.[45]

BM genel kurulunca 1987 yılında "Ortak Geleceğimiz (Brutland) Raporu" ile SK'nın hedefleri sıralanmıştır. Hedefler Akkaya'nın (2023) "Sürdürülebilirlik ve Kütüphane Yakınsamasına Bilgi Üzerinden Farklı Bir Bakış: Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH) ve Kütüphaneler" [46] makalesinde şu şekilde sıralanmıştır;

- Büyümenin dinamik ve etkin olmasını sağlamak
- Büyüme sürecinin kaliteli bir şekilde gerçekleşmesini sağlamak
- İş, gıda, enerji, su ve sağlık alanlarındaki temel ihtiyaçları karşılamak
- Nüfus kontrolü ile sürdürülebilir nüfus yönetimini sağlamak
- Doğal kaynakları muhafaza etmek ve zenginleştirilmesini sağlamak
- Teknolojik gelişmeleri yönlendirmek ve risk yönetimini sağlamak
- Çevresel ve ekonomik faktörleri bir arada dikkate alarak karar vermek.

2015 yılında BM tarafından kabul edilen 17 başlık 169 hedefte oluşan SKH tüm dünya tarafından kabul edilmiştir. Dünya genelinde "yeni sosyal değerler" olarak uzlaşılan;

[45] Büyükuslu, *Sürdürülebilir Kalkınma ve Endüstri 5.0*, s.14

[46] Mehmet Ali Akkaya, "Sürdürülebilirlik ve Kütüphane Yakınsamasına Bilgi Üzerinden Farklı Bir Bakış: Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH) ve Kütüphaneler", *ÇAKÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, sy. 14(1), (2023), s.121.

> …iyi insan olmak, dürüstlük, doğruluk, şeffaflık, hakkaniyet, adalet, eşitlik, liyakat(yetkinlik), başkalarının haklarına saygılı olma, ayrımcılık yapmama, hesap verilebilmek, ifade özgürlüğü, çeşitlilik, farklılıklar, demokrasi, ücretsiz sağlık ve eğitim hakkı, yaşam için beslenme yani aç kalmama hakkı, insanın, doğanın ve diğer canlıların korunması hakkı, yaşam için çalışma hakkı, birlikte yaşam alanlarının ekolojik sistemin, orman suyunun, denizin, deniz altındaki canlıların, yeşilin, tarımın, çevrenin korunması gibi…[47]

konularından oluşturulan hedefler insanların ve çevrenin yaşam kalitelerinin arttığı bir çerçeve yer almaktadır.

Şekil 2. 2. BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri

Kaynak: T.C. Cumhuriyeti Strateji ve Bütçe Başkanlığı, "Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları", https://turkiye.un.org/tr/sdgs, [Erişim tarihi: 4.12.2023].

T.C. Cumhuriyeti Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından SK amaçları ve göstergeleri kapsamındaki tanımları "Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ve Göstergeleri" resmî sitesinde şu şekilde sıralamıştır; [48]

SKH 1- Yoksulluğun tüm biçimleriyle her yerde son bulması sağlamak

[47] Büyükuslu, *Sürdürülebilir Kalkınma ve Endüstri 5.0*, s.5

[48] T.C. Cumhuriyeti Strateji ve Bütçe Başkanlığı, "Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ve Göstergeleri", http://www.surdurulebilirkalkinma.gov.tr/amaclari/ [Erişim tarihi: 12.12.2023].

SKH 2- Açlığı bitirmek, güvenilir gıda ve iyi beslenme düzenine ulaşmak ve sürdürülebilir tarımı destekleyerek devamı sağlamak

SKH 3- Sağlıklı ve kaliteli yaşam düzeyini her yaş grubunda güvence altına almak

SKH 4- Kapsayıcı ve adaletli nitelikli eğitimi sağlamak ve herkes için hayat boyu öğrenim fırsatlarını desteklemek

SKH 5- Cinsiyet eşitliğini sağlamak ve tüm kadınlar ile kız çocuklarını güçlendirerek desteklemek

SKH 6- Herkes için erişilebilir su ve atık su hizmetlerini ve sürdürülebilir su yönetimini güvence altına almak

SKH 7- Herkes için karşılanabilir, güvenilir, sürdürülebilir ve modern enerjiye erişimi sağlamak

SKH 8- İstikrarlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi, tam ve üretken istihdamı ve herkes için insana yakışır işleri desteklemek

SKH 9- Dayanıklı altyapılar tesis etmek, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmeyi desteklemek ve yenilikçiliği güçlendirmek

SKH 10- Ülkelerin içinde ve arasındaki eşitsizlikleri azaltmak

SKH 11- Şehirleri ve insan yerleşimlerini kapsayıcı, güvenli, dayanıklı ve sürdürülebilir kılmak

SKH 12- Sürdürülebilir üretim ve tüketim kalıplarını sağlamak

SKH 13- İklim değişikliği ve etkileri ile mücadele için acilen eyleme geçmek

SKH 14- Sürdürülebilir Kalkınma için okyanusları, denizleri ve deniz kaynaklarını korumak ve sürdürülebilir kullanmak

SKH 15- Karasal ekosistemleri korumak, iyileştirmek ve sürdürülebilir kullanımını desteklemek, sürdürülebilir orman yönetimini sağlamak, çölleşme ile mücadele etmek, arazi bozunumunu durdurmak ve tersine çevirmek, biyolojik çeşitlilik kaybını engellemek

SKH 16- Sürdürülebilir Kalkınma için barışçıl ve kapsayıcı toplumlar tesis etmek, herkes için adalete erişimi sağlamak ve her düzeyde etkili, hesap verebilir ve kapsayıcı kurumlar oluşturmak

SKH 17- Uygulama araçlarını güçlendirmek ve Sürdürülebilir Kalkınma için küresel ortaklığı canlandırmak.

2.6. Sürdürülebilir Kalkınmanın Boyutları

Sürdürülebilir Kalkınma kavramının 1987 Brundtland Komisyonu'nda önerilmesinden önce bağımsız olarak işlenen ekonomi, toplum ve çevre kategorileri komisyon raporundan sonra birbirleriyle ilişkilendirilerek ele alınmıştır. Yaşamı tehdit eder seviyeye gelen ekonomik büyüme, Sürdürülebilir Kalkınma modeli ile çevresel ve toplumsal gelişmeleri de sağlayarak sürdürülebilir ekonomi sağlamayı hedeflemektedir. Sürdürülebilir Kalkınma böylece üç temel sütun üzerinde yükselmektedir: Bunlar ekonomik, toplumsal ve çevresel sürdürülebilirliktir.[49]

[49]Muhammed Yunus Bilgili, "Ekonomik, Ekolojik ve Sosyal Boyutlarıyla Sürdürülebilir Kalkınma", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10/49, (2017), s.563.

Şekil 2. 3. Sürdürülebilir Kalkınma Boyutları

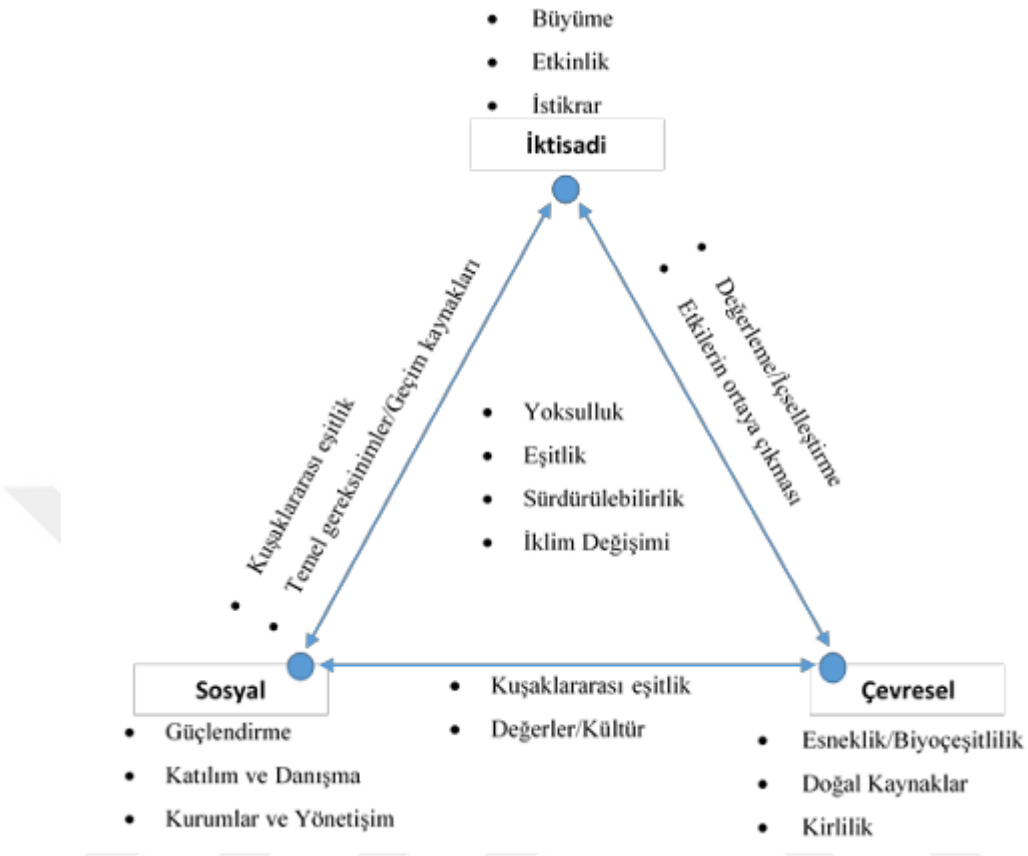

Kaynak: Alıntılayan Onur Yeni, "Sürdürülebilirlik ve Sürdürülebilir Kalkınma: Bir Yazım Taraması", *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16/3, (2014), s.186, Şekil 1.

2.6.1. Çevresel Sürdürülebilirlik

Çevresel Sürdürülebilirlik, birden fazla alt sistemin ve farklı canlı sistemlerinin çevresel ekonomi aracılığıyla geniş bir çerçeve ile yakından ilgilenen bir ekolojik unsurdur. Bu bağlamda fiziksel çevreye zarar vermeden bugünün niteliğini koruyarak gelecek nesillere aktarılması olarak tanımlanabilir. Sürdürülebilir üretim ve tüketime ihtiyaç duyan çevresel sürdürülebilirlik insan ihtiyaçlarını karşılayarak nesillerinde bu kaynaklara erişmesini sağlayarak ekosistemin devamının sağlanmasıdır. Çevresel

sürdürülebilirliğin 5 temel ilkeleri Bilgili (2017) "Ekonomik, Ekolojik ve Sosyal Boyutlarıyla Sürdürülebilir Kalkınma" [50] makalesinde şu şekilde sıralamıştır;

- Toplumsal ihtiyaçlar
- Biyolojik çeşitliklerin korunması
- Yenilenme kapasitesi
- Yeniden kullanabilme ve geri dönüştürme
- Geri dönüşmeyen kaynak miktarlarının ve atıkların azaltılması.

Çevresel sürdürülebilirlik ekosistemin ve biyoçeşitliliğin korunmasına dikkat çekerek kaynak kullanımının gelecek nesilleri düşünerek devamlılığın sağlanmasını ele almaktadır.

2.6.2. Toplumsal Sürdürülebilirlik

Toplumsal Sürdürülebilirlik, toplumsal değerlerin, kimliklerin, ilişkilerin ve kurumların devamlılığının sağlanması olarak tanımlanabilir. Toplumsal sürdürülebilirlik bireyin sağlık, beslenme, barınma, eğitim ve kültürel vb. ihtiyaçlarının karşılanmasıdır. Toplumsal eşitliğinin sağlanması ile bireyin toplum içerisindeki yaşam kalitesinin iyileştirilerek topluma entegrasyonunu sağlanan bir kalkınma çeşididir. Toplumsal sürdürülebilirliğin ilkelerini Gedik (2020) "Sosyal, Ekonomik ve Çevresel Boyutlarla Sürdürülebilirlik ve Sürdürülebilir Kalkınma" [51] makalesinde şu şekilde sıralamıştır;

- Temel hizmetlere herkesin eşit erişimi
- Nesiller arası eşitliğin sağlanması
- Farklı kültürlere hoşgörülü yaklaşan iletişim sistemi
- Vatandaşların siyasi katılımlarının, özellikle yerelde, sağlanması

[50] Muhammed Yunus Bilgili, "Ekonomik, Ekolojik ve Sosyal Boyutlarıyla Sürdürülebilir Kalkınma", s.564-565

[51] Yasemin Gedik, "Sosyal, Ekonomik ve Çevresel Boyutlarla Sürdürülebilirlik ve Sürdürülebilir Kalkınma", *Uluslararası Ekonomi Siyaset İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 3(3), (2020), s.209.

- Topluluk oluşturma duygunun oluşması
- Sosyal sürdürülebilirlik bilincinin yayılması için bir sistemin oluşturulması
- Bir toplumun imkanları dahilinde kendi ihtiyaçlarını karşılayacak mekanizmaların oluşturulması
- Bireylerin topluluklar içerisinde karşılanmayan ihtiyaçlarını siyasi savunuculuk ile karşılanması.

5 temel ilke olan eşitlik, çeşitlik, bağlılık, yaşam kalitesi ve demokrasi ve yönetişim alanlarından oluşmaktadır. Toplumsal sürdürülebilirlik alanında sağlanan her iyileşme, hak ve özgürlüklerinin gelişmesi, bireyle başlayan ve topluma yayılarak geleceğe yönelik bir yatırım olarak karşımıza çıkmaktadır. Böylece gelecek nesillerin teminatının sağlanmasını desteklenmiş olunmaktadır.

2.6.3. Ekonomik Sürdürülebilirlik

Ekonomik sürdürülebilirlik, çevresel ve toplumsal sürdürülebilirlik üzerinde paralel etkiye sahip olan ekonomik kalkınmadır. Bu nedenle ekonomik bir büyüme çevresel ve toplumsal refahın önüne geçmemelidir. İdeal ve sürdürülebilir bir ekonomi az bir kaynakla çevre kirliliğini en aza indirerek genel bir kalkınmayı amaçlayan ekonomidir.[52] Ekonomik sürdürülebilirlik dört temel nitelikle belirlenmektedir. Bu nitelikleri Bilgili (2017) alıntılayarak "Ekonomik, Ekolojik ve Sosyal Boyutlarıyla Sürdürülebilir Kalkınma"[53] makalesinde şu şekilde sıralamıştır;

- Konular insan ve doğa arasındaki ilişkilere odaklanmalıdır
- Temelde belirsiz bir geleceğe uzanan uzun vadeli bir yöneliş olmalıdır
- Bugünün ve geleceğin nesilleri arasında olduğu ölçüde, insan ve doğa arasındaki adaletin normatif esaslarla oluşturulmalıdır

[52] Yasemin Gedik, "Sosyal, Ekonomik ve Çevresel Boyutlarla Sürdürülebilirlik ve Sürdürülebilir Kalkınma", s.210

[53]Muhammed Yunus Bilgili, "Ekonomik, Ekolojik ve Sosyal Boyutlarıyla Sürdürülebilir Kalkınma", s.564

- Doğal hizmet ve malların insan tarafından yapılmış ikamelerin ve bunlara ek unsurların tahsisinde ekonomik etkinlik için duyulan endişenin zaman kaybı olarak anlaşılmasıdır.

Ekonomik sürdürülebilirliğin kriterleri oluşturan "kârlılık, yatırımlar, maddi varlıklar, ücret ve ek gelirler, iş gücü verimliliği, vergiler, hayırseverlik ve istihdamın artmasıyla toplumun kalkındırılması, tedarikçiler, ürün ve hizmetler" olmak üzere 9 başlıkta ele alınmaktadır.[54]

2.7. Kurumsal Sürdürülebilirlik

Ekonomik, toplumsal ve çevresel boyutlarıyla ele alınan SK kavramı tüm alanlarda olduğu gibi kurumsal alanlarda da önem kazanmasına neden olmuştur. Kurumsal sürdürülebilirlik, işletmelerin varlıklarını korumaları için ihtiyaçların karşılanması ve gelecek nesillere kaynakların korunarak, işletme stratejilerinin ve faaliyetlerinin benimsemesi olarak tanımlanabilir. Bu kavram, geleneksel büyüme ve elde edilen maksimum kâr modeline alternatif olarak ortaya çıkmıştır.[55]

Sürdürülebilir Kalkınma, işletmelerin gelecekte de devam etmelerini sağlamaları için bir vizyon oluşturmaktadır. Büyük işletmeler kurumsallaşmalarını doğal bir şekilde tamamlarken, küçük işletmeler de bu kurumsal yapıya sahip olmak için adımlar atmaları gerekmektedir. Bu vizyon doğrultusunda işletmeler korumacı stratejiler belirlemişlerdir. Bu stratejilerin oluşturulmasındaki amaçlar Yalçınkaya vd. (2011) tarafından alıntılanarak "Sürdürülebilir Kalkınma ve Kurumsal Sürdürülebilirlik için Yeni Ölçümleme: Üçlü Performans"[56] makalesinde şu şekilde sıralanmışlardır. Bunlar;

- Ürünlerin yüksek kaliteli koşullarda yetiştirilip korunması
- Verimli orman arazilerini koruyacak politikaların geliştirilmesi

---

[54] Özlem Tuna ve Sinem Besler, "Kurumsal Sürdürülebilirlik Anlayışı ve Uygulamaları: Örnek Olay Çalışması" *İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 52, (2015), s.176

[55] Akansel Yalçınkaya, Vildan Durmaz ve Leyla Adiller, "Sürdürülebilir Kalkınma ve Kurumsal Sürdürülebilirlik için Yeni Ölçümleme: Üçlü Performans" *Uluslararası 9. Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi Bildirileri, Saraybosna-Bosna Hersek*, 2011, s.3327

[56] Akansel Yalçınkaya, Vildan Durmaz ve Leyla Adiller, "Sürdürülebilir Kalkınma ve Kurumsal Sürdürülebilirlik için Yeni Ölçümleme: Üçlü Performans", s.3328

- Çevre kirliliğinin devamlı olarak kontrol edilerek izlenmesi
- Nesli tükenme tehlikesi olan hayvanların ve bitkilerin korunmasının sağlanması
- Ülkelerce uygulanarak başarıya ulaşmış çevre korunmasına ait programların öğrenilmesi ve hayata geçirilmesi
- Tüm kaynaklardan maksimum çıktıyla kullanılması ve uzun dönemde verimlilik sağlanması
- Oluşabilecek problemlere karşı tedbir alınarak çıkabilecek sorunların en aza indirilmesidir.

Bu unsurlar sürdürülebilirliğin geliştirilmesinde oldukça önemli rol oynamaktadırlar. Uzun vadeli değer katmak amacıyla ekonomik, sosyal ve çevresel boyutlarıyla faaliyet ve stratejilerine uyarlanarak, işletme çıkarları ve toplumsal çıkarların çatışmadığı ekonomik ve kâr odaklı bir yaklaşımdır.[57]

Şekil 2. 4. Sürdürülebilir Kalkınma ve Kurumsal Sürdürülebilirlik Temelleri

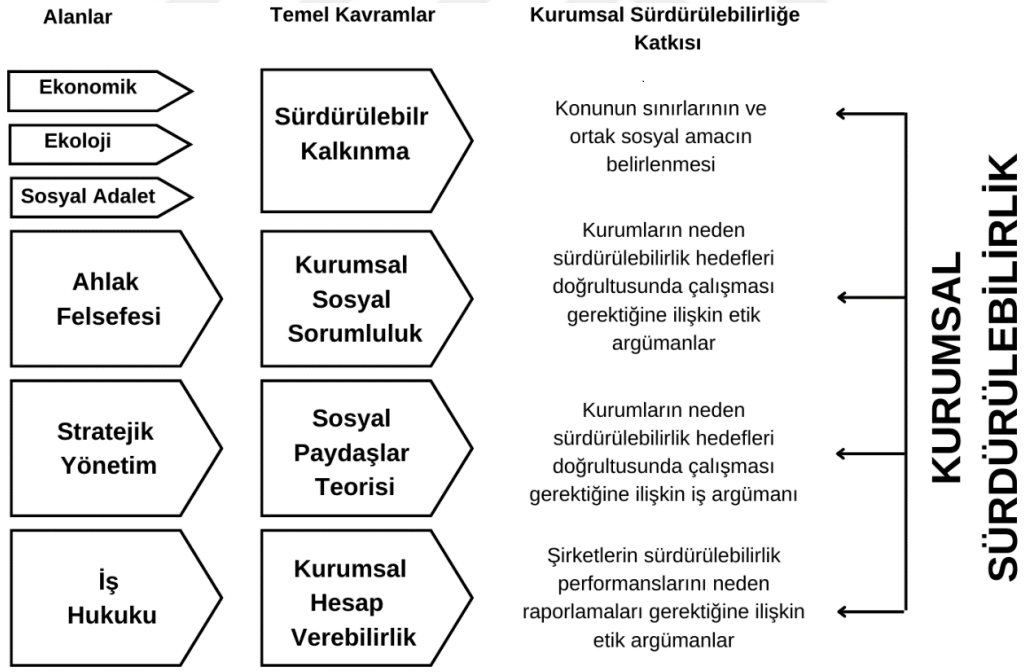

Kaynak: Mel Wilson"Corporate Sustainability: What Is It And Where Does It Come From?", https://iveybusinessjournal.com/publication/corporate-sustainability-what-is-it-and-where-does-it-come-from/ , [Erişim tarihi: 5.12.2023].

[57] Özlem Tuna ve Sinem Besler, "Kurumsal Sürdürülebilirlik Anlayışı ve Uygulamaları: Örnek Olay Çalışması*"* s.175

SK'nin kurumsal sürdürülebilirliğe etkisi iki yönlüdür. Birincisi, kurumların odaklanması gereken politikaların belirlenmesine yardımcı olur. İkincisi, kurumların, hükümetlerin ve sivil toplumun üzerine çalışacağı ortak toplumsal hedef sağlar. Kurumsal sürdürülebilirlik; ekonomik, toplumsal ve çevresel sürdürülebilirliğe kurumsal sorumluluk, paydaş teorisi, kurumsal hesap verebilirlik ve Sürdürülebilir Kalkınma ile katkı sağlar.[58]

2.8. Sürdürülebilirlik Kalkınma Farkındalığı

Yeni dünya düzeninde Sürdürülebilir Kalkınma amaçları ülkelerin küresel sorunlarla baş etmesi, problemlerin üstesinden gelinmesi için özgün analizler yaparak yenilikçi ekonomik- toplumsal çözümler önermektir. Bu bağlamda kamusal ve özel sektörlerde liderlik görevini üstlenen bürokratlara, teknokratlara, uzmanlara, çalışanlara ve tüm ilgili bireylere yol haritası oluşturarak yeni bir vizyon becerilerini katmayı amaçlamaktadır.[59] Bu vizyon becerileri bireylerin nitelikli kamusal eğitimine, analitik düşünmesine, akıl yürütme ve rasyonel bakışa, araştırma ve öğrenme merakına yönelik farkındalık sağlamaktadır. SK farkındalığını yüksek olan toplumların refah seviyesi ile arasında paralellik görülmektedir. Oluşan SK farkındalığı davranışa dönüşerek toplumun gelişip kalkınmasına rehberlik etmektedir.

2.9. Sürdürülebilir Kalkınma ve Kütüphaneler

Dünyanın tükenme tehlikesi ile karşı karşıya kalındığında oluşturulan gündemler neticesinde hayatımızda önemli bir yer tutan sürdürülebilirlik kavramı, kaynakları gelecek kuşaklarla da paylaşılmasını yönelik ekonomik, toplumsal ve çevresel adımların dengeli bir şekilde atılmasına olanak sağlayan bütüncül bir yaklaşımdır. Sanayi Devrimi ve II. Dünya Savaşı sonrasında ekosistemde oluşan tehlikelere ve insanlar ve ülkeler arasında oluşan yaşam kalitelerinin farklılaşması sonucunda küresel bir müdahalenin şart

---

[58] Mel Wilson,"Corporate Sustainability: What Is It And Where Does It Come From?", https://iveybusinessjournal.com/publication/corporate-sustainability-what-is-it-and-where-does-it-come-from/, [Erişim tarihi: 5.12.2023]

[59] Büyükuslu, *Sürdürülebilir Kalkınma ve Endüstri 5.0*, s.11

olduğu ortaya çıkmıştır. BM tarafından 1972 yılından itibaren bu müdahale için küresel bir iş birliği oluşturulmaya çalışılmıştır. Küresel hedeflerin oluşturularak ve tüm ülkelerin katılımı ile gerçekleştirilen BM 2030 Gündemi 2016 yılında uygulanmaya başlanması üzerine kabul edilmiştir. Tüm ülkelerin belirlenen 17 başlık 169 hedeften oluşan amaçlar doğrultusunda hareket etmeleri gerektiği ve ulusal ve uluslararası kalkınma ile bireylerin refah seviyesini arttırarak gelecek nesillere yaşanabilir bir dünya bırakılması için sorumlu kılınmıştır. Ülkelerin kalkınma planlarında yerini alan SKH'ler tüm alanlarda uygulanmaya başlanmıştır ve kurumsal sürdürülebilirliğin olmazsa olmazını oluşturmuştur. Ulusal benliğin ve hafızanın sürdürülmesini sağlayan kütüphaneler, BM 2030 kapsamında sorumlulukları gereği önemli bir rol oynamaktadır. Ekonomik, toplumsal ve çevresel boyutlarıyla ele alınan SKH toplumun kalkınmasında katkı sağlamaktadır. Kütüphanelerin yüzyıllar boyunca ki esnek yapıları işlevleri ve görevleri kapsamında gerçekleştirdikleri hedefler SKH uygulanmasını kolaylaştırmaktadır.

Tarih sahnesinde gerçekleşen bilgi akışlarını kaydederek toplumsal hafızayı oluşturan kütüphaneler ulusal benlikleri oluşturarak gelecek kuşaklara aktarımını gerçekleştirmektedir. Yani geçmişten alınan bilgi birikimleri ile yarınlara ışık tutarak köprü oluşturmaktadırlar. Yüzyıllar boyunca hizmet sunan kütüphaneler değişerek ve dönüşerek toplumun ihtiyaçlarına göre kendini yenileyerek topluma hizmet etmeye devam etmektedir. 21. Yüzyılına gelen kütüphaneler gelecek nesillere bilgi birikimlerini dijitalleşerek ulaştırmaktadır. Toplumun üçüncü yaşam mekânı olan kütüphaneler; 21. yüzyıl dünyasında dijital dili konuşarak bilgi ve bilgi kaynaklarını sunan, muhafaza eden ve anılar biriktirilmesine imkân sağlamaktadır. Sadece fiziki mekânla değil topluma hizmet edecek tüm imkânları kullanarak sürdürülebilirlik içerisindeki yerini almaktadır. Bu durum literatüre; "masaüstü kütüphane (desktop library), yeni nesil kütüphane, geleceğin kütüphanesi, dijital kütüphane, elektronik kütüphane, sanal kütüphane, duvarsız kütüphane, portal kütüphane, çok dilli kütüphane (polyglot library), çevrimiçi kütüphane (online library) ve "karma kütüphane"[60] gibi birçok eş anlamlı ya da birbirlerine benzer ifadelerle ortaya konmuştur.

[60] Selda Al Şensoy ve Reyhan Midillli Sarı, "Yeni Nesil Akademik Kütüphane Kavramı ve Mimariye Yansıması", The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication – TOJDAC, 10/3, (2020), s.288

Dünyanın küresel bir köy haline gelmesi mekân algılarının değiştiği günümüzde kütüphaneler medeniyetlerin beşiklerinin oluşmasında tarihe tanıklık etmekte ve bu tanıklıkları gelecek nesillere aktarımını gerçekleştirerek bireyin yaşam yolculuğunda hayat boyu öğrenimlerini desteklemektedirler. Herkese eşit imkânlar sunan kâr amacı gütmeyen ve ücretsiz olan kütüphaneler SKH'nin doğal bir destekçisi olarak varlıklarını sürdürmektedirler. Bilgi ve bilgi kaynaklarını topluma sunan ve kullanımını sağlayan kütüphanelerin "kütüphane" olmasını sağlayan uluslararası oluşturulan unsurları; kullanıcı, koleksiyon, personel, bina ve bütçe ile beş temel başlıkta görmekteyiz.[61] Sürdürülebilirlik kemik yapısını oluşturan bu unsurlar kütüphanelerin devamlılığını sağlamaktadır.

Doğal bir destekçi olan kütüphaneler, işlevi, görevleri ve sorumlulukları kapsamında toplumun kalkınmasında, ihtiyaçlara yönelik problemlere çözüm üretilebilen bir bilgi merkezi konumundadırlar. Bu kapsamda kütüphanelerde SKH'nin uygulamasına nasıl katkıda bulunulabileceğine dair IFLA, 'Kütüphaneler ve BM 2030 Gündemi'nin Uygulanması'na dair makalede hususlar şu şekilde ifade edilmiştir:[62]

- Medya ve bilgi okuryazarlığının da dahil olduğu evrensel okuryazarlığın ve dijital becerilerine destek sağlayarak
- Bilgiye erişimdeki uçurumları yok edilerek hükümetlerin, iş dünyalarının, sivil toplumların ve halkların yerel bilgi ihtiyaçlarının daha iyi anlaşılmasına yardımcı olarak
- Hükümet programları ve hizmetlerinin sunulduğu bir hizmet noktası ağı oluşturarak
- Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT) erişim yoluyla, yeni teknolojik becerilerin gelişmesine kendilerinin adamış çalışanlarla dijital dünyaya dâhil olunarak gelişimi sağlayarak
- Akademik ve araştırmacı camiasının merkezinde olma görevini benimseyerek
- Dünya kültür ve mirasının korunarak bunları erişime sunulmasını sağlayarak

[61] Zarife Yıldırım ve Mehmet Ali Akkaya, "Kütüphaneler ve Sürdürülebilirlik İlişkisi: Genel Bir Değerlendirme", *ÇAKÜ Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 8/1, (2020), s.32-33

[62] IFLA, "Kütüphaneler ve BM 2030 Gündemi'nin Uygulanması", s.332

Kütüphaneler, bireylerin ihtiyaç duyduğu bilgilerin sağlanmasında, kaydedilmesinde, düzenlenmesinde, gelecek nesillerin de yararlanmalarını sağlanmasında ve paylaşılmasında kişilere yardımcı olabilecek bilgi kaynaklarını, işlemleri ve hizmetleri sağlayan önemli toplumsal kurumlardır. Bireylerin ve toplumun bilgi gereksinimlerini karşılarken bilgi, iletişim ve eğitim hizmetlerinin işlevsel planlanması ve yürütülmesi ile hizmetlerdeki başarı kütüphaneler için Sürdürülebilir Kalkınma amaçlarının belirlenmesi ve uygulanması ile sağlanabilir.[63]

IFLA tarafından BM 2030 Gündemi'nin SHK kapsamında kütüphanelerde uygulanması yönünde hazırlanan kılavuzda da belirtildiği üzere 17 başlık 169 hedeften oluşan bu SKH'ler kapsayıcı ve bütünleşmiş bir çerçeve şeklinde kütüphanelerde uygulanması için aktif rol almasını öngörmektedir.[64] Yeşil kütüphanelerin hayatımıza girmesi kullanıcı bakış açılarının değerlendirildiği, ulusal kimliklerin korunduğu, evrensel vatandaş olunmasında entelektüel birikimin sunulduğu, zamanını aşan eserlere ev sahipliği yapıldığı, bilgi ve bilimin gelişmesine katkı sunulduğu toplumsal hafıza merkezi misyonuyla mimari yaklaşımlarla sürdürülebilir çözümler sunmuştur. Kütüphanelerdeki sürdürülebilirlik hedeflerini üç başlık etrafında bir araya gelmektedir. Bunlar;

1. Yeşil Bina: Sürdürülebilir bina tekniklerini ve hizmetlerini sergileyerek
2. Farkındalık: Topluluklarında sürdürülebilirlik konusunda farkındalık oluşturarak ve oluşan farkındalıkları teşvik ederek
3. Koleksiyon: Sürdürülebilirliğe yönelik yeni araştırmaları destekleyerek ve bilginin sunulmasında toplumun ihtiyaç duyduğu materyalleri sağlayarak[65]

Kâr amacı gütmeyen bir kurum olan kütüphaneler, türleri kapsamında toplum ihtiyacını karşılamaktadırlar. Bu türlerden biri olan halk kütüphaneleri SKH gerçekleşmesi için halkın yararlanabileceği tüm imkânları sunmaktadırlar. Diğer bölümde Sürdürülebilir Kalkınma ve halk kütüphaneleri kapsamında halk kütüphanelerinin katkıları incelenecektir.

---

[63] Zarife Yıldırım ve Mehmet Ali Akkaya, "Kütüphaneler ve Sürdürülebilirlik İlişkisi: Genel Bir Değerlendirme", s.32-33.

[64]IFLA, "Kütüphaneler ve BM 2030 Gündemi'nin Uygulanması", s.320

[65]IFLA, "Sürdürülebilirlik Kütüphanelerin İşidir: Kütüphaneler ve Sürdürülebilir Kalkınma", https://www.ifla.org/g/sustainable-development/sustainability-is-libraries-business-libraries-and-sustainable-development/, [Erişim tarihi: 6.12.2023].

2.9. Sürdürülebilir Kalkınma ve Halk Kütüphaneleri

Kütüphaneler; dil, din, ırk, cinsiyet, renk, yaş, siyasi düşünce, felsefi inanç, mezhep, etnik köken, zenginlik, yoksulluk vb. fark olmaksızın tüm herkese eşit hizmet sunar ve sağlarlar. Yüzyıllarca esnek yapıları ile varlığını koruyan bireylerin bilgi ve bilgi kaynakları ihtiyacına yönelik çözümler geliştirerek kaynakları gelecek nesillere aktarımını sağlayan kütüphanelerin tanımı 28170 numaralı ve 11 Ocak 2012 tarihli Halk Kütüphaneleri Yönetmeliği, "herkesin yazılı, çizgisel, görsel-işitsel ve basılı her türlü bilgi kaynağından yararlanması için bilgi kaynaklarını sağlayan, düzenleyen ve kullanıcısına ulaştırmak için bilgiyi en elverişli biçimde yararlanacak ortamı, araç-gereçleri ve yöntemi kullanan kuruluştur" şeklinde yapmıştır.[66] Tüm herkese hizmet veren kütüphane türlerinden biri olan halk kütüphanesi sorumlulukları gereği kâr amacı gütmeden bilgi sunarak toplumsal refahı ve kalkınmayı hedeflemektedir. Halk Kütüphaneler Yönetmeliği kütüphanenin işlevi ve görevleri belirtecek yönergeler bulunmaktadır.

Kütüphanelerin işlevleri 28170 numaralı ve 11 Ocak 2012 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan Halk Kütüphaneleri Yönetmeliği'nde Madde 6'da şu şekilde açıklanmaktadır:

a) Halkın bilgi edinme gereksinimini karşılar
b) Bireysel ve yaşam boyu öğrenme çabalarını destekler
c) Başta çocuklar olmak üzere, bölge halkında okuma kültürü ve kütüphane kullanma alışkanlığı yaratır ve güçlendirir
d) Toplumun bilgi okur-yazarlığı becerisi kazanmasını ve geliştirmesini sağlar
e) Her düzeyde örgün ve yaygın eğitimi destekler
f) Çocuk ve gençlerin zihinsel yaratıcılıklarını geliştirmelerini destekler ve bu yönde fırsatlar sağlar
g) Öncelikle bulunduğu bölge olmak üzere, toplumun kültürel ve sosyo-ekonomik kalkınmasına destek sağlar
h) Toplumda kültürel mirasa, sanata ve bilime karşı duyarlılık oluşturur ve bu bilincin geliştirilmesini sağlar
i) Somut olmayan yerel kültür mirasının toplanması, düzenlenmesi, korunması, kullandırılması ve geleceğe aktarılmasına katkı sağlar ve sözlü geleneği destekler

[66] Resmi Gazete, "Halk Kütüphaneleri Yönetmeliği 2012", https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/01/20120111-18.htm , [Erişim tarihi: 1.12.2023].

j) h) Kültürler arası diyalogu geliştirmeye katkı sağlar.[67]

Kütüphanelerin görevleri 28170 numaralı ve 11 Ocak 2012 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan Halk Kütüphaneleri Yönetmeliği'nde Madde 7'de şu şekilde açıklanmıştır:

a) Amacı doğrultusunda kütüphane materyali seçer, sağlar; kütüphanecilik teknik ve yöntemlerine uygun olarak düzenler ve kullanıcıların hizmetine sunar

b) Kütüphane materyalini kütüphane dışında kullanılmak üzere ödünç verir

c) Kullanıcılar tarafından aranan, ancak kütüphanede bulunmayan materyali sağlar ya da kullanıcıları bu materyalin bulunduğu kütüphanelere yönlendirir

d) Bulunduğu bölgenin kültürel, sosyal, tarihi ve ekonomik yapısı ile ilgili yerel derme oluşturur ve hizmete sunar

e) Yerel girişimcilere ve yerel ekonomik gruplara bilgi gereksinmelerini karşılayacak bilgi hizmetlerinin organizasyonunu yapar

f) Kullanıcı rehberliği ve danışma hizmeti verir

g) Gerçek ve tüzel kişiler tarafından kurulmuş veya kurulacak olan halka açık özel kütüphanelerin teknik iş ve işlemlerine rehberlik eder

h) Tüm yaş grupları için sanatsal, bilimsel, eğitici ve kültürel etkinlikler düzenler, mevcut etkinliklere katılım ve destek sağlar

i) Kütüphane hizmetlerini geliştirmek ve yaygınlaştırmak amacıyla, çevresindeki diğer kamu kurumları, yerel yönetimler, eğitim, öğretim, kültür-sanat, sivil toplum kuruluşları ve gönüllü kişilerle iş birliği yapar

j) Yerleşik kütüphane hizmetinden yararlanamayan yerleşim birimlerine gezici kütüphane aracı ile hizmet götürür

k) Engelli, hasta, yaşlı ve eve bağımlı kişiler için uygun hizmetler sunar

l) Kadınlara yönelik pozitif ayrımcılığı desteklemek amacıyla özel hizmetler sunar

m) Derleme işlerini, yürürlükteki derleme mevzuatı hükümlerine göre yürütür

n) Yürürlükteki mevzuat doğrultusunda kütüphane hizmeti ile ilgili diğer görevleri yerine getirir.[68]

Halk kütüphaneleri, verdiği hizmetleri ücretsiz bir şekilde yaş, etnik köken, cinsiyet, din, milliyet, dil, sosyal statü vb. durumlara bakmadan tüm bireyler için eşit erişim imkânları sunmaktadırlar. Yerel ihtiyaçları karşılayan ve tolumu yaşan boyu

[67] Resmi Gazete, "Halk Kütüphaneleri Yönetmeliği 2012".

[68] Resmi Gazete, "Halk Kütüphaneleri Yönetmeliği 2012".

öğrenme süresinde destekleyen halk kütüphaneleri SKH'lerde sürdürülebilir bir toplumun inşasında katkı sağlamaktadırlar. IFLA-UNESCO Halk Kütüphanesi Bildirgesi'nde (2022) hizmetlerin merkezinde bulunan halk kütüphanesinin görev ve katkıları tanımlanmıştır.[69] Bu görev ve katkılar şu şekilde belirtilmiştir;

- Bilgi kaynaklarına sansürsüz erişim sağlayarak, yaşam boyu örgün ve yaygın eğitimi insanın yaşamının her aşamasında destek vermek ve insanın kendi gelişiminde ihtiyaç duyacağı bilgi arayışını olanaklı kılmak
- Hayal gücünü, merakı, yaratıcılığı, merakı ve empatiyi teşvik ederek kişinin yaratıcı düşünmesini sağlamak için fırsatlar oluşturmak
- Çocuklarda doğdukları andan yetişkinlik sürecine kadar okuma alışkanlıklarını oluşturmak ve güçlenmesini sağlamak
- Kişilerin okuma ve yazma becerilerini geliştirerek okuryazarlık için etkinlikler ve programlar başlatarak ve katılarak süreci desteklemek; her yaştan insan için demokratik bir toplum oluşturma ruhuyla medya ve bilgi okuryazarlığı becerilerini gelişmesini sağlayarak dijital okuryazarlık bilinci oluşturmak
- Topluluklarda hem yüz yüze hem de bilgilerin, dermelerin ve programların erişimine dijital teknolojilerin aracılığıyla olanak dahilinde uzaktan hizmet sağlamak; Kütüphanelerin toplum dokusunun merkezindeki rolünün şuurunda olarak, toplum örgütlenmesiyle insanların ihtiyaç duyacağı topluluk bilgisine ve fırsatlara erişim sağlamak
- Topluluklara, insanların yaşamlarını etkileyen araştırma sonuçlarını sunarak ve sağlık alanlarında üretilen bilimsel bilgiler gibi bilgilere erişim sağlayarak bilimsel ilerlemeye katkıları arttırmak
- Yerel derneklere, işletmelere ve ilgi duyan gruplara yeterli düzeyde bilgi hizmetlerini sağlamak
- Yerel bilgilerin, verilerin ve kültürel mirasların korunması ve bunlara erişimi toplulukların isteklerine uygun olarak elde edilip korunmasına ve paylaşılması

[69]IFLA, "IFLA-UNESCO Halk Kütüphanesi Bildirgesi 2022", https://repository.ifla.org/handle/123456789/2159, [Erişim tarihi: 08.12.2023]

gereken materyallerin belirlenmesinde etkin rol alacak bir ortamın oluşmasını sağlamak

- Kültürlerarası diyalogların oluşmasına teşvik etmek ve kültürel çeşitliliğe destek olmak
- Kültürel ifadelerin ve mirasların korunarak bunlara anlamlı bir erişim sağlamak, sanatın takdir edilmesine ve geleneksel medyanın ifade ettiği gibi bilimsel bilgilere, araştırmalara ve yeniliklere açık erişim sağlamanın yanı sıra materyallerin dijitalleştirilmesini ve doğuştan dijital materyale teşvik etmek.

Halk kütüphanelerinin yapısının esnek, erişilebilir, rahat, bilgi teknolojilerini içeren, konfor, çok amaçlı kullanılabilen işlevsel mekânlar, doğal aydınlatmaya sahip, işbirlikçi çalışma odaları, güvenli, sosyal-kültürel etkileşimlerin sağlandığı vb. ilkeleri kapsayan ve sürdürülebilirliği sağlamada toplumsal hizmetlerde kilit noktayı oluşturduğu görülmektedir.[70] Halk kütüphaneleri toplumsal refahın ve kalkınmada önemli rol oynamaktadır. Sunulan tüm hizmetlerin ücretsiz olması ekonomik, çevresel ve toplumsal sürdürülebilirliğe katkı sağlamaktadır. Halk kütüphanelerinde gerçekleşen masal saatleri, konferanslar, seminerler, kitap sergileri, sergiler, film gösterimi ve okuması, görsel-işitsel, kültürel etkinliklerle topluma büyük hizmetler sunmaktadırlar. Birey, toplum, kurum, iş ve eğitim gibi alanlarda ortak iş birliği kuran halk kütüphaneleri yaşam boyu öğrenmeye katkı sağlamaktadırlar. Topluma bu hizmetleri kütüphanenin ruhunu okuyan ve kullanıcılara rehber olan kütüphaneciler aracılığıyla hizmetler sunulmaktadır.

2.10. Sürdürülebilir Kalkınma ve Kütüphaneciler

Yazıldığı yılı aşan eserlerin zamanda yolculuk etmesinde toplumsal hafızayı oluşturan kütüphanelerin ruhunu okuyarak kullanıcıya rehberlik eden kütüphaneciler, sabır, entelektüel birikim ve engin merak duygularıyla hizmet etmektedirler. Kütüphanecileri, kütüphanelerin kurulması, yönetilmesi ve politikalar oluşturarak geliştirilmesi üzerine yetiştirilen uzmanlar olarak nitelendirebiliriz. 11/01/2012 tarih ve 28170 sayılı Halk Kütüphaneleri Yönetmeliği'nin (2012) 4. Maddesi'nin (n) bendinde

[70] Selda Al Şensoy ve Reyhan Midillli Sarı, "Yeni nesil akademik kütüphane kavramı ve mimariye yansıması", s.292

kütüphaneci tanımı "Üniversitelerin bilgi ve belge yönetimi bölümü, kütüphanecilik ve arşivcilik bölümlerinden mezun bilgi ve belge yöneticileri"[71] şeklinde yapılmıştır.

Gelişen ve değişen teknolojilerle farklı meslek dallarının çıkması geleneksel yapıdaki meslek dallarının da bu alanda ihtiyaca cevap vermek zorunda kalmasıyla yeni roller ve sorumluluklar üstelen meslek dallarından biri olan kütüphaneci, bilgi hizmeti sağlayıcısı, bilgi profesyonelleri, bilgi uzmanı ve bilgi yöneticisi gibi çeşitli terimlerle kullanıldığı görülmüştür. Toplumsal iletişimin güçlü bağlarla kurulduğu kütüphanecilerin 21.09.1981 tarih ve 17465 sayılı Halk Kütüphaneleri Görev ve Çalışma Yönetmeliği'nin 9. Madde' sinde kütüphanecilerin başlıca görevleri belirtilmiştir. Bunlar;

a) Modern kütüphanecilik kurallarına göre kitapların katalog ve tasnifini yapmak

b) Süreli yayınları izleme fişlerine geçirerek, eksik sayıları vaktinde ilgiliye bildirmek ve cilt birliği sağlananları cilde hazırlamak

c)Kütüphaneye bağlı bölüm ve servislerin teknik çalışmalarına yardımcı olmak

d) Kitap fişlerini fiş kataloğuna yerleştirmek

e) Seksiyon Şefinin olmadığı kütüphanelerde onun görevlerini yapmak

f) İdareci tarafından verilen diğer görevlen yerine getirmek.[72]

Günümüz kütüphanecilik yaklaşımlarındaki temel amaç "erişilemeyen bilgi yok hükmündedir" sloganıyla bilgi kaynaklarını derlemek ve düzenlemekten daha çok kullanıcı hizmetine sunmak ve toplumun bilgi ihtiyaçlarının karşılanmasıdır. Bilgi yöneticileri, bilgi koruyucuları ve bilgi yayıcıları olarak nitelendirilen kütüphaneciler IFLA tarafından yayınlanan kılavuzla SKH kapsamındaki stratejik önemleri ortaya konulmuştur. Bu kapsamda kütüphanecilerin ve kütüphanelerin SKH pasif bir durumdan çıkıp aktif savunuculuk faaliyetlerini yürütmelerinde rehber haline geldikleri ifade edilmiştir. Bu savunuculuk faaliyetlerine ilişkin kılavuzda SKH'nin gerçekleşmesine dair adımları IFLA, 'Kütüphaneler ve BM 2030 Gündemi'nin Uygulanması'[73] kılavuzunda şu şekilde ifade etmiştir;

- BM 2030 Gündem sürecini ve IFLA'nın bu çerçevedeki savunuculuğunu anlamak
- BM 2030 Gündemi'nin yerel düzeyde nasıl hayata geçirileceğini kavramak

[71] Resmi Gazete, "Halk Kütüphaneleri Yönetmeliği 2012".

[72] Resmi Gazete, "Halk Kütüphaneleri Görev ve Çalışma Yönetmeliği", https://teftis.ktb.gov.tr/TR-264442/halk-kutuphaneleri-gorev-ve-calisma-yonetmeligi.html, [Erişim tarihi: 7.12.2023]

[73] IFLA, "Kütüphaneler ve BM 2030 Gündemi'nin Uygulanması", *Türk Kütüphaneciliği Dergisi*, 2016, s.321

- Kütüphanelerin ve bilgi erişiminin tüm SKH'ler (sosyal, kültürel, ekonomik) bağlamında ulusal kalkınmaya katkılarını politika yapıcılara sunmak için toplantılar organize etmek
- BM 2030 Gündemi'nin ve SKH'lerin hayata geçirilmesini takip etmek
- Kütüphanenin kullanıcılarına SKH'ler hakkında bilgi vermek.

2.11. Sürdürülebilir Kalkınma ile İlgili Kütüphanecilik Alanında Yapılan Çalışmalar

BM'nin Dünyamızı dönüştürüyoruz: 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi ile ülkeler ulusal ve küresel stratejiler geliştirerek SKH'ye yönelik ilerlemeler kaydetmeyi ve kalkınmayı amaçlanmaktadırlar. Bu kapsamda kalkınmaya önemli katkıları bulunan kurumlardan biri olan kütüphaneler SKH'lerin uygulanmasında önemli rol oynamaktadır. Kütüphanelerin işlevleri ve görevleri doğal olarak yerine getirilen hizmetler, Bin Yıl Kalkınma Hedefleri'nde yerini almak için 17 başlık 169 hedeften oluşan ve 2015- sonrası Kalkınma Gündemini benimseyerek BM 2030 Gündem'inde yerini almıştır. Doğal destekçi olan kütüphanelerde sürdürülebilirliğe yönelik çalışmalar gündemin benimsenmesinden önce de olduğu görülmektedir. 1989'da ALA (American Library Association) tarafından Sosyal Sorumluluk Yuvarlak Masası oluşturarak çevresel sürdürülebilirliğe yönelik yoğun çaba gösteren Uluslararası Sürdürülebilir Kütüphane Geliştirme Grubu'nu (ISLD) kurmuştur. ALA çalışmaları, kütüphanenin ekonomik, çevresel ve toplumsal sürdürülebilirlik çerçevesinde tanımını yapmıştır.[74] Mekânsal olarak dönüşüm geçiren/geçirmekte olan kütüphaneler sürdürülebilir kütüphane yaklaşımına katkı sağlamışlardır. Mekânlardaki değişim sunulan hizmetleri ve hizmetler de mekânları etkilemiştir.

IFLA tarafından 2013 yılında, BM'nin 2015 sonrası için küresel kalkınmaya rehberlik edecek kalkınma planına kütüphanelerin desteğine yönelik "Kütüphane ve Kalkınma Bildirisi" yayınlamışlardır. Bildirge kütüphanelerin, herkese eşit fırsatlar sunmakta olduğunu, insanların kişisel gelişimlerini desteklediğini, küresel bilgi paylaşımını sağladığını, kurumlarla ortak iş birlikleri sağlayarak toplumsal katkılarını ve

[74] Gizem Arıcı ve Murat Arısal, "Kütüphane Mekanları için Sürdürülebilirlik Kriterleri", *Tarih Okul Dergisi*, LIII, (2021), s.2927

kütüphanecilerle kullanıcılara rehber olunarak kalkınma politikalarındaki önemini vurgulamaktadır.[75] 2014 yılında Bilgiye Erişim ve Kalkınmaya İlişkin Lyon Bildirgesi'nin yayınlamasıyla insanların bilgiye erişimini açıkça desteklenmiştir. Bildirge; yoksulluğun ortadan kaldırılması, insan hakları çerçevesinde eşitsizliklerin ortadan kalkması, eğitim, iş birliktelikleri, altyapıların geliştirilmesiyle bilgiye erişime kalkınmada taahhütte bulunulmuştur.[76] BM ile iş birlikleri yürütülmüştür. 2015 yılında Şeffaflık, Hesap Verebilirlik ve Katılım-Transparency, Accountability and Participation (TAP) ağına katılmıştır.[77] SKH yönelik adımlara devam edilerek kılavuz yayınlanmıştır. BM Zirvesi hazırlanan başlangıç taslağına yanıt vermiştir. Hedeflerin 1 Ocak 2016 tarihinden itibaren uygulanmaya başlanarak 2030'a kadar hedeflere katkı sağlanılacağı belirtilmiştir. IFLA bu kapsamda kütüphaneciler için kılavuz yayınlamıştır.[78] BM, UNESCO ve WIPO ile IFLA arasında uluslararası ilişkiler geliştirilmiştir. IFLA, SKH kapsamında gerçekleşen faaliyetlerin performans analizlerini küresel olarak ortaya koymak ve ülkelerin potansiyellerini göstermek için Dünya Kütüphane Haritası (Library Map of the World) geliştirmiştir.[79] IFLA, toplum ihtiyacını karşılamada kütüphane mekânlarının verilen hizmetlerde ekonomik, toplumsal ve çevresel sürdürülebilirliği dikkate alarak dönüşmesine teşvik eden Çevre, Sürdürülebilirlik ve Kütüphaneler Çalışma Grubu (ENSULIB) oluşturmuştur.[80] IFLA, Yeşil Kütüphane Ödülü ile çevresel sürdürülebilirliğe en iyi şekilde katkı sağlayan kütüphanelere ödül vermektedir.[81] IFLA çalıştaylar, konferanslar, web seminerler, zirveler, toplantılar ve projeler geliştirerek 2030 Gündemi hedeflerine ulaşmak için önemli rol oynamaktadır.

Kütüphanelerin SKH yönelik gerçekleştirdiği faaliyetlerin takip edilmesi için IFLA tarafından geliştirilen "Dünya Kütüphane Haritası" platformunda ve Avrupa

---

[75] IFLA, "Kütüphaneler ve Gelişime ilişkin IFLA Bildirisi (Ağustos 2013)", https://www.ifla.org/publications/ifla-statement-on-libraries-and-development-august-2013/ [Erişim tarihi: 13.12.2023].

[76] IFLA, "Bilgiye Erişim ve Kalkınmaya ilişkin Lyon Bildirgesi (2014)", https://www.lyondeclaration.org/ [Erişim tarihi: 13.12.2023].

[77] IFLA, "BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinde Kalkınmanın Finansmanına ilişkin Mektup", https://www.ifla.org/news/ifla-signs-letter-on-financing-for-development-in-the-post-2015-un-sustainable-development-goals/ [Erişim tarihi: 13.12.2023].

[78] IFLA, "Kütüphaneler ve BM 2030 Gündemi'nin Uygulanması Kılavuzu", s.321.

[79] IFLA, "Library Map of the World", https://librarymap.ifla.org/about [Erişim tarihi: 13.12.2023].

[80]IFLA, "Çevre, Sürdürülebilirlik ve Kütüphaneler Çalışma Grubu (ENSULIB)" https://www.ifla.org/units/environment-sustainability-and-libraries/, [Erişim tarihi: 13.12.2023].

[81] IFLA, "Yeşil Kütüphane Ödülü", https://www.ifla.org/g/environment-sustainability-and-libraries/ifla-green-library-award/ , [Erişim tarihi: 13.12.2023].

kütüphanelerinde gerçekleşen faaliyetleri incelemek için "Avrupa Kütüphane, Bilgi ve Dokümantasyon Dernekleri Bürosu-The European Bureau of Library, Information and Documentation Associations (EBLIDA)"[82] raporunda ülkelerin yürütmüş olduğu çalışmalar aşağıda sıralanmıştır. Kütüphanelerin SKH yönelik gerçekleşen faaliyetleri;

SKH 1- Yoksulluğa Son: İnsanları yoksulluktan kurtarmak ve yoksul insanları topluma daha iyi entegre etmek için rehberlik ve destek sağlanmaktadır (Hollanda'da 4 şehir).

Fransa'da halk kütüphaneleri, okuma yazma bilmeyen kullanıcılarına bir "halk/kamu yazarı" (écrivain public) sunmaktadır. Bu "halk/kamu yazarı" kütüphanelere düzenli olarak katılır ve okuma yazma sorunu olanlara kamu, özel ve idari kuruluşlara ait evrakların anlaşılması ve yazılması konusunda yardımcı olmaktadırlar.

Hindistan'ın Haryana eyaletinde ilk ve orta dereceli okullarda okuyan çocuklara Mobil Kütüphane Programı aracılığıyla ülkenin genelinde uygulanan fakat kırsal kesimlerde okuryazarlığın düşük olduğu ve genç ebeveynlerin ve öğretmenlerin kaliteli okuma ve öğrenme kaynaklarından yoksun olduğu yerel topluluklara ulaşması için program hazırlanmıştır. Bu program aracılığıyla tek bir minibüsle 40.000'e kadar e-kitap ve 400 erken öğrenme videosunun yanı sıra fiziksel kitaplar, oyunlar, oyuncaklar ve bulmacalar içeren televizyon ve tabletlerle donatılarak kırsal kesimdeki okullara ve çocuklara eksiksiz bir kütüphane deneyiminin sağlanması amaçlanmıştır.

SKH 2- Açlığa Son: Sırbistan'ın Jagodina bölgesinde AgroLib projesi ile kırsal kesimdeki kütüphaneler yenilenmiş ve çiftçilerin tarımına katkı sağlayabilecek destekler vermiştir. Yenilenen ve modern teknoloji ile donatılan kütüphaneler çiftçileri devletle, çiftçileri kendi aralarında ve çiftçileri potansiyel tarımsal ürün, makine ve hizmet satıcıları ve alıcılarıyla buluşturmayı amaçlamış ve tarımın gelişmesine katkı sunmuştur.

Romanya'da Biblionet programı parçası olarak Tarımda Ödemeler ve Müdahaleler Ajansı (APIA) tarafından halk kütüphanelerine bağışlanan bilgisayarlar bağışlanmıştır. APIA bu bilgisayarlarla tarımsal sübvansiyon başvurularını geliştirmek

[82] EBLIDA, "Sustainable Development Goals and Libraries – First European Report" (Document prepared by the EBLIDA Secratariat, 2020, s.5-7), https://www.eblida.org/Documents/EBLIDA-Report-SDGs-and-their-implementation-in-European-libraries.pdf, [Erişim tarihi: 13.12.2023].

için iş birliği yapmıştır. Halk kütüphaneleri çiftçilerin başvurularının alınmasıyla fazla iş günü, nakliye, maliyet tasarrufu sağlanmasına yardımcı olmaktadır.

İrlanda yiyecek, içecek ve bahçeciliğini dünyaya yaymak isteyen bir kuruluş olan Bord Bia/İrlanda başarının yetenekli bireylerin becerilerine, motivasyon ve katılımına bağlı olarak gerçekleştiğine inanmaktadır. Bu kapsamda Yetenek Akademisi'ni geliştirerek bireylere yardımcı olacak bir program geliştirmişlerdir. Bord Bia, kütüphanecilere gelen başvuru ve IFLA'nın Kütüphane Tabanlı Okuryazarlık Programları Yönergeleri kapsamında öğrenciler için çevrimiçi Kaliteli Bilgi Okuryazarlığı modülleri geliştirmiştir.

Güney Afrika'nın Pietermaritzburg kentindeki "Tek Ev, Tek Kütüphane Bahçesi" projesi ile kütüphane bahçesinde halkın düşük gelire sahip olan insanlara imkân sağlamıştır. Toplumun gelişmesini destekleyen kütüphaneler, yiyecek kıtlığı yaşayan ve kalitesi düşün gıdaları tüketerek az yemeği olan veya hiç yiyeceği olmayan insanlara yardımcı olmaktadır.

SKH 3- Sağlıklı ve Kaliteli Yaşam: Covid-19 krizi sırasında **Litvanya** Ulusal Kütüphanesi, ülkenin halk kütüphaneleri ve Robotik Okulu'nun girişimiyle iş birliği yaparak sağlık çalışanları için 3D baskılı yüz maskeleri üretilmesine yardımcı olmaktadır.

Aktif Yaşam Alanı projesi, **Güney Danimarka** Üniversitesi'ni (SDÜ) çevreleyen 80 hektarlık tarım arazisi ve ormanı toplum odaklı bir açık hava yaşam laboratuvarına dönüştürmeyi amaçlayan bir Vatandaş Bilimi projesini oluşturmuştur.

Türkiye'de Sabancı Üniversitesi Bilgi Merkezi çatısı altında kurulan "Co-Space-İş Birliği Alanı" öğrencilerin öğrenme ve işte ve toplumda beceri geliştirmelerini sağlamak adına kütüphanenin ekipman, fikir, bilgi ve mekân imkanlarını kullanarak proje geliştirmektedirler. Çok özellikli 3D yazıcılardan 3D tarayıcılara, sanal gerçeklikten robotiğe, Raspberry Pi'den Arduino'ya (açık kaynaklı elektronik prototipleme platformu), lazer kesicilerden 3D tarayıcılara kadar geniş bir araç, ekipman, yazılım ve donanım yelpazesi, mekân imkânlarıyla hızlı değişen dünyanın ihtiyaçlarına yönelik gelişmeleri kütüphane desteklemektedir. Bu kapsamda Covid-19 mücadelesi sırasında sağlık çalışanlarının siperlik maskeye ihtiyaç duymaları nedeniyle Co-Space çalışanları tarafından 3D yazıcılar aracılığıyla siperlik üretimini sağlamışlardır. Taleplerin çok

olması nedeniyle hastaneler, toplum sağlığı merkezleri, eczaneler ve diğer kurumlardaki sağlık çalışanları ve güvenlik görevlilerine siperlik maskeleri dağıtılmıştır.

Küba'da Ulusal Tıp Kütüphanesi tarafından oluşturulan bir bilgi hizmeti olan BiblioSIDA Ulusal Cinsel Eğitim Merkezi iş birlikleri içerisinde kullanıcılar için kapsamlı cinsel sağlık ve üreme sağlığı bilgileri verilmektedir. Program ile cinsel yollarla bulaşan HIV/ AIDS gibi hastalıklarla mücadele edilmesine katkı sağlamaktadır.

Gana Laterbiokorshie Kütüphanesi 13-17 yaş aralığındaki genç kızların erken yaşta hamile kalmamalarına yönelik kütüphanede "Üreme Sağlığı Eğitim Projesi" başlatmışlardır. Kişisel hijyen, hormonsal değişiklikler, kürtaj, cinsel sağlık, HIV, aile planlaması, tecavüz ve cinsel ilişkiden uzak durma konularının tartışılacağı güvenli bir ortam sağlayan kütüphanede ergenlik hamileliği üzerine aylık bir konuşma programı düzenlenerek sağlıklı bir toplum oluşturulmasına katkı sağlamaktadır.

SKH 4- Nitelikli Eğitim: "Kitap Başlangıcı (Book Start), gençler ve çok küçük yaştaki çocukları okumaya teşvikleri amaçlanmıştır. Altı aylık ve daha büyük bebekler için ücretsiz kitap paketleri sunmaktadırlar (Belçika). Yine aynı amaçla İtalyan Kütüphane Derneği tarafından pediatri dernekleri ve merkezleriyle iş birliği içinde "Okumak için Doğdu (Born to Read-Nati per Leggere)" kurulmuştur (İtalya).

"Treffpunkt Deutsch", **Almanya**'daki (Stadtbibliothek Heilbronn) göçmen topluluğuna dil eğitimi ve eğitim kaynaklarına erişim sağlayan ortak bir kütüphane projesi uygulanmaktadır. SKH'nin kütüphanelerde uygulandığı alanlar şunlardır: Öğrencilere genişletilmiş genel destek, özel ihtiyaçları olan genç öğrenciler (disleksi, vb.), okuma yazma bilmeyenlerin tekrar okuma yazma öğrenmesi, dijital okuryazarlık, dil kursları ve özellikle göçmenler için ev sahibi ülkeye yönelik dil kursları, özel etkinliklerde genişletilmiş kütüphane açılışları, evde ve/veya ulusal kökenli olmayan kadınlar için sosyal buluşma noktaları olarak kütüphaneler, mesleki eğitim, dijital kaynakların ve veri tabanlarının kullanımı, çocukların okuması, AB bilgileri ve AB veri tabanlarına erişim açık erişimdeki kaynaklardır.

Kenya'nın Kibera yerleşiminde bulunan çocukların öğrenimlerini ilerletmek ve okul performanslarını iyileştirmek için teknoloji kullanımını eşitlemek amacıyla "Sekmedeki Çocuklar-Kids on the Tab" adlı projenin geliştirerek yoksul ailelerde büyüyen çocuklara hizmet sağlamaktadır.

Arjantin Mar del Plata şehrindeki Gladys Smith Kütüphanesi okuma yazma bilmeyen dezavantajlı olan küçük bir grup Roman'a Arjantin toplumuna dahil edilmesi amacıyla proje başlatmıştır.

Güney Afrika'nın Free State Eyaleti'nde yer alan Edenville yerleşim yerinde istihdamı arttırmak için tarım kooperatifi kuran işsiz gençlerin donanım eksiklerini gidermek ve çiftçilik bilgilerini geliştirmek için İşletme Geliştirme Ajansı (SEDA) ile iş birliği yapmıştır. Kütüphane çiftçilere bilgisayar, projektör vb. ihtiyaç duyulan donanımı ve ortamı sunarak bilgisayar okuryazarlığına dair bir program tasarlamıştır.

SKH 5- Toplumsal Cinsiyet Eşitliği: Tüm kütüphane sisteminin ayrımcılık yapılmamasına dair doğal unsurları barındırmaktadır. Kütüphane İş Birliği Konseyi (Consejo de Cooperación Bibliotecaria) tarafından toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması yönündeki çalışmaları, **Almanya** Amsterdam Halk Kütüphanesi'ndeki Uluslararası Homo/Lezbiyen Bilgi Merkezi ve Arşivi (IHLIA) oluşturulmuştur (Hollanda). Yine aynı doğrultuda ATRIA Enstitüsü ya da Köln'deki Centrum Schwule Geschichte gibi LGBT ve toplumsal cinsiyet eşitliğini desteklemeye adanmış kütüphaneler (ve ayrıca müzeler) ağı geliştirilmiştir.

Kazakistan Nazarbayev Üniversitesi (NU) Kütüphanesi, NU Okulları ve Cinsiyet Akademisyenleri Konsorsiyumu ortaklığıyla Dünya Kadınlar Günü kapsamında toplumsal cinsiyet eşitliğini arttırmak için bir eylem çağrısı yapmıştır. Farkındalık oluşturmak için akademisyenlerin katılımıyla panel tartışmaları, kitap sergileri, konferanslar, film gösterimleri ve etkileşimli kitap sohbetleri düzenlemişlerdir.

İspanya'da, Katalonya Açık Üniversitesi (Universitat Oberta de Catalunya – UOC) Kütüphanesi öğrencilerin SKH bilgi ve becerilerini geliştirmek amacıyla cinsiyet perspektifinin uygulanması için konuşma terapisi, şehir ve şehirleşme, oyunlaştırma ve oyunlar ve Katalan kültürü için kılavuz geliştirmektedirler.

Arjantin'de kadına yönelik şiddeti vakasının fazla olması üzerine yerel bir kütüphane tarafından Kadın Çevresi-Women's Circle adıyla kadınların birbirleri ile buluşmalarını ve uzman desteğinin alınmasını sağlayan bir ağ kurmuştur. Kadınlara destek veren kütüphane ekibi sosyal hizmet uzmanları, sosyal hizmet öğrencileri ve yerel öğretmenlerin gönüllülük sağlamasıyla oluşmaktadır. Kadınlara yönelik atölyeler oluşturarak cinsiyet şiddetine karşı mücadeleyi sağlamaktadır.

SKH 6- Temiz Su ve Sanitasyon: Moldova'nın başkentine 120 km uzaklıktaki Bilicenii yerleşim alanı sakinlerinin su sıkıntısını yaşaması üzerine halk kütüphanesinin girişimleri ve kütüphanecilerin farkındalığı arttırmasıyla faaliyette olmayan bir artezyen kuyusunu faaliyete geçirmeyi başarmışlardır.

SKH 7- Erişilebilir ve Temiz Enerji: Nijerya İbadan Üniversitesi Kenneth Dike Kütüphanesi (KDL) enerji tedarikinde zorluk yaşayan gençlerin ihtiyaçlarını karşılamak için 7/24 açık okuma ve çalışma salonu oluşturmuştur. Sunulan imkanlarla öğrencilerin gece boyunca ışığa ve güvenilir enerjiye erişmeleri sağlanmıştır.

Kütüphanelerde enerji tüketiminin azaltılması, enerji kaynaklarının verimli kullanılması, enerji kullanımında en basit ve kullanıcı dostu çözümlerin üretilmesi, çevreye uyumlu olması için pasif sistemlerin kullanılması ve enerji kullanımında kapanma veya bekleme moduna geçme yoluyla ekipmanların çalışma sürelerini en aza indirilmesine olanak sağlayan yeşil kütüphaneler bulunmaktadır. Yeşil kütüphanelere örnek olarak Reims Üniversitesi ve Robert de Sorbon Kütüphanesi (Fransa), Birleşik Krallık'taki Brighton Jubilee Kütüphanesi (İngiltere), Belfast Queen's Üniversitesi McClay Kütüphanesi (İrlanda) ve Amsterdam Halk Kütüphanesi (Hollanda), Beitou Kütüphanesi (Tayvan), Albion Kütüphanesi (Toronto), Liyuan Kütüphanesi (Pekin), Villanueva Kütüphanesi (Kolombiya), Edmonton Kütüphanesi (Kanada), Oulu Kütüphanesi (Finlandiya) gösterilebilir.

SKH 8- İnsana Yakışır İşler ve Ekonomik Büyüme: İspanya Madrid Kütüphane'si sisteminde ve İspanya'daki diğer bazı kütüphanelerde robotik ve 3D üzerine Sürdürülebilir Kalkınma atölyelerinin düzenlenmesi, iş aramayı geliştirdiği için kaliteli eğitim ve sürdürülebilir ekonomik büyüme arasındaki bağlantıyı desteklemektedir.

Bulgaristan'daki "Get Your Facts Straight!-Herkes için Medya Okuryazarlığı" programının ortağıdır. Avrupa Komisyonu tarafından finanse edilen bu program, sosyal ve ekonomik açıdan dezavantajlı kesimlerden gelen öğrencilere ve gençlere, ayrıca onların ebeveynlerine ve/veya büyükanne ve büyükbabalarına medya okuryazarlığı eğitimi vermektedir.

Global Libraries - Bulgaristan Vakfı ayrıca, temel amacı hassas gruplar için bir bilgisayar okuryazarlığı eğitim programı geliştirmek ve işgücü piyasasına erişimlerini kolaylaştırmak olan "E-inclusion için E-beceriler" projesini de uygulamaktadır ve bu proje Kuzey İrlanda, İspanya, İtalya ve Romanya'dan 5 diğer kuruluşla ortaklaşa yürütülmektedir. Tech Lib, "Hristo Botev" - Vratsa Bölge Kütüphanesinde bir Mini Teknoloji Merkezi sunmaktadır: çocuklar ve gençler yeni teknolojik harikaları deneyimleme fırsatıyla tanışmaktadır.

Tunus'un Cebre Adası Erriadh yerleşim yerinde Erriadh Halk Kütüphanesi bilgisayar okuryazarlığı kurarak okuma yazma bilmeyen kadınların dijital becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmaktadır.

Sri Lanka Ulusal Kütüphanesi (NLSL), işverenlerin aradığı beceriler ve bireylerin sahip oldukları becerileri arasındaki tutarsızlığa çözüm sunmak için Commonwealth of Learning (COL) – Coursera Workforce Recovery Initiative (CWRI) ile ortaklık kurarak "Skills Online Sri Lanka Programı (SOSLP)" geliştirmiştir. Kütüphane; dijital dönüşüm, girişimcilik, web geliştirme, liderlik, problem çözme ve eleştirel düşünme gibi dersler vererek bireylerin iş bulma becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmaktadır.

SKH 9- Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı: Kütüphanelerin **Bulgaristan** Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler Birliği ile ortak çalışması; ikincisi ise projenin Avrupa Yapısal ve Yatırım Fonlarından biri olan 2014-2020 Avrupa Sosyal Fonu tarafından finanse edilmesidir.

Litvanya Robotik Okulu ile iş birliği sonucunda sağlık çalışanları için 3D baskılı yüz siperleri üretilmiştir.

Kenya Ulusal Kütüphane Servisi (KNLS) Nakuru Kütüphanesi, çocukların matematik becerilerini geliştirmek ve yardımcı olmak için "Matematik-Whizz" programını başlatmıştır. 5-13 yaş arası çocuklara çevrimiçi matematik öğretmeni aracılığıyla normal sınıf düzeninden farklı animasyon ve excel çalışma sayfaları kullanarak matematiği eğlenceli ve etkileşimli bir şekilde ilgi oluşturmasını sağlamaktadır.

SKH 10- Eşitsizliğin Azaltılması: Almanya'da, Berlin'deki BIST programı (Bibliotheken im Stadtteil, "Şehir bölgesindeki kütüphaneler") üç kümede yapılandırılmış tam teşekküllü bir kütüphane girişimiyle sosyal altyapının iyileştirilerek çevreye uyumlu olarak yenilenmesini, dezavantajlı mahallelerde kütüphane hizmetlerinin sosyal gelişimi desteklemesini ve kütüphane hizmetlerinin toplumun ihtiyaçlarını dikkate alarak hizmet sunmaktadır.

Fikir Kutusu projesi; **Kuzey Yunanistan**'da bulunan Veria Halk Kütüphanesi, bölgeye taşınan çok sayıda etnik kimliğin kesiştiği bir noktada yer almaktadır. Kütüphane, Arnavutluk, Rusya, Ukrayna ve Bulgaristan'dan gelen göçmenlere, yaşamları hakkında görsel anlatılar oluşturmaları için bilgisayarlara erişim imkânı sunuyor. Bu hikayeler daha sonra YouTube'da ve projeye özel bir web sitesinde yayınlanıyor.

Şili'de sokakta yaşayan kişilerin sivil ve sosyal entegrasyonunu sağlanması için BiblioStreet adıyla kütüphanelerin iş birliğiyle beş aylık dijital okuryazarlık dersleri, okuma yazma atölyeleri, yansıtıcı analiz ve hikâye anlatımı gibi çeşitli eğitimler verilerek sokakta yaşayan insanların hikayelerini daha geniş bir topluluğa duyurmasına imkân sağlamaktadır.

Arjantin'in Buenos Aires eyaleti San Miguel'de Suzuki Vakfı tarafından geliştirilen ve çocuk kütüphanesi anlamına gelen Bebetaca programı ile engelli bebeklere ve çocuklara yönelik çok işlevli alanlarla çocukların gelişimini ve hayal gücünü geliştirebilecek etkinliklerle hizmet vermektedirler.

Filipinler Ulusal Kütüphanesi (NLP), 70 Derece Değişim Vakfı ile iş birliği içinde en savunmasız ve dışlanmış çocukların, sokak çocuklarının ve parklarda vakit geçiren gençlere yönelik "Kitap Arabası" programını başlatmıştır. Program, sanat ve el sanatları, hikâye anlatımı ve sesli okuma ile çocukların ve gençlerin kitaplara ve öğrenme materyallerine doğrudan kütüphane yakınında bulunan parktan erişmelerini sağlamaktadır.

SKH 11- Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar: Bulgaristan'da kültürel mirasın korunmasıyla çoğu kütüphane kültürel miras projesi, gelişmiş arama ve filtreleme araçlarıyla milyonlarca kitap, müzik, sanat eseri ve daha fazla kaynağa erişmek için Avrupa ile bağlantılar oluşturmaktadır. Bu kapsamda bir dizi proje üretilmiştir. Bu projelere örnekler; Bulgar Mirası için Mükemmeliyet Merkezi olarak kurulan "Aziz Kiril

ve Metodiy" Bulgaristan Ulusal Kütüphanesi, Romanya Craiova'daki bir kütüphaneyi de içeren "Aşağı Tuna'nın Yazılı Hazineleri" ve Türk kütüphanesi ile iş birliği içinde "kültürel ve tarihi yerler" yenilenmesi oluşturmaktadır. Yapılan projeler Avrupa Yapısal ve Yatırım Fonları tarafından finanse edilmektedir.

Irak'ta El-Abbas Kutsal Türbesi Kütüphanesi ve El Yazmaları Evi tarafından Irak'ın belgesel mirasını kataloglamalarını, korumalarını ve dijitalleşmelerini amaçlayan bir proje başlatmışlardır. Yazılı mirasın uluslararası standartlar kurallarına göre kataloglaması ile küresel erişime olanak sağlamaktadır.

SKH 12- Sorunlu Üretim ve Tüketim: Bulgaristan Yavorov Bölge Kütüphanesi tarafından "Toprak daha temiz, biz daha bilgiliyiz" projesi geliştirilmiştir. Proje kapsamında her öğrenciye plastik atık şişeleri getirmeleri karşılığında 3D modelleme ve yazdırma oturumları verilmektedir. Plastiğin geri dönüştürülmesine katkı sağlayan proje çocukların atıkların nasıl dönüştürüleceğine, temiz hava ve yenilenebilir kaynaklar gibi konuları düşünmeye teşvik etmektedir.

Danimarka'nın Funen adasında "Yaşam Döngüsü Çalışmaları" kapsamında Kendi Cihazını Getir- Bring Your Own Device (BYOD) uygulaması ile öğrencilerin kendi cihazlarını getirerek kütüphanede cihazlarını kullanabilecekleri çalışma alanları oluşturulmaktadır.

SKH 13- İklim Eylemi: Hırvatistan Zagreb'deki İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Kütüphanesi, ekoloji ve diğer yeşil konuların önemini vurgulayarak toplumdaki dengenin sağlanmasına katkı oluşturmak için Yeşil Kütüphane Projesi'ni başlatmıştır. Kütüphane etkinlikleri ile teorik ve uygulamalı yeşil etkinlikler düzenlemektedirler. Yeşil etkinlikler, Dünya Günü ve Dünya Su Günü gibi tematik konularla bağlantılı olarak uluslararası tanınma günlerine ilişkin konferanslar, sergiler, çalıştaylar, belgesel gösterimleri ve tartışmaları içerikleri ile hizmet sunulmaktadır.

Ukrayna'nın Lviv kentindeki Bölge Çocuk Kütüphanesi, bölgede oluşan çevre problemlerinin çözümüne yardımcı olmak için kütüphaneciler Çöp Kahramanı eğitim projesini başlatmışlardır. Kütüphanede bilinçlendirici ve eğlendirici atölye çalışmaları aracılığıyla çocuklar ve yetişkinlere çöpleri geri dönüşüm özelliklerine göre ayırmalarına,

geri dönüşüm malzemeleri kullanımına, pil atıklarının geri dönüştürülmesine ve plastik atıklarının yeniden değerlendirilmesi için eko-uygulama eğitimleri düzenlenmektedir.

SKH 14- Sudaki Yaşam: Ekvador'un Galapagos Adaları, eşsiz yaban hayatı ve ekosistemleriyle bir Milli Park, UNESCO Doğal Dünya Mirası alanı ve Biyosfer Rezervidir. 13 büyük adası bulunan Ekvador'un sadece 4 adasında insan yaşamasına imkân verilmektedir. Galapagos'ta Charles Darwin Vakfı adalardaki biyoçeşitliliği korumak için en büyük ve en eski kütüphanesini yapılandırarak adalar hakkında en kapsamlı bir literatür koleksiyonunu oluşturmuştur. Bu kapsamda oluşturan koleksiyonun kullanıcıların yararlanması için 'Gezici Kütüphane' programını başlatarak adalarda 4-6 ay kalarak hizmet vermektedir.

SKH 15- Karasal Yaşam: Almanya'da halk kütüphaneleri "Şehrinizi Hasat Edin-(Harvest your city-Ernte Deine Stadt)" projesi ile çocuklara çevrenin korunması ve yerel kentsel doğa hakkında bilgiler vererek şehir nüfusunun daha sürdürülebilir bir yaşam sağlanması adına çalışmalar yürütmektedir. Şehir kütüphanesi, sürdürülebilir sivil toplum girişimleri için fiziksel bir platform alanı olarak sunmaktadır.

Bulgaristan Zachary Kniazheski Kütüphanesi tarafından uygulanan "Çevremizdeki Yaban Hayatı: Tanıyalım ve Koruyalım" projesi ile kütüphane, insanların çevrelerindeki vahşi yaşamın farkına varmalarını sağlamayı amaçlamakta ve halkın bir bütün olarak birlikte yaşamalarına farkındalık oluşturmaktadır.

SKH 16- Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar: İspanya "Madrid Şehir Kütüphanesi ve 2030 Gündemi" kapsamında, göçle ilgilenen kamu ve STK organlarıyla iş birliği içinde, zorunlu göçle ilgili bir "İnsan Kütüphanesi- A Human Library" koleksiyonların kitaplara değil, insanlarla yapılan sohbetlere dayandığı bir kütüphane düzenlenmektedir. Purchena'daki Kütüphane, genç göçmenler ile yerel gençler arasında buluşmaları teşvik etmeyi amaçlayan bir Acogida Kütüphanesi (Biblioteca de Acogida) oluşturmuştur.

Hollanda Ulusal Kütüphanesi (Koninklijke Bibliotheek) "Kütüphane ve Temel Beceriler" ulusal programını başlatarak yüz binlerce kişinin e-devletin avantajlarına erişmesine yardımcı olmaktadır. Hollanda devlet kurumu hizmetlerini dijitalleştirerek

elen kutusu ve kira, sağlık yardımı, vergi, öğrenci finansmanı, ehliyet, trafik cezaları, emeklilik ve sosyal yardımlar gibi konularda dijital hizmet vermektedir. Bu kapsamda birçok halk kütüphanesinde kullanıcılara destek olmak için Devlet Dijital Hizmet Bilgi Masaları Ağı oluşturularak eğitimler veriyor ve dijital devlete ilişkin ilk bilgi hizmeti noktası olarak kullanıcılara yardımcı olmaktadırlar.

SKH 17- Amaçlar için Ortaklıklar: Kanada'da hükümetin Suriyeli mülteci aileleri karşılama ve destekleme yönünde aktif katkı sağlayan Toronto Halk Kütüphanesi (TPL) Suriyeli mültecilere hizmet vermektedir. Kütüphanedeki faaliyetler Kanada Göçmenlik, Mülteciler ve Vatandaşlık tarafından finanse edilerek 7 yerel yerleşim kurumu arasındaki iş birlikleri ile hem özel sponsorlu hem de devlet destekli mültecilere engelsiz erişim ve erişim sağlamaktır.

Malezya'daki Sarawak Eyalet Kütüphanesi hükümetin iyi okuma alışkanlıklarını teşvik etme girişimine destek olmak için "Okuma Tohumları-Reading Seeds" programını geliştirmiştir. Kütüphane, erken yaşta okuryazarlık kazanımının sağlanması için ebeveynlere Dijital Toplum Merkezi, halk ve köy kütüphaneleri, devlet hastaneleri ve toplum sağlık klinikleri ve köy halk salonları aracılığıyla okuma kitleri dağıtmışlardır. Okuma kitleri, ebeveynler için okuma rehberi, hikâye kitapları, bilgi kartları, bebek büyüme gelişim çizelgeleri ve posterleri, çocuklar için gelişimsel ve eğitici oyuncaklar ve ebeveynlerin ek kitaplar sunmaktadır.

Kütüphanelerde gerçekleşen faaliyetler SKH doğrultusunda kütüphanenin yerini ve önemini vurgulamaktadır. İnsanların hayat boyu öğreniminde ihtiyaç duydukları her anda çözüm sağlamaya çalışmışlar ve farkındalık oluşturmak için programlar, projeler üretmişlerdir.

ALA tarafından oluşturulan Sürdürülebilirlik Yuvarlak Masası ve "SustainRT" platformu sürdürülebilir destelenmektedir.[83] Birleşmiş Milletler 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları üzerine ALA Görev Gücü-ALA Task Force on United Nations 2030

[83] ALA, "Sustainability Round Table", https://www.ala.org/rt/sustainrt , [Erişim tarihi: 13.12.2023]

Sustainable Development Goals IFLA'nın küresel çabalarına yönelik katkıda bulunmak üzere kütüphanelerde stratejiler geliştirmiştir.[84]

BM 2030 Gündem'inden sonra Türkiye'de kalkınma ve kütüphane alanında gerçekleşen politikalara yönelik On Birinci (2019-2023) ve On İkinci Kalkınma (2024-2028) Planları bulunmaktadır. Kalkınma planında yer alan maddeler;

T.C. Strateji Başkanlığı On Birinci Kalkınma Planı kapsamında kütüphanelere yönelik gerçekleştirilmesi planlanan kalkınma planı maddeleri;

> Okuma kültürünün oluşturulması ve yaygınlaştırılması amacıyla kütüphanecilik hizmetleri geliştirilecek, kütüphaneler bu alandaki yeni teknolojiler ve yönetim yaklaşımlarından da istifade edilerek mekânsal ve işlevsel olarak yeniden yapılandırılacaktır.
>
> Gezici kütüphane sayısı artırılacaktır.[85]

T.C. Strateji Başkanlığı On İkinci Kalkınma Planı (2024-2028) kapsamında kütüphanelere yönelik gerçekleştirilmesi planlanan kalkınma planı maddeleri şu şekilde görmekteyiz;

> Okuma kültürünün oluşturulması ve yaygınlaştırılması amacıyla kütüphanecilik hizmetleri geliştirilecek, yeni teknolojiler ve yönetim yaklaşımlarından da istifade edilerek kütüphaneler mekânsal ve işlevsel olarak yeniden yapılandırılacaktır.
>
> Gezici kütüphane ve gezici tiyatro sayısı artırılacaktır.[86]

Ülkenin kalkınmasında geçmiş kalkınma planlarına göre de kütüphaneye yönelik doğrudan veya dolaylı olarak yer verildiği görülmektedir.

Türkiye'de Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın 2019 yılı 55. Kütüphane Haftası'nda Sürdürülebilir Kalkınmada Kütüphanelerin Rolü başlıklı gündem oluşturarak SHK katkı sağlamışlardır. Toprakoğlu (2021), yazdığı makale ile Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı halk kütüphanelerinin sürdürülebilirlik rollerini tanımlamak adına, gerçekleşen faaliyetleri SKH kapsamında incelemiştir. İşlevleri ve sorumlulukları gereğince hedefler kapsamında gerçekleşen faaliyetler SKH çerçevesinde gerçekleştiği ortaya konulmuştur.

---

[84] ALA, "Task Force on United Nations 2030 Sustainable Development Goals" https://www.ala.org/aboutala/ala-task-force-united-nations-2030-sustainable-development-goals, [Erişim tarihi: 13.12.2023]

[85] T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, "On Birinci Kalkınma Planı", (s.146), https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/On_Birinci_Kalkinma_Plani-2019-2023.pdf [Erişim tarihi: 1.12.2023]

[86] T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, "On İkinci Kalkınma Planı (2024-2028)", s.194. https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/11/20231101M1-1-1.pdf [Erişim tarihi: 1.12.2023]

Potansiyel ortak olan halk kütüphaneleri faaliyetlerini SKH gözeterek bir vizyonla belirtmemiştir. 2006-2019 faaliyetleri kapsamında yenilikçilik, nitelikli eğitim, sanayi, insana yakışır iş ve ekonomik büyüme, sağlıklı bireyler ve altyapı ile eşitsizliğin azaltılması başlıklarına yönelik çalışmalar Bilgi Toplumu Stratejisi Eylem Planları görevlerince yürütülmüştür.[87]

Şekil 2. 5. Halk Kütüphanelerinin SKH'ye Yönelik Çalışmaları

	3) Sağlıklı Günler	4) Nitelikli Eğitim			8) İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme		9)Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı	10)Eşitsizliklerin Azaltılması	TOPLAM
	d	a	b	c	a	b	a	c	
2006			2		1		1	3	7
2007			1		1		1	2	5
2008			1		4		1		6
2009			1		5		2	1	9
2010			1		4		1		6
2011		1	1		2		2	4	10
2012			1		1		1	2	5
2013		1	1		2				4
2014		2	1		1	1			5
2015		1	1		1	1			4
2016		1	1						2
2017		1	1		1		2		5
2018	1	6	2	1	1		1		11
2019		4	3		1		2	1	11
TOPLAM	1	17	18	1	25	2	14	13	90

Kaynak: Nuh Mehmet Toprakoğlu, "Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Çerçevesinde Kültür ve Turizm Bakanlığı'na Bağlı Halk Kütüphanelerinin Faaliyet Değerlendirilmesi", *Türk Kütüphaneciliği*, 35, (2021), s. 110, Tablo 1.

Türkiye'de SKH yönelik faaliyetleri ve yürütülen restorasyon süreçlerini yeşil bina adımları ve yıl boyu etkinliklerini gerçekleştiren ve Türkiye'nin ilk Biosphere Sürdürülebilir Müze Sertifikası'na sahip halk kütüphanesi olan Rami Kütüphanesi, sürdürülebilirlik sorumluluklarını[88] şu şekilde ifade etmişlerdir;

[87] Nuh Mehmet Toprakoğlu, "Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Çerçevesinde Kültür ve Turizm Bakanlığı'na Bağlı Halk Kütüphanelerinin Faaliyet Değerlendirilmesi", *Türk Kütüphaneciliği Dergisi*, 35, (2021), s. 110.

[88]Rami Kütüphanesi, "Sürdürülebilirlik Politikası",https://ramikutuphanesi.gov.tr/tr/surdurulebilirlik/surdurulebilirlik-politikasi, [Erişim tarihi: 08.12.2023].

- Evrensel düzeyde insan haklarına saygı göstermesi
- Çevresel boyutlarla faaliyetlerin değerlendirilmesi
- Kadınların iş hayatında tam eşitlikle ve etkin bir şekilde katılmasını sağlamak ve kadın istihdamını çoğaltılması
- Doğal kaynakların tasarruflu kullanılması
- Kaynağında atık azaltım prensibine yönelik çalışmalar yapılması
- Yenilenebilir enerji kaynaklarından verimli bir şekilde faydalanılması
- İş sağlığı ve güvenliğinin en üst düzeyde olarak ele alınması
- Toplumsal sürdürülebilirliğin temel şartlarından biri olarak fırsat eşitliğinin kabul edilmesi
- Çalışanlara karşı iş-yaşam dengesini oluşturmak için sorumluluk sahibi bir tutum sergilenmesi
- Su kullanımının minimize edilmesi ve yağmur sularının biriktirilmesi
- Temizleme yerine çevre kirliliğini önleme ilkesine uygun çalışılması
- Güvenli, çevre dostu, dayanıklı ve yüksek kaliteli ürün ve hizmetlerin geliştirilmesine öncelik verilmesi.

Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği (ÜNAK) tarafından 2022 yılında "Bugünü Geleceğe Taşımak: Kütüphaneler ve Sürdürülebilirlik" teması ile farkındalık oluşturmak için sempozyum düzenlemiştir. [89] ÜNAK tarafından gelişmelerin takip edilmesi için Sürdürülebilir Kütüphaneler Çalışma Grubu oluşturulmuştur. ÜNAK, SKH yönelik konferans, web seminerleri, poster sunumu, toplantılar ve güncel gelişmelerle hedeflerin gerçekleşmesi için katkı sağlamaktadır.[90] SKH yönelik bir diğer destek kuruluş olan Anadolu Üniversite Kütüphaneleri Konsorsiyumu (ANKOS) tarafından Kütüphane Yöneticileri Çalıştayı: "Kütüphanelerde Sürdürülebilirlik" düzenlenmiştir.[91]

Üniversite kütüphanelerinde SKH yönelik gerçekleşen faaliyetlere; Biçen Aras (2023)'ın Kütüphaneler ve Kütüphaneciler Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine

[89]ÜNAK, "Bugünü Geleceğe Taşımak: Kütüphaneler ve Sürdürülebilirlik", https://unak2022.unak.org.tr/, [Erişim tarihi: 13.12.2023].

[90] ÜNAK, "Sürdürülebilir Kütüphaneler Çalışma Grubu", https://sdg.unak.org.tr/hakkimizda/, [Erişim tarihi: 13.12.2023].

[91]"ANKOS Kütüphane Yöneticileri Çalıştayı: "Kütüphanelerde Sürdürülebilirlik"" https://sdg.unak.org.tr/haberler/ankos-kutuphane-yoneticileri-calistayi-kutuphanelerde-surdurulebilirlik/, (Erişim tarihi: 13.12.2023].

Ulaşmamıza Nasıl Yardımcı Olabilir?: "İstinye Üniversitesi Kütüphanesi Örneği"[92] gösterilebilir. Sürdürülebilirlik alanında üniversitede yapılan gelişmeleri şu şekilde sıralamıştır;

- İstinye Üniversitesi Uluslararası Sürdürülebilirlik Uygulama ve Araştırma Merkezi
- İklim ve Çevre Araştırma Merkezi
- Ekonomi ve Politika Araştırmaları Merkezi
- Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma İçin Bilimsel Yaklaşımlar ve Çözümler Ağı Türkiye (SDSN Türkiye) Üyesi
- Çevre, Ekonomi Konularında Yayınlar
- Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlı (SKA) Dersler verilmesi bu alanlarda gerçekleştirilen uygulamalar olarak görülmüştür.

Koç Üniversitesi Suna Kıraç Kütüphanesi Sürdürülebilir Komitesi kurarak gündem gelişmelerindeki ilerlemeyi destekleyerek yapılan çalışmaları paylaşmaktadır.[93] Bezmiâlem Üniversitesi ve birçok üniversite de SKH'de çalışmalar yürütülmektedir.

[92] Bahar Biçen Aras, "Kütüphaneler ve Kütüphaneciler Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine Ulaşmamıza Nasıl Yardımcı Olabilir? : "İstinye Üniversitesi Kütüphanesi Örneği", *ÜNAK*, 2023.

[93]Koç Üniversitesi Suna Kıraç Kütüphanesi, "Sürdürülebilirlik Komitesi" https://library.ku.edu.tr/hakkinda/surdurulebilirlik-komitesi/#tid_6579ef48ab68d [Erişim tarihi: 13.12.2023].

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, toplanması ve analizlerde kullanılan istatistiksel yöntem ve teknikleri açıklanmıştır.

3. YÖNTEM

Bu araştırmada 2022 TUİK[94] verilerince Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı 1.257 halk kütüphanesinde görev yapan kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma farkındalıkları ve savunuculuk faaliyetlerine yaklaşımları araştırılmıştır. Araştırma online olarak anket uygulaması yoluyla gerçekleştirilmiştir. Bu bölümde araştırmanın modeline, araştırmanın evrenine ve örneklem grubuna, veri toplama aracına, verilerin toplama sürecine ve veri analizlerinde kullanılacak programlara dair bilgiler verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı halk kütüphanelerinde çalışan kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma farkındalık düzeyinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmada nicel çalışma yöntemi kullanılmıştır. Nicel araştırmalar bir grubun belirli özelliklerini kullanarak anket veya önceden var olan istatistiksel verilerin toplanmasını amaçlayan araştırmalara denir.[95]

Bu araştırmanın modeli genel tarama modelli araştırma yöntemlerinden biri olan ilişkisel tarama yöntemine uygun olacak şekilde düzenlenmiştir. Tarama metodu geçmişte ya da şimdiki zaman diliminde var olan bir durumun var olduğu şekliyle tasvir etmede başvurulan bilimsel araştırma modelidir. Bu modele göre uygun olarak gerçekleştirilen çalışmalarda iki ve daha fazla sayıdaki değişkenler arasındaki ilişki belirlenmek istenebilir. Bu tarzdaki tarama çalışmaları ilişkisel tarama modelli çalışmalara örnektir.[96]

---

[94] TÜİK, Kütüphane İstatistikleri:2022", https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Library-Statistics-2022-49355#:~:text=T%C3%9C%C4%B0K%20Kurumsal&text=2022%20y%C4%B1l%C4%B1nda%20k%C3%BCt%C3%BCphane%20say%C4%B1s%C4%B1%201,toplam%2049%20bin%20537%20oldu, [Erişim tarihi: 10.12.2023].

[95] Şener Büyüköztürk, vd., *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Pegem Akademi, 2020, s. 16.

[96] Niyazi Karasar, *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara: Nobel, 2023, s.111.

Araştırmada Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı halk kütüphanelerinde çalışan kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma farkındalık düzeylerinin ve savunuculuk faaliyetlerine yaklaşıklarının çeşitli değişkenler bakımından incelenmesi hedeflenmiştir. Bu sebeple araştırma ilişkisel tarama metoduna göre şekillenmiştir.

3.2. Çalışma Grubu

Çalışma evrenini Bilgi ve Belge Yönetimi alanında Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine yönelik farkındalık düzeylerinin belirlenmesi için bilimsel çalışmaları üreten ve yürüten bireylerden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemi, bireylerin hayatları boyunca bilgi ihtiyaçlarını karşılayan halk kütüphaneleri dikkate alınarak Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı halk kütüphanelerinde çalışmakta olan ve anket formuna katılım sağlayan 195 kütüphanecinin farkındalık değerlendirmeleri oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemi, belli bir evrenden büyüklükleri belirli olan ve yansızlık (random) kuralına göre belirlenmiş ve belirlenen evreni temsilinin yeterli olduğu kabul edildiği için tercih edilmiştir.[97]Araştırmaya katılan kütüphanecilerin cinsiyetleri, yaşları ve kurumda çalışma yıllarına ait değişkenler belirlenmiştir.

[97] Karasar, *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, s.148.

Şekil 3. 1. Anket Katılımcı Bilgileri

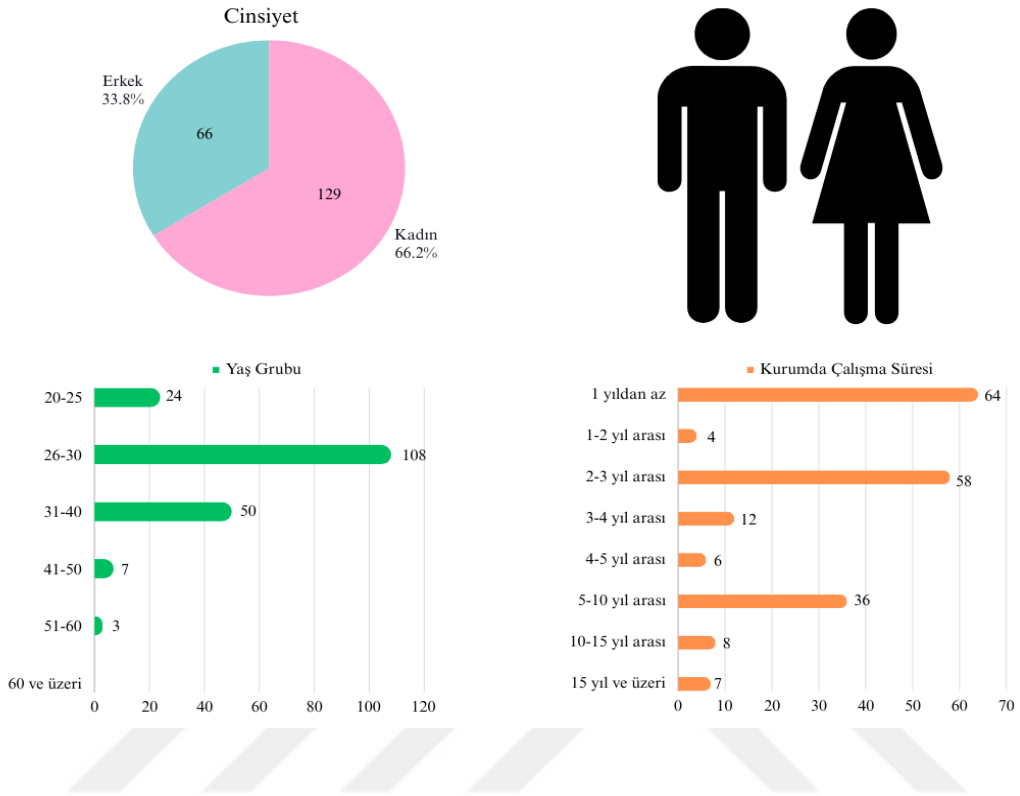

3.3. Veri Toplama Aracı

Bu araştırma kapsamında, Atmaca vd. (2019) tarafından geliştirilen "Sürdürülebilir Kalkınma Farkındalık Ölçeği (SKFÖ)" ve araştırmacı tarafından uzman görüşüyle geliştirilen "Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerindeki Savunuculuk Faaliyetlerine Yaklaşım Formu" Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan izin alınarak halk kütüphanesinde çalışan kütüphanecilere uygulanmıştır.

3.3.1. Sürdürülebilir Kalkınma Farkındalık Ölçeği

Araştırmada, Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı halk kütüphanelerinde çalışan kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma farkındalık düzeylerini belirlemek amacıyla

Atmaca vd. (2019) tarafından geliştirilen "Sürdürülebilir Kalkınma Farkındalık Ölçeği (SKFÖ)" araştırmacıdan izin alınarak kullanılmıştır. İzin yazısı EK-3'te yer verilmiştir. Araştırmacılar tarafından geliştirilen ölçekte Sürdürülebilir Kalkınmanın boyutlarına uygun olarak ekonomik, toplumsal ve çevresel olmak üzere 3 alt boyut ve 36 maddeden oluşmaktadır. Ölçek maddelerin 1., 2., 3.,4., 5., 6.,7., 8., 9., 10., 11., 12. ve 13. maddeler ekonomik sürdürülebilirlik alt boyutunu kapsamaktadır. 14., 15., 16., 17., 18., 19., 20., 21., 22. Toplumsal sürdürülebilirlik alt boyutunu kapsarken 23., 24., 25., 26., 27., 28., 29., 30., 31., 32., 33., 34., 35., 36. Maddeler çevresel sürdürülebilirlik alt boyutunu kapsamaktadır. Ölçekte 1., 8., 10., 24., 31., 35. Maddeler olumsuz maddedir. Anket 5'li likert ölçeği olacak şekilde oluşturulmuştur. Bu ölçek tipinde; "(1) kesinlikle katılmıyorum", "(2) katılmıyorum", "(3) kararsızım", "(4) katılıyorum", "(5) kesinlikle katılıyorum" şeklinde ölçeklendirilmiştir.

Ölçeğin analiz sonuçlarındaki güvenirlik katsayısının hesaplanabilmesi için korelasyon teknikleri kullanılmıştır. Korelasyon katsayılarının -1,00 ve +1,00 değerleri arasında değişmekte olup güvenirlik katsayısının pozitif değer arasında bir değer alması beklenmektedir. Değerlerin +1 değerine yakın olması ölçeğin güvenilir olduğuna ve ölçekteki güvenirlik düzeyinin az, orta ve yüksek bir değer olduğunu belirlemektedir.[98] Ölçeklerin güvenirliklerinin belirlenmesinde yaygın olarak "Cronbach alfa (α) güvenirlik katsayısı" değerleri kullanılmaktadır. Güvenirlik katsayısının sağlanması için ölçeğin tüm maddeleri toplanarak elde edilen değerin $\alpha \geq 0{,}70$ olması gerekmektedir.[99]

Tablo 3. 1. SKFÖ Güvenirlik Analizi

Cronbach α	Maddeler	n
,888	36	195

[98] Demirali Y. Ergin, "1. Ölçeklerde Geçerlilik ve Güvenirlik" *M.Ü Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7, (1995), s. 137.

[99] Selim Kılıç, "Cronbach'ın Alfa Güvenirlik Katsayısı", *Journal of Mood Disorders*, 6/1, (2016), s.47.

Ölçeği geliştiren araştırmacılar Atmaca vd. (2019), "Sürdürülebilir Kalkınma Farkındalık Ölçeği" geneli için Cronbach Alpha (α) güvenirlik katsayısını 0,91 olarak hesaplamışlardır. Çevresel, ekonomik ve toplumsal alt boyutların güvenirlik katsayıları ise; çevresel alt boyut α= 0,82, ekonomik alt boyut α=0,77 ve toplumsal alt boyut α=0,87 olarak hesaplamışlardır. Yapılan bu araştırma sonucunda ölçeğin Cronbach α güvenirlik katsayısı α=0,88 ve alt boyutları ise çevresel alt boyut α= 0,77, ekonomik alt boyut α=0,66 ve toplumsal alt boyut α=0,90 olarak bulunmuştur. Ölçeğin genelinin katsayısı α≥0,70 değerine sahip olması yüksek bir iç tutarlığı olduğunu göstermektedir.

Ölçeğin örnekleme uygunluğunun ve yeterliliğinin belirlenmesi için geçerlilik analizi yapılmıştır. Geçerlilik katsayısı [-1,00 < r < +1,00] değerleri arasında değişmektedir. Geçerliliğin belirlenmesi için geçerlilik türlerinden biri olan ve anketin soru veya maddeleri arasındaki ilişkilerini, birbirlerini tanımlamasını ve toplu halde bir bütün oluşturmasını hedefleyen yapı geçerliliği incelenerek açıklanmaya çalışılmıştır. Büyüköztürk vd. (2020) tarafından yapı geçerliliğini tespit etmek amacıyla sık kullanılan iki yöntem olan faktör analizi ve hipotez testleri kullanıldığı ifade edilmiştir. Hipotez testi yaklaşımlarında öngörülen benzer ölçeklerin arasındaki pozitif veya negatif korelasyonlarının veya özellikleri bilinen grupların test puanları arasındaki farkların anlamlılıkları test edilmektedir. Faktör analizi (FA), yapı geçerliliği için ölçekte elde edilen puanların ölçekte varsayılan değerleri ölçüp ölçmediğine dair cevaplar aranmaktadır. Faktör analizi ölçeğin yapı geçerliliğinin değerlendirmesine katkı sağlamaktadır.[100] Araştırmanın faktör analizinin yapılması için SPSS 29.0 programı kullanılmış ve ölçeğin değerleri incelenmiştir. Araştırmanın bu kapsamında Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) Örneklem Ölçüm Değer Yeterliliği (Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett's Test of Sphericity) değerleri kontrol edilmiştir ve faktör analizine uygunluğunun değerlendirilmesi için KMO değerinin ≥0,60 değerinde olması ve Bartlett's anlamlılık değerinin p<,05 değerinde olması beklenmektedir. Çolakoğlu ve Büyükekşi'nin (2014) makalesinde Kaiser (1974) aktarılarak KMO değeri; 0,50 < KMO değeri < 0,70 arası orta, 0,70 < KMO değeri < 0,80 arasında olan veriler iyi, 0,80 < KMO değeri < 0,90 arasında olan veriler çok iyi ve 0,90 < KMO değeri üzeri olan veriler ise süper şeklinde ifade edilmiştir.[101]

---

[100] Şener Büyüköztürk, vd., *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, s. 124-126.

[101] Özgür Murat Çolakoğlu ve Cem Büyükekşi "Açımlayıcı Faktör Analiz Sürecini Etkileyen Unsurların Değerlendirilmesi", *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi,* 2/1, *(2014),* s.60.

Tablo 3. 2. Verilerin Faktör Analizi Uygunluğunun İncelenmesi

Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) Örneklem Ölçüm Değer Yeterliliği		,918
Barlett Testi	Ki-Kare değeri	4315,499
	sd	630
	p	,001

Tablo 3.2 verileri incelendiğinde KMO değeri ,918 olarak belirlenmiştir. Veri neticesinde örneklem büyüklüğünün süper düzeyde olduğu görülmektedir. Bu değer Çolakoğlu ve Büyükekşi'nin (2014) makalesinde Kaiser (1974) aktarılarak KMO değerinin 0,90 değerinden büyük olması süper kategorisinde sınıflandırılmaktadır. Bartlett Testi incelemesinde ise [$x^2_{(630)}$ = 4315,499 ve p< ,001] olarak bulunmuştur. Veri neticesinde örneklem yeterli olarak belirlenmiş ve veriler anlamlı bir dağılım göstermiştir (p< ,05). Yeterli düzeyde örnekleme sahip olan veriler için ölçeğin geçerliliği görülmektedir.

3.3.2. Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerindeki Savunuculuk Faaliyetlerine Yaklaşım Formu

Araştırmada kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerindeki savunuculuk faaliyetlerine yaklaşımlarını ve verileri desteklemek amacıyla, araştırmacı tarafından IFLA'nın Kütüphaneler ve BM 2030 Gündemi'nin uygulanması kılavuzundan yola çıkarak uzman görüşüyle "Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerindeki Savunuculuk Faaliyetlerine Yaklaşım Formu" hazırlanmıştır. Anket formu, ilgili alan yazından yararlanılarak uzman görüşleri ve IFLA "Kütüphaneler ve BM 2030 Gündemi'nin Uygulanması" kılavuzu dikkate alınarak katılımcılara uygulanmıştır. Bu anket formu Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı halk kütüphanelerinde çalışan kütüphanecilerin SKH'de savunuculuk faaliyetlerine yönelik yaklaşımlarını kapsamaktadır.

Anket formun analiz sonuçlarındaki güvenirlik katsayısının hesaplanabilmesi için korelasyon teknikleri kullanılmıştır. Korelasyon katsayılarının -1,00 ve +1,00 değerleri arasında değişmekte olup güvenirlik katsayısının pozitif değer arasında bir değer alması beklenmektedir. Değerlerin +1 değerine yakın olması anketin güvenilir olduğuna ve anketteki güvenirlik düzeyinin az, orta ve yüksek bir değer olduğunu belirlemektedir.[102] Ölçeklerin güvenirliklerinin belirlenmesinde yaygın olarak "Cronbach alfa (α) güvenirlik katsayısı" değerlerine bakılarak anket formunun güvenirliği açıklanmaktadır. Güvenirlik katsayısının sağlanması için anket formundaki tüm maddeler toplanarak elde edilen değerin α≥0,70 olması beklenmektedir.[103]

Tablo 3. 3. SK Savunuculuk Faaliyetlerine Yaklaşımının Güvenirlik Analizi

Cronbach α	Maddeler	n
,854	20	195

Yapılan bu araştırma sonucunda anket formunun Cronbach α güvenirlik katsayısı 0,854 olarak bulunmuştur. Bu katsayının α≥0,70 değere sahip olması yüksek bir iç tutarlığı olduğunu göstermektedir.

Anket formun örnekleme uygunluğunun ve yeterliliğinin belirlenmesi için geçerlilik analizi yapılmıştır. Geçerlilik katsayısı [-1,00 < r < +1,00] değerleri arasında değişmektedir. Geçerliliğin belirlenmesi için geçerlilik türlerinden biri olan ve anket formunun soru veya maddeleri arasındaki ilişkilerini, birbirlerini tanımlamasını ve toplu halde bir bütün oluşturmasını hedefleyen yapı geçerliliği incelenerek açıklanmaya çalışılmıştır. Büyüköztürk vd. (2020) tarafından yapı geçerliliğini tespit etmek amacıyla sık kullanılan iki yöntem olan faktör analizi ve hipotez testleri kullanıldığı ifade edilmiştir. Hipotez testi yaklaşımlarında öngörülen benzer ölçeklerin arasındaki pozitif veya negatif korelasyonlarının veya özellikleri bilinen grupların test puanları arasındaki farkların anlamlılıkları test edilmektedir. Faktör analizi (FA), yapı geçerliliği için formda

[102] Demirali Y. Ergin," 1. Ölçeklerde Geçerlilik ve Güvenirlik" s. 137.

[103] Selim Kılıç, "Cronbach'ın Alfa Güvenirlik Katsayısı", s.47.

elde edilen puanların formda varsayılan değerleri ölçüp ölçmediğine dair cevaplar aranmaktadır. Faktör analizi ölçeğin yapı geçerliliğinin değerlendirmesine katkı sağlamaktadır.[104] Araştırmanın faktör analizinin yapılması için SPSS 29.0 programı kullanılmış ve formun değerleri incelenmiştir. Araştırmanın bu kapsamında Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) Örneklem Ölçüm Değer Yeterliliği (Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett's Test of Sphericity) değerleri kontrol edilmiştir ve faktör analizine uygunluğunun değerlendirilmesi için KMO değerinin ≥0,60 değerinde olması ve Bartlett's anlamlılık değerinin p<,05 değerinde olması beklenmektedir. Çolakoğlu ve Büyükekşi'nin (2014) makalesinde Kaiser (1974) aktarılarak KMO değeri; 0,50 < KMO değeri < 0,70 arası orta, 0,70 < KMO değeri < 0,80 arasında olan veriler iyi, 0,80 < KMO değeri < 0,90 arasında olan veriler çok iyi ve 0,90 < KMO değeri üzeri olan veriler ise süper şeklinde ifade edilmiştir.[105]

Tablo 3. 4. Verilerin Faktör Analizi Uygunluğunun İncelenmesi

Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) Örneklem Ölçüm Değer Yeterliliği		,876
Barlett Testi	Ki-Kare değeri	2123,431
	sd	190
	p	,001

Tablo 3.4 verileri incelendiğinde KMO değeri ,876 olarak belirlenmiştir. Veri neticesinde örneklem büyüklüğünün süper düzeyde olduğu görülmektedir. Bu değer Çolakoğlu ve Büyükekşi'nin (2014) makalesinde Kaiser (1974) aktarılarak KMO değerinin 0,90 değerinden büyük olması süper kategorisinde sınıflandırılmaktadır. Bartlett Testi incelemesinde ise [$x^2_{(190)}$ = 2123,431 ve p< ,001] olarak bulunmuştur. Veri neticesinde örneklem yeterli olarak belirlenmiş ve veriler anlamlı bir dağılım göstermiştir

[104] Şener Büyüköztürk, vd., *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, s. 124-126.

[105] Özgür Murat Çolakoğlu ve Cem Büyükekşi "Açımlayıcı Faktör Analiz Sürecini Etkileyen Unsurların Değerlendirilmesi", s.60.

(p< ,05). Yeterli düzeyde örnekleme sahip olan veriler için formun geçerliliği görülmektedir.

3.4. Veri Toplama Süreci

Verileri toplama süreci Atmaca vd. (2019) tarafından geliştirilen "Sürdürülebilir Kalkınma Farkındalık Ölçeği (SKFÖ)" ve Kişisel bilgi girişlerinin bulunduğu ve araştırmacı tarafından uzman görüşüyle geliştirilen "Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerindeki Savunuculuk Faaliyetlerine Yaklaşım Formu" gerekli izinler alınarak Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı halk kütüphanelerinde çalışan 195 kütüphaneciye ulaşılmış ve internet üzerinden form gönderimi sağlanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırma kütüphanecilerden elde edilen demografik veriler cinsiyetleri, yaşları ve kurumda çalıştıkları yıllara ait kişisel bilgileri SPSS 29.0 programında tanımlanmıştır. Ölçek ve formdan elde edilen tüm veriler SPSS'e aktarımı gerçekleştirilerek gerekli veriler olumlu-olumsuz maddelerin puanlamaları dikkate alınarak kodlama yapılmıştır. Kodlama olumsuz cümlelerin "Transform -Recode into Different Variables" kodlamasıyla "(1) kesinlikle katılmıyorum", "(2) katılmıyorum", "(3) Kararsızım", "(4) katılıyorum", "(5) kesinlikle katılıyorum" ifadesiyle değerler verilmiştir. SPSS maddelerin genel ortalama değerlerine belirlenmiş ve dört aralığa bölünerek her aralık derecelendirilmiştir. Böylece farkındalık ve savunuculuk yaklaşım düzeyleri hakkında bilgi sahibi olunulması ve yorumlanılması için nicel ve nitel veriler oluşturulmuştur.

Anket sorularında verilen cevapların değerlendirilmesinde Tablo 3.5.5'teki aralıklar kullanılmıştır. Aralıkların eşit olduğu varsayılmış ve aritmetik ortalamaları için 0,80 puan aralığı hesaplanmıştır (Puan Aralığı = (En Yüksek Değer – En Düşük Değer) /5 = (5 – 1) /5 = 4/5 = 0,80). Bu hesaplamaya göre aritmetik ortalamalara dair değerlendirme aralığı Tablo 3.5'te verilmiştir.

Tablo 3. 5. 5'li Likert Ölçeğinin Aritmetik Ortalama Değerlendirme Aralığı

Aralık	Seçenek
1,00-1,80	Kesinlikle Katılmıyorum
1,81-2,60	Katılmıyorum
2,61-3,40	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum
3,41-4,20	Katılıyorum
4,21-5,00	Kesinlikle Katılıyorum

3.5.1. Normallik Analizi

Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı halk kütüphanelerinde çalışan kütüphaneciler için Sürdürülebilir Kalkınmadaki genel farkındalıklarındaki ve savunuculuk faaliyetlerindeki yaklaşımlarındaki analizlerinin normal dağılım gösterip göstermediği önemlidir. Ölçeğin normal dağılımının belirlenmesi için yaygın kullanıma sahip olan Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk Testi değerlerine bakılmaktadır. Analiz değerlerinin örneklem büyüklüğüne bakılarak; örnek büyüklüğü n≥30 olan durumlar için Kolmogorov-Smirnov Testi ve örneklem büyüklüğü n<30 olan durumlar için Shapiro-Wilk Testi uygulaması yapılmaktadır. Test sonucunda p>,05 değeri normal dağılımın özelliği gösterirken p<,05 değeri normal dağılım göstermediği anlamını vermektedir. Anlamlılık değerinin p<,05 değerinde olması durumunda normal dağılım özelliğinin karşılanıp karşılanmadığını değerlendirmek için normal dağılım kriterleri değerlendirilmektedir. Bu kriterlerden olan; ortalama, mod ve ortanca değerlerinin birbirlerine yakın olması, analizlerin histogram dağılımı çan eğrisi biçiminde olması, çarpıklık ve basıklık katsayılarının -1 ile +1 arasında olması, normal Q-Q Plot grafiğindeki noktaların 45 derecelik doğruya yakın olması ya da üzerinde olması şeklindedir.[106]

[106] Egemen Cevahir, *SPSS ile Nicel Veri Analizi Rehberi*, Kibele Yayınları, 2020, s.13.

Araştırmada Kültür Turizm Bakanlığı'na bağlı çalışmakta olan halk kütüphanecilerinin farkındalık ve savunuculuk faaliyetlerine yaklaşımlarına dair verilerin normal dağılım gösterip göstermediği kontrol edilmiştir. Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk normallik analiz sonuçları Tablo 3.6'da verilmiştir.

Tablo 3. 6. Sürdürülebilir Kalkınma Farkındalık Ölçeği ve Savunuculuk Faaliyetlerine Yaklaşım Formunun Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk Testi

Ölçekler	Kolmogorov-Smirnov[a]			Shapiro-Wilk			Çarpıklık		Basıklık	
	İstatistik	df	p	İstatistik	df	p	İstatistik	df	İstatistik	df
Savunuculuk Faaliyetlerine Yaklaşım	,088	195	,001	,950	195	,000	,709	,174	1,432	,346
Genel Farkındalık Ölçeği	,131	195	,001	,898	195	,000	-1,345	,174	2,136	,346

Araştırmanın örneklemini 195 kişi (n≥30) olduğu için Kolmogorov-Smirnov normallik testi kullanılmıştır. Tablo 'da kurumda çalışan halk kütüphanecilerinin farkındalık ölçeği p= ,000 <,05 ve savunuculuk faaliyetlerine yaklaşım formu p=,000< ,05 verileri çarpıklık ve basıklık durumları incelenerek normal dağılım göstermediği görülmüştür. Veriler neticesinde normal dağılım gösteren nicel veriler için parametrik testler uygulanırken, normal dağılım göstermeyen verilen için ise parametrik olmayan testler uygulanmaktadır. Bakanlıkta çalışan kütüphanecilerin genel ile alt boyut farkındalıklarını ve savunuculuk faaliyetlerindeki yaklaşımların cinsiyet, yaş grubu, kurumda çalışma süreleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığının analizinin yapılması için iki bağımsız grubu değerlendirmek için Mann Whitney U Testi[107] ve üç ve

[107] Egemen Cevahir, *SPSS ile Nicel Veri Analizi Rehberi*, s.39.

daha fazla bağımsız grubu değerlendirmek için Kruskal Wallis Testi uygulanmıştır. Anlamlılık düzeyi (p>,05) olarak kabul edilmektedir.[108]

[108] Cevahir, *SPSS ile Nicel Veri Analizi Rehberi*, s.61.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çalışmanın bu bölümünde toplanan nicel verilerinde elde edilen bulgular, araştırmanın alt problemleri kapsamında veri toplama araçlarının başlıkları (hipotez testleri, Bakanlıkta çalışan kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma farkındalığı ve savunuculuk yaklaşımları) altında tablolarla gösterilmiş ve tablolar yazılı olarak beyan edilmiştir.

4. BULGULAR

Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı halk kütüphanelerinde çalışan halk kütüphanecilerinden elde edilen verilerin problemine bağlı olarak oluşturulan alt problemlere ilişkin bulgular ve yorumlar ele alınmıştır.

4.1. Demografik Verilere İlişkin Bulgular

Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı halk kütüphanelerinde çalışan kütüphanecilerin demografik verilerine ilişkin veriler Tablo 4.1'de sunulmuştur.

Tablo 4. 1. Kişisel Bilgi Değişkenlerinin Frekans ve Yüzdelik Tablosu

Değişken	Kategori	N	%
Cinsiyet	Kadın	129	66,2
	Erkek	66	33,8
	Toplam	195	100
Yaş	20-25	27	13,8
	26-30	108	55,4
	31-40	50	25,6
	41-50	7	3,6

	51-60	3	1,5
	60 ve üzeri	0	0
	Toplam	195	100
Bakanlıkta Çalışma Yılı	1 yıldan az	64	32,8
	1-2 yıl arası	4	2,1
	2-3 yıl arası	58	29,7
	3-4 yıl arası	12	6,2
	4-5 yıl arsı	6	3,1
	5-10 yıl arası	36	18,5
	10-15 yıl arası	8	4,1
	15 yıl ve üzeri	7	3,6
	Toplam	195	100

Tablo 4.1 incelendiğinde Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı halk kütüphanelerinde çalışan halk kütüphanecilerinin farkındalıklarını ve savunuculuk yaklaşımlarını ölçmek amacıyla yapılan ve 195 kişinin katılım sağladığı araştırmada katılımcıların % 66,2'si ile 129 kişi ile kadınlardan, %33,8'i 66 kişi ile erkeklerden oluşmaktadır. Katılımcıların %13,8'i 20-25 yaş aralığında, %55,4'ü 26-30 yaş aralığında, %25,6'sı 31-40 yaş aralığında, %3,6'sı 41-50 yaş aralığında, %1,5'i 51-60 yaş aralığında ve 60 ve üzeri yaş aralığında kimse bulunmamaktadır. Yine katılımcıların %32,8', 1 yıldan az çalışma aralığında, %2,1' 1-2 yıl arası çalışma aralığında, %29,7'si 2-3 yıl arası çalışma aralığında, %6,2'si 3-4 yıl arası çalışma aralığında, %3,1'i 4-5 yıl arası çalışma aralığında, %18,5'u 5-10 yıl arası çalışma aralığında, %4,1'i 10-15 yıl arası çalışma aralığında, %3,6'sı 15 yıl ve üzeri çalışma aralığında olduğu görülmektedir.

4.2. Birinci Alt Hipotez

Araştırmanın birinci alt problemi "Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı halk kütüphanelerinde çalışan kütüphanecilerin sürdürebilirlik kalkınma farkındalığı ve

Sürdürülebilir Kalkınmadaki savunuculuk faaliyetlerine yaklaşımlarında cinsiyetlerine, yaş gruplarına, Bakanlıkta çalıştıkları yıllara göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.” hipotezi oluşturmaktadır.

4.2.1. Alt Hipotez 1a

Araştırmanın birinci alt hipotezinin birinci kısmını “Kültür ve Turizm Bakanlığı’na bağlı halk kütüphanelerinde çalışan kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma farkındalıkları ve Sürdürülebilir Kalkınmadaki savunuculuk faaliyetlerine yaklaşımlarının cinsiyet durumuna göre farkındalık göstermemektedir” alt hipotezi oluşturmaktadır. Analizlerin normal dağılım göstermediği için iki bağımsız değişken olan cinsiyet değişkeninde anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini ölçmek için Mann Whitney U Testi kullanılmıştır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı’nda çalışmakta olan halk kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmaya dair genel farkındalıklarının cinsiyet durumlarına göre Mann Whitney U Testi sonuçları Tablo 4.2’de verilmiştir.

Tablo 4. 2. Kültür ve Turizm Bakanlığı’nda Çalışmakta Olan Halk Kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınma Genel Farkındalıklarının Cinsiyet Değişkenine Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Sıralama Ortalamaları	U	Z	p
Kadın	129	98,73	4162,500	-,254	,800
Erkek	66	96,57			

Tablo 4.2 analizleri incelendiğinde Mann Whitney U Testi sonucuna anlamlılık değeri (p) p<,05 büyük olması iki grup arasındaki anlamlı bir farkın olup olmadığına bize göstermektedir. Tablo 4.2’deki [U= 4162,500, Z= -,254 p= ,800 (p>,05)] değeri incelendiğinde Bakanlıkta çalışan halk kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmaya dair genel farkındalıklarında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Tablo 4.2’de ortalama değerleri incelendiğinde Bakanlıkta çalışan katılımcı kadın kütüphanecilerin X=98,73 erkek kütüphanecilerin X=96,57 analizlerine göre yüksek

görülmesi test sonuçlarında istatistiksel açıdan anlamlılık değerinin p>,05 olması ile anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda çalışmakta olan halk kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmaya dair ekonomik farkındalıklarının cinsiyet durumlarına göre Mann Whitney U Testi sonuçları Tablo 4.3'te verilmiştir.

Tablo 4. 3. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda Çalışmakta Olan Halk Kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınma Ekonomik Farkındalıklarının Cinsiyet Değişkenine Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Sıralama Ortalamaları	U	Z	p
Kadın	129	97,88	4241,000	-,043	,966
Erkek	66	98,24			

Tablo 4.3 analizleri incelendiğinde Mann Whitney U Testi sonucuna anlamlılık değeri (p) p<,05 büyük olması iki grup arasındaki anlamlı bir farkın olup olmadığına bize göstermektedir. Tablo 4.3'teki [U= 4241,000, Z= -,043 p= ,966 (p>,05)] değeri incelendiğinde Bakanlıkta çalışan halk kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmaya dair ekonomik farkındalıklarında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Tablo 4.3'te ortalama değerleri incelendiğinde Bakanlıkta çalışan katılımcı erkek kütüphanecilerin X=98,24 kadın kütüphanecilerin X=97,88 analizlerine göre yüksek görünmesi test sonuçlarında istatistiksel açıdan anlamlılık değerinin p>,05 olması ile anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda çalışmakta olan halk kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmaya dair toplumsal farkındalıklarının cinsiyet durumlarına göre Mann Whitney U Testi sonuçları Tablo 4.4'te verilmiştir.

Tablo 4. 4. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda Çalışmakta Olan Halk Kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınma Toplumsal Farkındalıklarının Cinsiyet Değişkenine Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Sıralama Ortalamaları	U	Z	p
Kadın	129	96,40	4051,000	-,582	,561
Erkek	66	101,12			

Tablo 4.4 analizleri incelendiğinde Mann Whitney U Testi sonucuna anlamlılık değeri (p) p<,05 büyük olması iki grup arasındaki anlamlı bir farkın olup olmadığına bize göstermektedir. Tablo 4.4'teki [U= 4051,000, Z= -,582 p= ,561 (p>,05)] değeri incelendiğinde Bakanlıkta çalışan halk kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmaya dair toplumsal farkındalıklarında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Tablo 4.4'te ortalama değerleri incelendiğinde Bakanlıkta çalışan katılımcı erkek kütüphanecilerin X=101,12 kadın kütüphanecilerin X=96,40 analizlerine göre yüksek görünmesi test sonuçlarında istatistiksel açıdan anlamlılık değerinin p>,05 olması ile anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda çalışmakta olan halk kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmaya dair çevresel farkındalıklarının cinsiyet durumlarına göre Mann Whitney U Testi sonuçları Tablo 4.5'te verilmiştir.

Tablo 4. 5. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda Çalışmakta Olan Halk Kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınma Çevresel Farkındalıklarının Cinsiyet Değişkenine Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Sıralama Ortalamaları	U	Z	p
Kadın	129	101,42	3815,500	-1,186	,236
Erkek	66	92,31			

Tablo 4.5 analizleri incelendiğinde Mann Whitney U Testi sonucuna anlamlılık değeri (p) p<,05 büyük olması iki grup arasındaki anlamlı bir farkın olup olmadığına bize göstermektedir. Tablo 4.5'teki [U= 3815,500, Z= -1,186 p= ,286 (p>,05)] değeri

incelendiğinde Bakanlıkta çalışan halk kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmaya dair çevresel farkındalıklarında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Tablo 4.5'te ortalama değerleri incelendiğinde Bakanlıkta çalışan katılımcı kadın kütüphanecilerin X=101,42 erkek kütüphanecilerin X=92,31 analizlerine göre yüksek görünmesi test sonuçlarında istatistiksel açıdan anlamlılık değerinin p>,05 olması ile anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda çalışmakta olan halk kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmadaki savunuculuk faaliyetlerindeki yaklaşımlarının cinsiyet durumlarına göre Mann Whitney U Testi sonuçları Tablo 4.6'da verilmiştir.

Tablo 4. 6. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda Çalışmakta Olan Halk Kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmadaki Savunuculuk Faaliyetlerindeki Yaklaşımlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Sıralama Ortalamaları	U	Z	p
Kadın	129	99,91	4010,000	-,663	,507
Erkek	66	94,26			

Tablo 4.6 analizleri incelendiğinde Mann Whitney U Testi sonucuna anlamlılık değeri (p) p<,05 büyük olması iki grup arasındaki anlamlı bir farkın olup olmadığına bize göstermektedir. Tablo 4.6'daki [U= 4010,000, Z= -,663 p= ,507 (p>,05)] değeri incelendiğinde Bakanlıkta çalışan halk kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmadaki savunuculuk faaliyetlerindeki yaklaşımlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Tablo 4.6'da ortalama değerleri incelendiğinde Bakanlıkta çalışan katılımcı kadın kütüphanecilerin X=99,91 erkek kütüphanecilerin X=94,26 analizlerine göre yüksek görünmesi test sonuçlarında istatistiksel açıdan anlamlılık değerinin p>,05 olması ile anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir.

4.2.2. Alt Hipotez 1b

Araştırmanın birinci alt hipotezinin ikinci kısmını "Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda çalışmakta olan halk kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmaya ilişkin

genel farkındalıklarının yaş gruplarına göre farklılık göstermemektedir.” alt hipotezi oluşturmaktadır. Analizlerin anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Kruskal Wallis Testi kullanılmıştır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı’nda çalışmakta olan halk kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmaya ilişkin genel farkındalıklarının yaş gruplarına göre Kruskal Wallis Testi sonuçları Tablo 4.7’de verilmiştir.

Tablo 4. 7. Kültür ve Turizm Bakanlığı’nda Çalışmakta Olan Halk Kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmaya İlişkin Genel Farkındalıkların Yaş Gruplarına Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Yaş Grubu	N	Sıralama Ortalamaları	x^2	df	p
20-25	27	89,15	6,963	4	,138
26-30	108	96,52			
31-40	50	97,43			
41-50	7	148,79			
51-60	3	122,00			
60 ve üstü	0	0			

Tablo 4.7 analizleri incelendiğinde Kruskal Wallis Testi sonucuna anlamlılık değeri (p) p<,05 büyük olması üç ve daha fazla gruplar arasındaki anlamlı bir farkın olup olmadığına bize göstermektedir. Tablo 4.7’deki [$x^2(4)$= 6,963, p= ,138 (p>,05)] değeri incelendiğinde Bakanlıkta çalışan halk kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmada genel farkındalıklarında p>,05 değerinde olması anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı’nda çalışmakta olan halk kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmaya ilişkin ekonomik farkındalıklarının yaş gruplarına göre Kruskal Wallis Testi sonuçları Tablo 4.8’de verilmiştir.

Tablo 4. 8. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda Çalışmakta Olan Halk Kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmaya İlişkin Ekonomik Farkındalıkların Yaş Gruplarına Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Yaş Grubu	N	Sıralama Ortalamaları	x^2	df	p
20-25	27	95,48	8,487	4	,075
26-30	108	93,84			
31-40	50	100,53			
41-50	7	157,00			
51-60	3	90,50			
60 ve üstü	0	0			

Tablo 4.8 analizleri incelendiğinde Kruskal Wallis Testi sonucuna anlamlılık değeri (p) p<,05 büyük olması üç ve daha fazla gruplar arasındaki anlamlı bir farkın olup olmadığına bize göstermektedir. Tablo 4.8'deki [x^2(4)= 8,487, p= ,075 (p>,05)] değeri incelendiğinde Bakanlıkta çalışan halk kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmada ekonomik farkındalıklarında p>,05 değerinde olması anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda çalışmakta olan halk kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmaya ilişkin toplumsal farkındalıklarının yaş gruplarına göre Kruskal Wallis Testi sonuçları Tablo 4.9'de verilmiştir.

Tablo 4. 9. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda Çalışmakta Olan Halk Kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmaya İlişkin Toplumsal Farkındalıkların Yaş Gruplarına Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Yaş Grubu	N	Sıralama Ortalamaları	x^2	df	p
20-25	27	90,85	7,452	4	,114
26-30	108	96,91			
31-40	50	96,44			
41-50	7	151,00			
51-60	3	103,83			

60 ve üstü	0	0			

Tablo 4.9 analizleri incelendiğinde Kruskal Wallis Testi sonucuna anlamlılık değeri (p) p<,05 büyük olması üç ve daha fazla gruplar arasındaki anlamlı bir farkın olup olmadığına bize göstermektedir. Tablo 4.9'daki [x^2(4)= 7,452, p= ,114 (p>,05)] değeri incelendiğinde Bakanlıkta çalışan halk kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmada toplumsal farkındalıklarında p>,05 değerinde olması anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda çalışmakta olan halk kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmaya ilişkin çevresel farkındalıklarının yaş gruplarına göre Kruskal Wallis Testi sonuçları Tablo 4.10'da verilmiştir.

Tablo 4. 10. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda Çalışmakta Olan Halk Kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmaya İlişkin Çevresel Farkındalıkların Yaş Gruplarına Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Yaş Grubu	N	Sıralama Ortalamaları	x^2	df	p
20-25	27	84,70	4,790	4	,310
26-30	108	99,83			
31-40	50	95,35			
41-50	7	120,50			
51-60	3	143,33			
60 ve üstü	0	0			

Tablo 4.10 analizleri incelendiğinde Kruskal Wallis Testi sonucuna anlamlılık değeri (p) p<,05 büyük olması üç ve daha fazla gruplar arasındaki anlamlı bir farkın olup olmadığına bize göstermektedir. Tablo 4.10'daki [x^2(4)= 4,790, p= ,310 (p>,05)] değeri incelendiğinde Bakanlıkta çalışan halk kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmada çevresel farkındalıklarında p>,05 değerinde olması anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda çalışmakta olan halk kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmadaki savunuculuk faaliyetlerindeki yaklaşımlarına ilişkin yaş gruplarına göre Kruskal Wallis Testi sonuçları Tablo 4.11'de verilmiştir.

Tablo 4. 11. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda Çalışmakta Olan Halk Kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmadaki Savunuculuk Faaliyetlerindeki Yaklaşımların Yaş Gruplarına Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Yaş Grubu	N	Sıralama Ortalamaları	x^2	df	p
20-25	27	106,93	1,441	4	,837
26-30	108	96,53			
31-40	50	98,83			
41-50	7	80,43			
51-60	3	97,67			
60 ve üstü	0	0			

Tablo 4.11 analizleri incelendiğinde Kruskal Wallis Testi sonucuna anlamlılık değeri (p) p<,05 büyük olması üç ve daha fazla gruplar arasındaki anlamlı bir farkın olup olmadığına bize göstermektedir. Tablo 4.11'deki [x^2(4)= 1,441, p= ,837 (p>,05)] değeri incelendiğinde Bakanlıkta çalışan halk kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmadaki savunuculuk faaliyetlerindeki yaklaşımlarının p>,05 değerinde olması anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir.

4.2.3. Alt Hipotez 1c

Araştırmanın birinci alt hipotezinin üçüncü kısmını "Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda çalışmakta olan halk kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmaya ilişkin genel farkındalıklarının Bakanlıkta çalıştıkları yıllara göre farklılık göstermemektedir." alt hipotezi oluşturmaktadır. Verilerin anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Kruskal Wallis Testi kullanılmıştır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda çalışmakta olan halk kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmaya ilişkin genel farkındalıklarının Bakanlıkta çalıştıkları yıllara göre Kruskal Wallis Testi sonuçları tablo 4.12'de verilmiştir.

Tablo 4. 12. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda Çalışmakta Olan Halk Kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmaya İlişkin Genel Farkındalıkların Bakanlıkta Çalışma Yıllarına göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Bakanlıkta Çalışma Yılları	N	Sıralama Ortalamaları	x^2	df	p
1 yıldan az	64	89,92	11,611	7	,114
1-2 yıl arası	4	135,00			
2-3 yıl arası	58	92,67			
3-4 yıl arası	12	113,04			
4-5 yıl arası	6	104,08			
5-10 yıl arası	36	95,26			
10-15 yıl arası	8	125,75			
15 yıl ve üstü	7	146,21			

Tablo 4.12 analizleri incelendiğinde Kruskal Wallis Testi sonucuna anlamlılık değeri (p) p<,05 büyük olması üç ve daha fazla gruplar arasındaki anlamlı bir farkın olup olmadığına bize göstermektedir. Tablo 4.12'deki [$x^2(7)$= 11,611, p= ,114 (p>,05)] değeri incelendiğinde Bakanlıkta çalışan halk kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmada genel farkındalıklarında p>,05 değerinde olması Bakanlıkta çalışma yıllarına göre anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda çalışmakta olan halk kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmaya ilişkin ekonomik farkındalıklarının Bakanlıkta çalıştıkları yıllara göre Kruskal Wallis Testi sonuçları tablo 4.13'te verilmiştir.

Tablo 4. 13. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda Çalışmakta Olan Halk Kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmaya İlişkin Ekonomik Farkındalıkların Bakanlıkta Çalışma Yıllarına göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Bakanlıkta Çalışma Yılları	N	Sıralama Ortalamaları	x^2	df	p
1 yıldan az	64	92,29	14,514	7	,043
1-2 yıl arası	4	95,88			
2-3 yıl arası	58	88,26			
3-4 yıl arası	12	127,79			
4-5 yıl arası	6	118,58			
5-10 yıl arası	36	94,36			
10-15 yıl arası	8	146,88			
15 yıl ve üstü	7	126,29			

Tablo 4.13 analizleri incelendiğinde Kruskal Wallis Testi sonucuna anlamlılık değeri (p) p<,05 büyük olması üç ve daha fazla gruplar arasındaki anlamlı bir farkın olup olmadığına bize göstermektedir. Tablo 4.13'teki [$x^2(7)$= 14,514, p= ,043 (p>,05)] değeri incelendiğinde Bakanlıkta çalışan halk kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmada ekonomik farkındalıklarında p<,05 değerinde olması Bakanlıkta çalışma yıllarına göre anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda çalışmakta olan halk kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmaya ilişkin toplumsal farkındalıklarının Bakanlıkta çalıştıkları yıllara göre Kruskal Wallis Testi sonuçları tablo 4.14'te verilmiştir.

Tablo 4. 14. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda Çalışmakta Olan Halk Kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmaya İlişkin Toplumsal Farkındalıkların Bakanlıkta Çalışma Yıllarına göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Bakanlıkta Çalışma Yılları	N	Sıralama Ortalamaları	x^2	df	p
1 yıldan az	64	92,79	7,272	7	,401
1-2 yıl arası	4	119,75			
2-3 yıl arası	58	93,91			
3-4 yıl arası	12	113,63			
4-5 yıl arası	6	83,75			
5-10 yıl arası	36	96,93			
10-15 yıl arası	8	121,88			
15 yıl ve üstü	7	130,79			

Tablo 4.14 analizleri incelendiğinde Kruskal Wallis Testi sonucuna anlamlılık değeri (p) p<,05 büyük olması üç ve daha fazla gruplar arasındaki anlamlı bir farkın olup olmadığına bize göstermektedir. Tablo 4.14'teki [$x^2(7)$= 7,272, p= ,401 (p>,05)] değeri incelendiğinde Bakanlıkta çalışan halk kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmada toplumsal farkındalıklarında p>,05 değerinde olması Bakanlıkta çalışma yıllarına göre anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda çalışmakta olan halk kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmaya ilişkin çevresel farkındalıklarının Bakanlıkta çalıştıkları yıllara göre Kruskal Wallis Testi sonuçları tablo 4.15'te verilmiştir.

Tablo 4. 15. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda Çalışmakta Olan Halk Kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmaya İlişkin Çevresel Farkındalıkların Bakanlıkta Çalışma Yıllarına göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Bakanlıkta Çalışma Yılları	N	Sıralama Ortalamaları	x^2	df	p
1 yıldan az	64	91,84	10,160	7	,180
1-2 yıl arası	4	152,63			
2-3 yıl arası	58	97,06			
3-4 yıl arası	12	103,63			
4-5 yıl arası	6	105,42			
5-10 yıl arası	36	92,35			
10-15 yıl arası	8	96,50			
15 yıl ve üstü	7	145,71			

Tablo 4.15 analizleri incelendiğinde Kruskal Wallis Testi sonucuna anlamlılık değeri (p) p<,05 büyük olması üç ve daha fazla gruplar arasındaki anlamlı bir farkın olup olmadığına bize göstermektedir. Tablo 4.15'teki [$x^2(7)$= 10,160, p= ,180 (p>,05)] değeri incelendiğinde Bakanlıkta çalışan halk kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmada çevresel farkındalıklarında p>,05 değerinde olması anlamlı Bakanlıkta çalışma yıllarına göre bir farklılık olmadığını göstermektedir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda çalışmakta olan halk kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmaya ilişkin savunuculuk faaliyetlerine yaklaşımları Bakanlıkta çalıştıkları yıllara göre Kruskal Wallis Testi sonuçları Tablo 4.16'da verilmiştir.

Tablo 4. 16. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda Çalışmakta Olan Halk Kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmaya İlişkin Kütüphanecilerin Savunuculuk Faaliyetlerine Yaklaşımlarının Bakanlıta Çalışma Yıllarına göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Bakanlıkta Çalışma Yılları	N	Sıralama Ortalamaları	x^2	df	p
1 yıldan az	64	91,84	1,900	7	,965
1-2 yıl arası	4	152,63			
2-3 yıl arası	58	97,06			
3-4 yıl arası	12	103,63			
4-5 yıl arası	6	105,42			
5-10 yıl arası	36	92,35			
10-15 yıl arası	8	96,50			
15 yıl ve üstü	7	145,71			

Tablo 4.16 analizleri incelendiğinde Kruskal Wallis Testi sonucuna anlamlılık değeri (p) p<,05 büyük olması üç ve daha fazla gruplar arasındaki anlamlı bir farkın olup olmadığına bize göstermektedir. Tablo 4.16'daki [$x^2(7)$= 1,900, p= ,965 (p>,05)] değeri incelendiğinde Bakanlıkta çalışan halk kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınmadaki Bakanlıktaki çalışma yıllarının savunuculuk faaliyetlerindeki yaklaşımlarına p>,05 değerinde olması anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir.

4.3. İkinci Alt Hipotez

4.3.1. Madde Dağılımlarının İncelenmesi

Bulguları incelemek için "Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı halk kütüphanelerinde çalışan kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma farkındalıkları ve savunuculuk faaliyetlerine yaklaşımları yüksektir." hipotezi oluşturmaktadır. Kurumda çalışan kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma farkındalıklarını ve düzeylerini belirlemek için genel farkındalık düzeyi, ekonomik, toplumsal, çevresel ve savunuculuk

faaliyetlerine yaklaşım olarak gruplandırılmış olan ölçeğin aritmetik ortalama ve standart sapma verileri incelenmiş ve bu değerler Tablo 4.17'de verilmiştir.

Tablo 4. 17. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda Çalışmakta Olan Halk Kütüphanecilerinin Sürdürülebilir KalkınmaFarkındalık Ölçeğinden Alınan Puanların Genel Farkındalık Durumuna ve Alt Boyutlarına İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Alt Boyutlar	N	X	Ss	Min.	Max
Ekonomik	195	57,44	4,682	42	65
Toplumsal	195	42,26	3,735	25	45
Çevresel	195	61,89	5,983	32	70
Genel Farkındalık Ölçeği	195	161,59	12,510	115	180
Savunuculuk Faaliyetlerine Yaklaşım	195	70,55	9,936	50	100

Atmaca vd. (2019) tarafından geliştirilen "Sürdürülebilir Kalkınma Farkındalık Ölçeği (SKFÖ)" alt boyutu olan ekonomik boyutu maddelerinden Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı halk kütüphanelerinde çalışan kütüphanecilerin verdikleri cevaplar doğrultusunda alınabilecek en yüksek puan 65,00 olarak hesaplanmıştır. Ekonomik boyut için hesaplanan puan ortalaması (X=57,44) incelendiğinde söz konusu kütüphanecilerin ekonomik sürdürülebilirlik farkındalıklarının yüksek olduğu görülmektedir.

Atmaca vd. (2019) tarafından geliştirilen SKFÖ alt boyutu olan toplumsal boyutu maddelerinden Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı halk kütüphanelerinde çalışan kütüphanecilerin verdikleri cevaplar doğrultusunda alınabilecek en yüksek puan 45,00 olarak hesaplanmıştır. Toplumsal boyut için hesaplanan puan ortalaması (X=42,26) incelendiğinde söz konusu kütüphanecilerin toplumsal sürdürülebilirlik farkındalıkları yüksek olduğu görülmektedir.

Atmaca vd. (2019) tarafından geliştirilen SKFÖ alt boyutu olan çevresel boyutu maddelerinden Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı halk kütüphanelerinde çalışan kütüphanecilerin verdikleri cevaplar doğrultusunda alınabilecek en yüksek puan 70,00

olarak hesaplanmıştır. Çevresel boyut için hesaplanan puan ortalaması (X=61,89) incelendiğinde söz konusu kütüphanecilerin çevresel sürdürülebilirlik farkındalıklarının yüksek olduğu görülmektedir.

Atmaca vd. (2019) tarafından geliştirilen SKFÖ genel maddelerden Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı halk kütüphanelerinde çalışan kütüphanecilerin verdikleri cevaplar doğrultusunda alınabilecek en yüksek puan 180 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin geneli için hesaplanan puan ortalaması (X=161,59) incelendiğinde söz konusu kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma farkındalıklarının yüksek olduğu görülmektedir.

Araştırmacı tarafından uzman görüşüyle geliştirilen Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerindeki Savunuculuk Faaliyetlerine Yaklaşım Formuna Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı halk kütüphanelerinde çalışan kütüphanecilerin verdikleri cevaplar doğrultusunda alınabilecek en yüksek puan 100,00 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin geneli için hesaplanan puan ortalaması (X=70,55) incelendiğinde söz konusu kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma hedeflerindeki savunuculuk yaklaşımlarının yüksek olduğu görülmektedir.

4.3.2. Alt Hipotez 2a

Araştırmanın ikinci alt problemini birinci kısmını "Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı halk kütüphanelerinde çalışan kütüphanecilerin sürdürebilirlik kalkınma farkındalıkları yüksektir" alt hipotezi oluşturmaktadır. Bakanlıkta çalışan halk kütüphanecilerinin farkındalıklarına ilişkin aritmetik ortalama değerlendirmeleri Tablo 4.18'de verilmiştir.

Tablo 4. 18. Kültür ve Turizm Bakanlığı'na Bağlı Halk Kütüphanelerinde Çalışan Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Farkındalıklarına İlişkin Aritmetik Ortalama Değerlendirmeleri

MADDELER		N	Standart Sapma	Ortalama	Değerlendirme
1	Bireyler ihtiyaçlarını gözetmeksizin, arzu ve istekleri doğrultusunda alışveriş yapmalıdır.	195	1,421	2,58	Katılmıyorum
2	Gelecek nesilleri de düşünerek mevcut ekonomik kaynakları tasarruflu kullanmalıyız.	195	,593	4,73	Kesinlikle Katılıyorum
3	Kalkınma için yapılacak borçlanma ekonomik dengeler gözetilerek yapılmalıdır.	195	,721	4,50	Kesinlikle Katılıyorum
4	Ekonomik politikalar, yoksulluğu ve gelir dağılımındaki farklılıkları azaltıcı nitelikte olmalıdır.	195	,511	4,70	Kesinlikle Katılıyorum
5	Ekonomik kalkınma işsizliği önleyecek şekilde planlanmalıdır.	195	,523	4,72	Kesinlikle Katılıyorum
6	Ekonomik politikalar sürdürülebilir üretime göre şekillenmelidir.	195	,576	4,61	Kesinlikle Katılıyorum
7	Ekonomik politikalar doğal kaynakları yok etmeyecek şekilde oluşturulmalıdır.	195	,533	4,74	Kesinlikle Katılıyorum
8	Hayvancılık da, tarımsal ve endüstriyel üretim de, kısa vadede yüksek kâr elde edecek uygulamalara (GDO'lu ürün kullanımı, hormonlu hayvanlar vb.) ağırlık verilmelidir.	195	1,372	1,93	Katılmıyorum
9	Ekonomik yatırımlar için can ve mal güvenliğinin sağlandığı ortamlar oluşturulmalıdır.	195	,485	4,74	Kesinlikle Katılıyorum
10	Ekonomik kalkınma için üretim dışı sektörlere ağırlık verilmelidir.	195	1,215	2,75	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum
11	Ekonomik kalkınma için ileri teknoloji ürünlerinin üretimi desteklenmelidir.	195	,586	4,61	Kesinlikle Katılıyorum
12	Ekonomik kalkınma için tarım ve hayvancılık sektörlerine yapılacak yatırımlar desteklenmelidir.	195	,542	4,59	Kesinlikle Katılıyorum

13	Ekonomik kalkınma için araştırma geliştirme (AR-GE) çalışmaları desteklenmelidir.	195	,511	4,75	Kesinlikle Katılıyorum
14	Toplumdaki bireylere (kadın/erkek, zengin/fakir, ırk/din vb.) eşit fırsatlar sunulmalıdır.	195	,623	4,67	Kesinlikle Katılıyorum
15	Toplumdaki bütün bireyler için bireyin yaşam boyu öğrenmesine olanak sağlayacak ortamlar oluşturulmalıdır.	195	,446	4,77	Kesinlikle Katılıyorum
16	Bireylere, toplumla bütünleştirici ve geliştirici sosyal hizmetler (çocuk yuvaları, huzur evi, sosyal yardımlaşma vakıfları vb.) sunulmalıdır.	195	,571	4,67	Kesinlikle Katılıyorum
17	Toplumdaki bütün bireylere eğitim ve sağlık hizmetlerine ulaşım hakkı sağlanmalıdır.	195	,453	4,79	Kesinlikle Katılıyorum
18	Bireylere, yaşadıkları yerlerde kendilerini güvende hissedecekleri bir ortam oluşturulmalıdır.	195	,454	4,81	Kesinlikle Katılıyorum
19	Toplumdaki kültürlerin birbiri ile etkileşimi desteklenmeli ve geliştirilmelidir.	195	,619	4,61	Kesinlikle Katılıyorum
20	Bireylerin ve ailelerin refah düzeyini asgari koşulların üzerinde tutmak için toplum sorumluluk almalıdır.	195	,660	4,54	Kesinlikle Katılıyorum
21	Şehirleşme, (şehir, kasaba vb.) toplumun ruh ve beden sağlığını koruyacak şekilde olmalıdır.	195	,443	4,77	Kesinlikle Katılıyorum
22	Sürdürülebilir çevre için faaliyetlerde bulunan resmi ve sivil toplum kuruluşlarının çalışmaları desteklenmelidir.	195	,589	4,63	Kesinlikle Katılıyorum
23	Biyolojik çeşitliliğin devamı için doğal yaşama zarar veren her müdahale (bilinçsiz ilaçlama, yasak avlanma vb.) cezalandırılmalıdır.	195	,479	4,73	Kesinlikle Katılıyorum
24	Kısa mesafelerde toplu taşıma araçları kullanılmasının atmosferik dengenin korunmasına faydası yoktur.	195	1,355	2,75	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum
25	Araç alırken, ekolojik dengenin bozulmasına etkisi en az olan araçların tercih edilmesi gerektiğini düşünüyorum.	195	,788	4,35	Kesinlikle Katılıyorum

26	Enerji kaynaklarının daha uzun süreli kullanılabilmesi için enerji tasarrufu yapan ürünlerin tercih edilmesi gerekir.	195	,620	4,65	Kesinlikle Katılıyorum
27	Yaşanılabilir bir dünya bırakabilmek için yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının yaygınlaştırılması gerekir.	195	,558	4,71	Kesinlikle Katılıyorum
28	Gelecek nesillerin ekolojik sorunlar yaşamaması için mevcut kaynakların (su, hava, toprak vb.) korunması hususunda her bireye düşen sorumluluklar vardır.	195	,566	4,73	Kesinlikle Katılıyorum
29	Endüstri kuruluşları çevre sağlığını koruyacak ve doğal kaynakların kirletilmesini önleyecek tedbirler almalıdır.	195	,466	4,77	Kesinlikle Katılıyorum
30	Yeşil alanlardan şehirleşme ve sanayileşme amacıyla vazgeçilebilir.	195	1,429	2,01	Katılmıyorum
31	Gelecek nesillere daha yeşil bir dünya bırakabilmek için ağaçlandırma çalışmaları ve ağaçların korunması ile ilgili her bireye sorumluluk düşmektedir.	195	,590	4,69	Kesinlikle Katılıyorum
32	Ham madde kaynaklarının gelecek nesiller tarafından da kullanılabilmesi için atıkların geri dönüştürülmesi sürecinde her bireyin sorumlulukları olduğunu düşünüyorum.	195	,601	4,66	Kesinlikle Katılıyorum
33	Ham madde kaynaklarının gelecek nesiller tarafından da kullanılabilmesi için çöpler özelliklerine göre ayrılarak, değerlendirilmelidir.	195	,577	4,68	Kesinlikle Katılıyorum
34	Küresel iklim değişikliğini önlemek için bireysel olarak hiçbir şey yapılamayacağını düşünüyorum.	195	1,335	1,98	Katılmıyorum
35	Önlem alınmaması halinde küresel ısınmanın, dünyamızın geleceği için ciddi tehdit oluşturduğunu düşünüyorum.	195	,617	4,62	Kesinlikle Katılıyorum
36	Dünyanın yaşanıla bilirliğinin devamı için ekolojik ayak izimizin küçültülmesi gerektiğini düşünüyorum.	195	,984	4,04	Katılıyorum
		195	12,510	161,59	

Tablo 4.18 analizleri incelendiğinde anket maddelerine verilen en yüksek değeri 4,81 ile "Bireylere, yaşadıkları yerlerde kendilerini güvende hissedecekleri bir ortam oluşturulmalıdır." ifadesine verilen cevaplar görülürken en düşük değeri ise 1,93 ile "Hayvancılık da tarımsal ve endüstriyel üretim de kısa vadede yüksek kâr elde edecek uygulamalara (GDO'lu ürün kullanımı, hormonlu hayvanlar vb.) ağırlık verilmelidir." ifadesi verilen cevaplar oluşturmaktadır. Ölçeğin geneli için hesaplanan puan ortalaması (X=161,59) incelendiğinde Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı halk kütüphanelerinde çalışmakta olan kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınmadaki farkındalıklarının yüksek olduğu görülmektedir.

4.3.3. Alt Hipotez 2b

Araştırmanın ikinci alt problemini ikinci kısmını "Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı halk kütüphanelerinde çalışan kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma farkındalıklarının ekonomik, toplumsal ve çevresel boyutları arasında anlamlı bir farklılık yoktur." alt hipotezi oluşturmaktadır. Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı halk kütüphanelerinde çalışan kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma farkındalıklarının ekonomik, toplumsal ve çevresel boyutlar için verdikleri cevapların toplamı Korelasyon-Pearson Analizine göre verileri Tablo 4.19'da verilmiştir.

Tablo 4. 19. Kültür ve Turizm Bakanlığı'na Bağlı Halk Kütüphanelerinde Çalışan Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Farkındalıklarının Ekonomik, Toplumsal ve Çevresel Boyutları Arasında Anlamlı Farklılıkları Gösteren Korelasyon-Pearson Sonuçları

	n	M	SD	Ekonomik	Toplumsal	Çevresel
Ekonomik	195	57,44	4,682	-	,625**	,591**
Toplumsal	195	42,26	3,735	,625**	-	,668**
Çevresel	195	56,52	4,768	,591**	,668**	-

*P<,05, ** p<,01

Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı halk kütüphanelerinde çalışan kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Farkındalıklarının ekonomik, toplumsal ve çevresel boyutlar arasındaki anlamlı bir farklılığı gösteren Korelasyon-Pearson Sonuçları çerçevesinde çıkan sonuç; ekonomik-toplumsal boyutların korelasyonu ,625, ekonomik-çevresel boyutları korelasyonu ,591 ve toplumsal-çevresel boyutları korelasyonu ,668 olmasından dolayı ekonomik-toplumsal-çevresel boyutlar arasında güçlü korelasyon olduğunu görebiliyoruz. Sonuçların pozitif çıkması da ekonomik-toplumsal-çevresel boyuttaki farkındalıklar birbirileri ile orantılı arttığı görülmektedir.

4.3.4. Alt Hipotez 2c

İkinci problemin üçüncü kısmında "Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı halk kütüphanelerinde çalışan kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınmadaki savunuculuk faaliyetlerine yaklaşımları yüksektir." alt hipotezi oluşturmaktadır. Bakanlıkta çalışan halk kütüphanecilerinin savunuculuk faaliyetlerine yaklaşımlarının aritmetik ortalama ve sapma değerlerine ilişkin veriler Tablo 4.20'de verilmiştir.

Tablo 4. 20. Kültür ve Turizm Bakanlığı'na Bağlı Halk Kütüphanelerinde Çalışan Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınmadaki Savunuculuk Faaliyetlerine Yaklaşımlarının Aritmetik Ortalama ve Sapma Değerleri

	Maddeler	N	X	Ss	Değerlendirme
1	Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinde kütüphanecilerin rolü hakkında bilgim vardır.	195	3,63	1,044	Katılıyorum
2	Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri kapsamında kütüphanelere ve bilgiye erişime ilişkin ülkedeki yatırımlardan ve politikalardan kütüphaneciler haberdar olmalıdır.	195	4,52	,637	Kesinlikle Katılıyorum

3	Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri kapsamında kütüphanelere ve bilgiye erişime ilişkin ülkedeki yatırım ve politikalar belirlenirken kütüphanecilerin ihtiyaçları göz önüne alınır.	195	3,71	1,252	Katılıyorum
4	Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinde kütüphaneler ve bilgiye erişime ilişkin ülkedeki yatarımlar ve politikalar kütüphaneciler için yeterlidir.	195	2,48	1,057	Katılmıyorum
5	Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri kapsamında kütüphaneciler diğer kamu kurum ve kuruluşları ile iş birliği içerisinde olmalıdır.	195	4,44	,584	Kesinlikle Katılıyorum
6	Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinde kütüphaneciler savunuculuk faaliyetlerine dair yenilik ve gelişmeleri güncel olarak takip etmelidir.	195	4,38	,697	Kesinlikle Katılıyorum
7	Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri farkındalığı her kütüphaneci tarafından benimsendiğine inanırım.	195	3,27	1,145	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum
8	Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinde lider olarak rol alması gerektiğine inanırım.	195	3,81	,995	Katılıyorum
9	Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinde savunuculuğunu kütüphanecilerin yapması gerektiğine inanırım.	195	3,66	1,000	Katılıyorum
10	Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin savunuculuğu için kütüphaneciler toplantılar düzenlemektedir.	195	3,09	1,176	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum
11	Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin savunuculuğu için düzenlenen toplantılar yeterlidir.	195	2,35	1,052	Katılmıyorum
12	Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri kapsamında kütüphanemizde savunuculuk faaliyetlerini üstlenen bir temsilci vardır.	195	2,28	1,139	Katılmıyorum
13	Kütüphanecilere Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri savunuculuğuna dair eğitimler düzenlenmelidir.	195	4,24	,828	Kesinlikle Katılıyorum

14	Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin nasıl uygulanacağına dair kütüphaneciler uygulama /saha eğitimi almalıdır.	195	4,32	,747	Kesinlikle Katılıyorum
15	Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin savunuculuğu için düzenlenen eğitimler yeterlidir.	195	2,33	1,062	Katılmıyorum
16	Kütüphaneciler Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerini kullanıcılara anlatmalıdırlar.	195	4,19	,827	Katılıyorum
17	Kütüphaneciler, kullanıcıların Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri kapsamında ürettikleri ürünleri desteklemelidirler.	195	4,27	,697	Kesinlikle Katılıyorum
18	Kütüphaneciler, kullanıcıların günlük yaşamları ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri arasında etkinliklerle bağ kurmalarını sağlamalıdırlar.	195	4,23	,767	Kesinlikle Katılıyorum
19	Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinde kütüphanecilerin uyguladığı etkinlikler yeterlidir.	195	2,43	1,015	Katılmıyorum
20	Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerini kütüphanecilerin uygulaması zordur.	195	2,92	1,179	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum
	Toplam Katılımcı Sayısı	195			

Tablo 4.20 verileri incelendiğinde anket maddelerine verilen en yüksek değeri 4,52 ile "Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri kapsamında kütüphanelere ve bilgiye erişime ilişkin ülkedeki yatırımlardan ve politikalardan kütüphaneciler haberdar olmalıdır." ifadesine verilen cevaplar görülürken en düşük değeri ise 2,28 ile "Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri kapsamında kütüphanemizde savunuculuk faaliyetlerini üstlenen bir temsilci vardır." ifadesi verilen cevaplar oluşturmaktadır. Ölçeğin geneli için hesaplanan puan ortalaması (X=70,54) incelendiğinde Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı halk kütüphanelerinde çalışan kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınmadaki savunuculuk faaliyetlerindeki yaklaşımlarının yüksek olduğu görülmektedir.

4.3.5. Alt Hipotez 2d

Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı halk kütüphanelerinde çalışmakta olan kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınmadaki savunuculuk için düzenlenen eğitimler ile ilgili forma verdikleri cevaplar Tablo 4.21'de verilmiştir.

Tablo 4. 21. Kültür ve Turizm Bakanlığı'na Bağlı Halk Kütüphanelerinde Çalışan Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinde Eğitime İhtiyaç Duyulmasıyla İlgili Forma Verdikleri Cevaplar

Maddeler	N	X	Ss	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
				f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin savunuculuğu için düzenlenen eğitimler yeterlidir.	195	2,33	1,062	45	23,1	72	36,9	59	30,3	7	3,6	12	6,2

Tablo 4.21 verilerine göre kurumda çalışan kütüphaneciler "Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin savunuculuğu için düzenlenen eğitimler yeterlidir." ifadesine verilen cevaplar sonucunda 72 kişi (%36,9) 'Katılmıyorum' görüşünü belirtmişlerdir. Veriye göre Bakanlıkta çalışan halk kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınma hedeflerindeki savunuculuk faaliyetleri için düzenlenen eğitimleri yeterli bulmadıkları şeklinde ifade edilmiştir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı halk kütüphanelerinde çalışmakta olan kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınmadaki savunuculuk için düzenlenen toplantılarla ilgili forma verdikleri cevaplar Tablo 4.22'te verilmiştir.

Tablo 4. 22. Kültür ve Turizm Bakanlığı'na Bağlı Halk Kütüphanelerinde Çalışan Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinde Toplantılarla İlgili Forma Verdikleri Cevaplar

Maddeler	N	X	Ss	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
				f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin savunuculuğu için düzenlenen toplantılar yeterlidir.	195	2,35	1,052	45	23,1	64	32,8	70	35,9	4	2,1	12	6,2

Tablo 4.22 verilerine göre kurumda çalışan kütüphaneciler "Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin savunuculuğu için düzenlenen toplantılar yeterlidir." ifadesine verilen cevaplar sonucunda 70 kişi (%35,9) 'Katılmıyorum' görüşünü belirtmişlerdir. Veriye göre Bakanlıkta çalışan halk kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınma hedeflerindeki savunuculuk faaliyetleri için düzenlenen toplantıları yeterli bulmadıkları ifade edilmiştir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı halk kütüphanelerinde çalışmakta olan kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınmada kütüphaneciler için ülkedeki politikalar ve yatırımlarla ilgili forma verdikleri cevaplar Tablo 4.23'te verilmiştir.

Tablo 4. 23. Kültür ve Turizm Bakanlığı'na Bağlı Halk Kütüphanelerinde Çalışan Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinde Politikalar ve Yatırımlarla İlgili Forma Verdikleri Cevaplar

Maddeler	N	X	Ss	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
				f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinde kütüphaneler ve bilgiye erişime ilişkin ülkedeki yatarımlar ve politikalar kütüphaneciler için yeterlidir.	195	2,48	1,057	32	16,4	77	39,5	58	29,7	16	8,2	12	6,2

Tablo 4.23 verilerine göre kurumda çalışan kütüphaneciler "Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinde kütüphaneler ve bilgiye erişime ilişkin ülkedeki yatarımlar ve politikalar kütüphaneciler için yeterlidir." ifadesine verilen cevaplar sonucunda 77 kişi (%39,5) 'Katılmıyorum' görüşünü belirtmişlerdir. Veriye göre Bakanlıkta çalışan halk kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınma hedeflerinde ülkedeki yatırımlar ve politikaları kütüphaneciler için yeterli bulmadığı ifade edilmiştir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı halk kütüphanelerinde çalışmakta olan kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınmada kütüphanecilerin uyguladığı etkinliklerle ilgili forma verdikleri cevaplar Tablo 4.24'te verilmiştir.

Tablo 4. 24. Kültür ve Turizm Bakanlığı'na Bağlı Halk Kütüphanelerinde Çalışan Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinde Kullanıcı Etkinlikleriyle İlgili Forma Verdikleri Cevaplar

Maddeler	N	X	Ss	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
				f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinde kütüphanecilerin uyguladığı etkinlikler yeterlidir.	195	2,43	1,015	37	19,0	67	34,4	72	36,9	9	4,6	10	5,1

Tablo 4.24 verilerine göre kurumda çalışan kütüphaneciler "Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinde kütüphanecilerin uyguladığı etkinlikler yeterlidir." ifadesine verilen cevaplar sonucunda 72 kişi (%36,9) 'Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum' görüşünü belirtmişlerdir. Veriye göre Bakanlıkta çalışan halk kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınma hedeflerinde kütüphanecilerin uyguladığı etkinliklere yönelik cevapların daha çok 'Katılmıyorum' cevaplarında verilmesi uygulanan etkinliklerinin yeterli bulunmadığı ifade edilmiştir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı halk kütüphanelerinde çalışmakta olan kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınmadaki savunuculuk faaliyetlerini üstlenen bir temsilciyle ilgili forma verdikleri cevaplar Tablo 4.25'te verilmiştir.

Tablo 4. 25. Kültür ve Turizm Bakanlığı'na Bağlı Halk Kütüphanelerinde Çalışan Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerini Üstlenen Temsilciyle İlgili Forma Verdikleri Cevaplar

Maddeler	N	X	Ss	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
				f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri kapsamında kütüphanemizde savunuculuk faaliyetlerini üstlenen bir temsilci vardır.	195	2,28	1,139	52	26,7	76	39,0	41	21	12	6,2	14	7,2

Tablo 4.25 verilerine göre kurumda çalışan kütüphaneciler "Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri kapsamında kütüphanemizde savunuculuk faaliyetlerini üstlenen bir temsilci vardır." ifadesine verilen cevaplar sonucunda 76 kişi (%39,0) 'Katılmıyorum' görüşünü belirtmişlerdir. Veriye göre Bakanlıkta çalışan halk kütüphanecilerinin, bulundukları kütüphanelerde Sürdürülebilir Kalkınma hedeflerinde savunuculuk faaliyetlerini üstlenen bir temsilci olmadığı ifade edilmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırma Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı çalışmakta olan halk kütüphanecilerinin Sürdürülebilir Kalkınma farkındalık düzeyleri ve savunuculuk faaliyetlerine yaklaşımları incelenmiştir. Araştırmaya Bakanlıkta çalışan 195 halk kütüphanecisinin katılımıyla veriler toplanmış ve hipotezler doğrultusunda cinsiyet, yaş grupları ve Bakanlıkta çalışma yıllarına dair incelemeler yapılmıştır. Katılımcıların demografik verileri değerlendirilerek ölçekteki hipotez boyutları ve alt boyutları arasındaki ilişkiler ortaya konulmuştur. Bulguların değerlendirilmesi için, Mann-Whitney U Testi ve Kruskal Wallis Testi uygulanmıştır.

Katılımcıların SKH'deki genel ve alt boyutları arasındaki farkındalıkları ve savunuculuk faaliyetlerindeki yaklaşımların cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi amacıyla Mann-Whitney U Testi uygulanmıştır. Elde edilen veriler incelendiğinde katılım sağlayan kadın ve erkek kütüphaneciler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Bakanlıkta çalışmakta olan halk kütüphanecilerinin genel farkındalık ölçeğine (X=98,73) ve savunuculuk faaliyetlerine yaklaşımlarındaki (X=94,26) verilerine göre kadın kütüphanecilerin erkek kütüphanecilere göre biraz daha farkında olduğunu söylenebilir fakat bu durum istatistiksel açıdan anlamlı bir fark oluşturmamaktadır.

Katılımcıların SKH'deki genel ve alt boyutları arasındaki farkındalıkları ve savunuculuk faaliyetlerindeki yaklaşımların Bakanlıkta çalışma yıllarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi amacıyla Kruskal Wallis Testi uygulanmıştır. Elde edilen veriler incelendiğinde Bakanlıkta çalışan halk kütüphanecilerinin SKH genel farkındalıklarına (p=,114) ve savunuculuk faaliyetlerine yaklaşımlarının (p=,965) Bakanlıkta çalışma yıllarına göre anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmüştür. SKH alt boyut anlamlılıkları incelendiğinde ise, çevresel (p=,180) ve toplumsal (p=,401) alt boyutları Bakanlıkta çalışma yıllarında anlamlı bir fark oluşturmazken ekonomik (p=,043) alt boyutunda 10-15 yıl arası Bakanlıkta çalışma yıllarına sahip olan katılımcıların anlamlı bir fark oluşturduğu görülmüştür. Katılımcılardan, Bakanlıkta çalışma süresi 1 yıldan az olan 64 kişi, 1-2 yıl arası olan 4 kişi, 2-3 yıl arası olan 58 kişi, 3-4 yıl arası olan 12 kişi, 4-5 yıl arası olan 6 kişi, 5-10 yıl

arası olan 36 kişi, 10-15 yıl arası olan 8 kişi ve 15 yıl ve üzeri olan 7 kişiden oluşmaktadır. Bakanlığın 2017 yılında 200 sözleşmeli kütüphaneci, 2020 yılında 500 sözleşmeli kütüphaneci, 2022 yılında 465 sözleşmeli kütüphanecinin atanmasının yapılması meslek yıllarında yeni olan kütüphanecilerin çoğunlukta olduğunu göstermektedir. SKH yönelik savunuculuk faaliyetlerindeki yaklaşımlara meslek yıllarında yeni olan kütüphanecilerin dinamik bir bakış açısı sunulmasında katkı sağlayacakları düşünülmektedir. Bilgi ve Belge Yönetimi mezunu olan kütüphanecilerin teoride öğrenilen bilgileri sahada uygulamaya dönüşmesi ve bu uygulamaları sürdürülebilir bir kütüphane bilinci ile ortaya koymalarının olanakları görülmektedir.

Katılımcıların SKH'deki genel ve alt boyutları arasındaki farkındalıkları ve savunuculuk faaliyetlerindeki yaklaşımların yaş grubuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi amacıyla Kruskal Wallis Testi uygulanmıştır. Elde edilen veriler incelendiğinde yaş grupları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. 20-25 yaş grubunda 27 kişi, 26-30 yaş grubunda 108 kişi, 31-40 yaş grubunda 50 kişi, 41-50 yaş grubunda 7 kişi ve 51-60 yaş grubunda 3 kişi anket katılımını sağlamış bulunmaktadır. Bakanlığın 2017 yılı ve sonrasındaki sözleşmeli kütüphaneci atanmalarının yapılması belirli yaş gruplarındaki çoğunluğu açıklamaktadır. Yaş grupları ve meslek yıllarındaki çalışma süreleri beraber incelendiğinde, yaş gruplarındaki çoğunluğu oluşturan 20-30 yaş arasındaki yaş gruplarında katılım olduğu görülmektedir.

Araştırma kapsamında Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı halk kütüphanelerinde çalışan kütüphanecilerin;

- "Sürdürülebilir Kalkınma Farkındalıkları yüksektir" alt hipotezinde kütüphanecilerin ekonomik boyuta (X=57,44), toplumsal boyuta (X=42,26), çevresel boyuta (X=61,89) verilen cevaplar incelendiğinde genel farkındalık ölçeği (X=161,59) farkındalığının yüksek olduğu görülmektedir.

Ekonomik boyuttaki sürdürülebilirlik farkındalığına yönelik; 1. ifadeye verilen 2,58 değeriyle bireylerin ihtiyaçları doğrultusunda alışveriş yapılmasına ve arzu ve istekler doğrultusunda bu ihtiyaçların giderilmesine katılmadıklarını ifade etmişlerdir. 2. ifadeye verilen 4,73 değeriyle gelecek kuşaklara da mevcut ekonomik kaynakların israf edilmeden kullanılmasına kesinlikle katıldıklarını ifade etmişlerdir. 3. ifadeye verilen 4,50 değeriyle kalkınmada ekonomik dengenin gözetilmesine kesinlikle katıldıklarını ifade etmişlerdir. 4. ifadeye verilen 4,70 değeriyle ekonomik politikaların yoksulluğu

azaltmasında ve adil gelir dağılımının sağlamasına kesinlikle katıldıklarını ifade etmişlerdir. 5. ifadeye verilen 4,72 değeriyle ekonomik kalkınmada işsizliğin önlenmesine yönelik planlanmasına kesinlikle katıldıklarını ifade etmişlerdir. 6. ifadeye verilen 4,61 değeriyle ekonomik politikaların sürdürülebilir üretime göre şekillenmesine kesinlikle katıldıklarını ifade etmişlerdir. 7. ifadeye verilen 4,74 değeriyle ekonomik politikaların doğal kaynakları yok etmeyerek oluşturulmasına kesinlikle katıldıklarını ifade etmişlerdir. 8. ifadeye verilen 1,93 değeriyle GDO'lu ürün ve hormonlu hayvanlar gibi kısa sürede kâr elde edecek uygulamalara ağırlık verilmesine katılmadıklarını ifade etmişlerdir. 9. ifadeye verilen 4,74 değeriyle ekonomik yatırımlar için can ve mal güvenliğinin sağlanması için ortamlar oluşturulmasına kesinlikle katıldıklarını ifade etmişlerdir. 10. ifadeye verilen 2,75 değeriyle ekonomik kalkınmanın üretim dışındaki sektörlere de ağırlık vermesine ne katılıp ne de katılmadıklarını ifade etmişlerdir. 11. ifadeye verilen 4,61 değeriyle ekonomik kalkınmanın yüksek teknoloji ürünlerinin üretimini desteklemesine kesinlikle katıldıklarını ifade etmişlerdir. 12. ifadeye verilen 4,59 değeriyle ekonomik yatırımların tarım ve hayvancılık sektörlerinde yapılacak yatırımların desteklenmesini kesinlikle katıldıklarını ifade etmişlerdir. 13. ifadeye verilen 4,75 değeriyle ekonomik kalkınmada AR-GE çalışmalarının desteklenmesine kesinlikle katıldıklarını ifade etmişlerdir.

Toplumsal boyuttaki sürdürülebilirlik farkındalığına yönelik; 14. ifadeye verilen 4,67 değeriyle kadın erkek, zengin fakir, vb. toplumdaki tüm bireylere eşit fırsatların sunulmasına kesinlikle katıldıklarını ifade etmişlerdir. 15. ifadeye verilen 4,77 değeriyle toplumdaki bireyler için hayat boyu öğrenimlerini sağlayacak ortamların oluşturulmasına kesinlikle katıldıklarını ifade etmişlerdir. 16. ifadeye verilen 4,67 değeriyle bireylerim toplumla bütünleşmesine ve gelişmesine sosyal hizmetler sunulmasına kesinlikle katıldıklarını ifade etmişlerdir. 17. ifadeye verilen 4,79 değeriyle toplumdaki tüm bireylere eğitim ve sağlık hizmetlerine ulaşım hakkının sağlanmasına kesinlikle katıldıklarını ifade etmişlerdir. 18. ifadeye verilen 4,81 değeriyle bireylerin yaşadıkları yerlerde kendilerini güvende hissedecekleri ortamların oluşturulmasına kesinlikle katıldıklarını ifade etmişlerdir. 19. ifadeye verilen 4,61 değeriyle toplumdaki bireylerin birbiriyle etkileşimlerinin desteklenmesine ve geliştirilmesine kesinlikle katıldıklarını ifade etmişlerdir. 20. ifadeye verilen 4,54 değeriyle bireylerin ve ailelerin refah düzeyinin asgari koşullar üzerinde tutulması için toplumun sorumluluk almasına kesinlikle katıldıklarını ifade etmişlerdir. 21. ifadeye verilen 4,77 değeriyle şehirleşmenin tolum ve

ruh sağlığını koruyacak şekilde olmasına kesinlikle katıldıklarını ifade etmişlerdir. 22. ifadeye verilen 4,63 değeriyle sürdürülebilir bir çevre için faaliyet yürüten resmi ve sivil toplum kuruluşlarının çalışmaları desteklenmesini kesinlikle katıldıklarını ifade etmişlerdir.

Çevresel boyuttaki sürdürülebilirlik farkındalığına yönelik; 23. ifadeye verilen 4,73 değeriyle biyoçeşitlilik devamı için yaşama zarar veren her müdahalenin cezalandırılmasına kesinlikle katıldıklarını ifade etmişlerdir. 24. ifadeye verilen 2,75 değeriyle kısa mesafelerde toplu taşımanın kullanılmasına atmosferik dengenin korunmasında fayda olmayacağına dair ne katılıp ne de katılmadıklarını ifade etmişlerdir 25. ifadeye verilen 4,35 değeriyle araçların alınırken ekolojik dengenin bozulmasında en az etkili araçların tercih edilmesine kesinlikle katıldıklarını ifade etmişlerdir. 26. ifadeye verilen 4,65 değeriyle enerji kaynaklarının uzun vadede kullanılması için enerji tasarrufu sağlayan ürünlerin tercih edilmesine kesinlikle katıldıklarını ifade etmişlerdir. 27. ifadeye erilen 4,71 değeriyle yaşanılabilir bir dünyanın bırakılması için yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanılmasının yaygınlaştırılmasına kesinlikle katıldıklarını ifade etmişlerdir. 28. ifadeye verilen 4,73 değeriyle gelecek nesillerin ekolojik sorunlar yaşamaması için mevcut kaynakların korunması konusunda bireylere sorumluluk düştüğüne kesinlikle katıldıklarını ifade etmişlerdir. 29. ifadeye verilen 4,77 değeriyle endüstri kuruluşlarının doğal kaynakları korumalarına karşı önlemler alması gerektiğine kesinle katıldıklarını ifade etmişlerdir. 30. ifadeye verilen 2,01 değeriyle yeşil alanların sanayileşme amaçları ile vazgeçilmesine katılmadıkları ifade etmişlerdir. 31. ifadeye verilen gelecek nesillere de daha yeşil bir dünya bırakılması için ağaçlandırma ve ağaçların korunmasıyla ilgili her bireye sorumluluk düştüğüne kesinlikle katıldıklarını ifade etmişlerdir. 32. ifadeye verilen 4,66 değeriyle ham madde kaynaklarının gelecek nesiller tarafından da kullanılması için atıkların geri dönüştürülmesinde bireylerin de sorumlu olduğuna kesinlikle katıldıkları ifade etmişlerdir. 33. İfadeye verilen 4,68 değeriyle ham maddenin gelecek kuşaklar tarafından da kullanılması için çöpleri geri dönüşüm özelliklerine göre ayrılmasına kesinlikle katıldıklarını ifade etmişlerdir. 34. ifadeye verilen 1,98 değeriyle küresel iklim değişikliğini önlemek için bireysel olarak bir şey yapılamayacağına katılmadıklarını ifade etmişlerdir. 35. ifadeye verilen 4,62 değeriyle önlem alınmazsa küresel ısınmanın dünya geleceği için tehdit oluşturacağına kesinlikle katıldıklarını ifade etmişlerdir. 36. ifadeye verilen 4,04 değeriyle dünyadaki

yaşanılabilirliğin devamı için karbon ayak izlerinin küçültülmesi gerektiğine katıldıklarını ifade etmişlerdir.

- "Sürdürülebilir Kalkınma Farkındalıklarının ekonomik, toplumsal ve çevresel boyutları arasında anlamlı bir farklılık yoktur." alt hipotezinde ekonomik-toplumsal-çevresel boyutların pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Katılımcıların üç boyutta da verilen cevaplarda da görülmekte olup, sürdürülebilirliğin üç temel boyutunda da güçlü bir korelasyon oluşturarak bütüncül bir bakış açısıyla sürdürülebilirliğe yaklaşım sergiledikleri görülmektedir.

- "Sürdürülebilir Kalkınmadaki savunuculuk faaliyetlerine yaklaşımları yüksektir." alt hipotezinde kütüphanecilerin sürdürülebilirlik ile ilgili gündemden haberdar oldukları ve gelişmeleri takip ettikleri gözlemlenmiş olup, savunuculuk faaliyetlerine yaklaşımlarının (X=70,55) yüksek olduğu görülmektedir. Düzenlenen faaliyetlere yönelik cevaplar neticesinde ise eğitimlerin, toplantıların, yatırım ve politikaların, temsilcinin ve kütüphanecilerin kullanıcılara uyguladıkları etkinlikler yeterli olmadığı için ihtiyaç olduğu görülmektedir.

"Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinde kütüphanecilerin rolü hakkında bilgim vardır." ifadesine verilen 3,63 değeriyle katıldıklarını ifade eden katılımcıların SKH'deki kütüphanecilerin rollerine dair bilgilerinin olduklarını ifade etmişlerdir ve "Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri kapsamında kütüphanelere ve bilgiye erişime ilişkin ülkedeki yatırımlardan ve politikalardan kütüphaneciler haberdar olmalıdır." İfadesine verilen 4,52 değeriyle ülkedeki yatırım ve politikalardan kütüphanecilerin haberdar olmasına kesinlikle katıldıklarını ifade etmişlerdir. "Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinde kütüphaneciler savunuculuk faaliyetlerine dair yenilik ve gelişmeleri güncel olarak takip etmelidir." ifadesi verilen 4,38 değeriyle yaşanan gelişmelerin takibinin sağlanmasına kesinlikle katıldıklarını ifade etmişlerdir.

"Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri kapsamında kütüphanelere ve bilgiye erişime ilişkin ülkedeki yatırım ve politikalar belirlenirken kütüphanecilerin ihtiyaçları göz önüne alınır." ifadesine verilen 3,71 değeriyle takibi sağlanan gelişmelerde üretilen yatırım ve politikalarda kütüphanecilerin ihtiyaçlarının göz önüne alınmasına katılımcıların katılmadıkları ifade edilmiştir. "Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinde kütüphaneler ve bilgiye erişime ilişkin ülkedeki yatarımlar ve politikalar kütüphaneciler için yeterlidir." ifadesine verilen 2,48 değeri ülkedeki kütüphaneciler için yatırım ve politikaların

yeterliliğe katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Özdemirci'nin (1987) 1961-1982 yılları arasındaki kalkınma planlarında kütüphanelerin bir politika dahilince ilerlememesinden nicelikten daha çok niteliksel olarak gelişmelere önem verilmesinden, kütüphanelerdeki hizmetlerin bir bütün olarak ele alınmayarak eşit imkanlara sahip olmayan kütüphanelerin bulunduğundan topyekûn bir kütüphane kalkınmasına ihtiyaç olduğu görülmektedir. Geçmişten gelen bir süreç olan kütüphanelerdeki hizmetlerin iyileştirilmesi belirli bir politikanın oluşturulması ve güncellenmesi gerekmektedir. On Birinci Kalkınma Planı çerçevesinde gerçekleşen ve On İkinci Kalkınma Planı dahilinde gerçekleşecek olan planlamaların kütüphanecilik alanındaki gelişmelerde ve önem derecelerinde yeterli seviyede olmadığı görülmektedir. "Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri kapsamında kütüphaneciler diğer kamu kurum ve kuruluşları ile iş birliği içerisinde olmalıdır." İfadesine verilen 4,44 değeriyle kamu kurum ve kuruluşlarının iş birliğine katılımcıların kesinlikle katıldıklarını ifade etmişlerdir. Toprakoğlu (2021) makalesinde SKH gerçekleşen faaliyetlerin T.C. Strateji ve Bütçe Başkalığı ile koordineli yapılmasını vurgulamaktadır.

"Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri farkındalığı her kütüphaneci tarafından benimsendiğine inanırım." ifadesine verilen 3,27 değerle her kütüphaneci tarafından SKH farkındalığın benimsendiğine ne katılıp ne de katılmadıklarını ifade etmişlerdir. "Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinde savunuculuğunu kütüphanecilerin yapması gerektiğine inanırım." ifadesine verilen 3,66 değerle kütüphanecilerin SKH'de savunuculuk yapmaları gerektiğine inandıklarına katıldıklarını ifade etmişlerdir. "Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinde lider olarak rol alması gerektiğine inanırım." İfadesine verilen 3,81 değeriyle kütüphanecilerin SKH savunuculukları yapılması gerektiğine inanan katılımcıların bu hedeflerde lider olarak yer almaları gerektiğine katıldıklarını ifade etmişlerdir. Fakat "Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri kapsamında kütüphanemizde savunuculuk faaliyetlerini üstlenen bir temsilci vardır." ifadesine verilen 2,28 değeriyle bir temsilcinin varlığına katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

"Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin savunuculuğu için kütüphaneciler toplantılar düzenlemektedir." ifadesine verilen 3,09 değeriyle katılımcıların ne katıldıklarını ne de katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcıların diğer cevaplarına bakıldığında ise durumun olumsuz değerlendirilmesine ve "Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin savunuculuğu için düzenlenen toplantılar yeterlidir." İfadesine verilen 2,35

değeriyle toplantıların yeterliliğine katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Türkiye'de yapılan sürdürülebilirlik ve kütüphane üzerine üretilen akademik çalışmaların olmaması da bu durumu etkilemektedir. Yürütülen çalışmalarda ise araştırma kütüphanelerinin çoğunluğu oluşturduğu görülmekte ve halk kütüphanelerinde yürütülen çalışmalar SKH başlığı altında yürütülmediği için takibi zor olmaktadır. Toprakoğlu'nun (2021) çalışması Bakanlık bünyesindeki halk kütüphanelerinin SKH kapsamında yürüttükleri faaliyetleri incelemiş olup, yürütülen faaliyetlerin kütüphanelerin görev ve işlevlerinden kaynaklı doğal olarak sunulan hizmetlerden oluştuğunu SKH başlığı altında çalışmalar yürütülmediği ve gündemin bu kapsamda oluşturulmadığı bu düşünceyi destekler niteliktedir. Bu da çalışmalardaki verilerin sunulmasını, toplanmasını ve değerlendirilmesini güçleştirmektedir.

"Kütüphanecilere Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri savunuculuğuna dair eğitimler düzenlenmelidir." ifadesine verilen 4,24 değeriyle SKH savunuculuğuna dair eğitimlerin düzenlenmesine katılımcıların kesinlikle katıldıkları ifade edilmiştir. "Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin savunuculuğu için düzenlenen eğitimler yeterlidir." İfadesine verilen 2,33 değeri bu durumu desteklemektedir. Kütüphanecilerin SKH başlığı altında eğitim düzenlenmesi gerektiği görülmektedir. "Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin nasıl uygulanacağına dair kütüphaneciler uygulama /saha eğitimi almalıdır." ifadesine verilen 4,32 değeri katılımcıların düzenlenmesi planlanan eğitimler içi saha/uygulama eğitimi almalarına kesinlikle katılmaktadırlar. Toprakoğulu (2021) çalışmasında elde ettiği sonuçlar bu düşünceyi destekler niteliktedir. Kütüphanelerin SKH etkin olması için hizmet içi eğitimler düzenlenerek farkındalıkların ve çalışmalarına ihtiyaç duyulduğu görülmektedir.

"Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinde kütüphanecilerin uyguladığı etkinlikler yeterlidir." ifadesine verilen 2,43 değeriyle kütüphanecilerin uyguladıkları etkinlikleri yeterli bulduklarına katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Eşit ve adil imkanlara sahip olmayan kütüphanelerin bu sürece etki ettiği düşünülmektedir. Çünkü "Kütüphaneciler Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerini kullanıcılara anlatmalıdırlar." ifadesine verilen 4,19 değeriyle kütüphaneciler SKH kullanıcılara anlatmalarına katılımcılar katıldıklarını ifade etmişlerdir. Bu gelişmelerle "Kütüphaneciler, kullanıcıların günlük yaşamları ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri arasında etkinliklerle bağ kurmalarını sağlamalıdırlar." İfadesine verilen 4,23 değeriyle paralel olarak kullanıcıların günlük yaşamları ve SKH arasında etkinlikle bağ kurulmasına katılımcılar kesinlikle

katıldıklarını ifade etmişlerdir. SKH kapsamında kullanıcıların kendilerini geliştirmeleri sürdürülebilirliğin amacına uygun olarak üretilen her türlü ürünün desteklenmesine yönelik "Kütüphaneciler, kullanıcıların Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri kapsamında ürettikleri ürünleri desteklemelidirler." İfadeye verilen 4,27 değeriyle katılımcıların kesinlikle katıldıkları ifade edilmiştir. Akkaya (2023) çalışmasında elde ettiği sonuçlar bu durumu destekler niteliktedir. Kütüphane ve kullanıcının yakın temas ve doğru gözlem kurarak bağ geliştirmesi ve desteklemesi gerektiğini belirtmektedir.

"Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerini kütüphanecilerin uygulaması zordur." ifadesine verilen 2,92 değeriyle katılımcıların SKH yönelik uygulamaların kütüphaneciler tarafından uygulanmasında ne katılıyorum ne de katılmadıklarını ifade etmişlerdir. SKH lider olarak yer almasına katılan kütüphanecilerin uygulamada zorluk yaşanılacağına verdikleri cevaplar yürütülen çalışmaların sorun tespitinde güçlük yaşandığı görülmektedir. SKH başlığı altında gerçekleşmeyen uygulamalar hakkında verilerin toplanmaması kütüphanecilerin ifadesinin yorumlanmasını güçleştirmektedir. Ülkedeki yatırım ve politikaların, eğitimlerim, kütüphanecilerin uyguladığı etkinliklerin, toplantıların yetersiz olduğu ya da hiç düzenlenmiyor olması düzenlenen çalışmaların ise SKH başlığında sunulmuyor olması ifadeye verilen karasız yaklaşımın cevabı olabileceği düşünülmektedir.

ÖNERİLER

Yapılan bu araştırmada, aşağıda ifade edilen önerilerin alanda yapılacak olan araştırmalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

- Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı halk kütüphanelerinde çalışmakta olan kütüphanecilerin SKH'deki farkındalıkları araştırılmıştır. SK ve kütüphanelerdeki farkındalıkların belirlenebilmesi için Türkiye'deki kütüphanelerde çalışmakta olan tüm personeller üzerinde çalışmalar araştırılabilir.

- Araştırma örneklemi Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı halk kütüphanelerinde çalışmakta olan kütüphaneciler ile sınırlıdır. Yeni yapılacak araştırmalarda farklı kurum ve kuruluşlarda çalışmakta olan kütüphaneciler ile çalışılarak örneklem genişletilebilir.

- Kalkınma planlarında yer alan kütüphane politikalarında yenileşme hareketinin tutumları net bir şekilde ortaya konmalı ve politika yapıcılarla toplantılar düzenlenerek yatırım ve politikalar arttırılmalıdır.

- Halk Kütüphaneleri Yönetmeliği'ne Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine dair maddeler eklenerek 2012 yılına ait yönetmelik güncellenmelidir.

- Kütüphanelerdeki sürdürülebilirlik sağlanabilmesi için ekonomik, toplumsal ve çevresel yaklaşım geliştirilerek enerji kaynak verimliliği, dijitalleşme ve yeşil teknoloji, kütüphane eğitimleri ve farkındalık, toplumsal katılımın sağlanması, satın alma ve koleksiyon politikaları, sıfır atık yönetimi, ulaşılabilirlik ve eşitlik gibi unsurlar düşünülerek kütüphane ilkelerine göre yatırım ve politikalar geliştirilmeli ve ortaya konmalıdır. Bu politikalar kapsamında ülkede bulunan her kütüphanenin fiziksel olarak mekanları, personel sayısı, olanakları, bütçeleri, koleksiyonları ve kullanıcı yaklaşımları iyileştirilmeli ve özellikle ödenekler eşit ve adaletli bir şekilde ulaştırılması sağlanmalıdır.

- Sürdürülebilir Kalkınma farkındalığının daha fazla geliştirilmesi için kalkınma politikalarında kütüphane ve kütüphanecilere yönelik çalışmalar geliştirilmelidir. Kütüphanecilerin kendilerini geliştirebileceği platformlar sağlanmalı topluma fayda sağlayabilecekleri özel eğitimlerle sertifika programları geliştirilmelidir. Kurumsal sürdürülebilirlik, su ayak izi, iklim değişikliği, sürdürülebilirlik ve afet yönetimi, yaşam döngülerinin değerlendirilmesi, karbon ayak izi, sürdürülebilir koleksiyon geliştirme, sürdürülebilirlik ve kullanıcı etkinlikleri, dijital okuryazarlık ve sürdürülebilir teknoloji, ekonomik sürdürülebilirlik, çevresel sürdürülebilirlik, toplumsal sürdürülebilirlik, enerji verimliliği, sürdürülebilirlik ve yasal dayanaklar, sıfır atık, sürdürülebilirlik ve kütüphaneler vb. konu başlıklarında SKH 17 başlık 169 hedef içeriğine uygun olarak bir program geliştirilmelidir.

- Sürdürülebilir Kalkınma ve savunuculuk faaliyetlerine yaklaşımları konusunda kütüphanecilerin gündemdeki konuları ele alabilecekleri seminerler, konferanslar, bildiriler, çalıştaylar vb. faaliyetler yürütülmeli ve yapılan çalışmaların takibinin

sağlanması için ortak bir platform kurulmalıdır. IFLA tarafından geliştirilen Dünya Kütüphane Haritası örnek alınarak Kültür ve Turizm Bakanlığı çatısı altında Türkiye'deki gelişimleri gösteren "Türkiye Kütüphane Haritası" oluşturulmalıdır.

- Kütüphanedeki savunuculuk faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi için temsilcilikler/ liderlikler oluşturulmalı ve oluşan/oluşabilecek problemlerin konuşulduğu, sunulduğu, çözümlendiği ortamlar geliştirilmelidir. Her yıl geliştirilen faaliyetler raporlanarak şeffaf bir şekilde paylaşılmalıdır.

- Sürdürülebilir Kalkınmanın kütüphanelerde nasıl uygulanacağına dair uygulamalı/saha eğitimler verilmeli ve karşılaşılacak problemlere karşı çözüm masası oluşturulmalıdır. Uygulanacak projeler için AR-GE ekibi kurulmalı ve projelerin geliştirilmesi için proje eğitimleri düzenlenmelidir.

- Toplumların kalkınması için hayat boyu öğrenmelerini ve nitelikli eğitimin sağlanmasında etkin rol oynayan kütüphanelere kurum ve kuruluşlar ile iş birlikleri sağlanmalıdır. Bakanlıklar, Yükseköğretim Kurulu, üniversiteler, belediyeler ve sivil toplum kuruluşları ile protokoller imzalanmalıdır. Kurum ve kuruluşların yürüttüğü çalışmalar TÜBİTAK-TEYDEB, TEKNOFEST, TÜBA, TTGV, KOSGEB, Erasmus+ vb. duyurulmalı ve katılım sağlayarak desteklenmelidir.

- Sürdürülebilir Kalkınma faaliyetlerini kullanıcılara duyurmak için çalışmalar yapılmalı ve sosyal medya, afiş ve kurumlar arası iş birliklerini geliştirerek kullanıcıların hedeflerde ihtiyaç duyabileceği tüm sorunlara rehberlik hizmetleri verilmelidir.

KAYNAKÇA

Atmaca, Ayşe Ceren, *Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Sürdürülebilir Kalkınma Farkındalıklarının Belirlenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya 2018.

Atmaca, Ayşe Ceren, Seyit Ahmet Kiray, ve Mustafa Pehlivan, "Development of a Measurement Tool for Sustainable Development", *International Journal of Assessment Tools in Education*, 6/1, (2019) 80–91. https://doi.org/10.21449/ijate.518099

Akkaya, Mehmet Ali,"Sürdürülebilirlik Kütüphane Yakınsamasına Bilgi Üzerinden Farklı Bir Bakış: Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH) ve Kütüphaneler", *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14/1 (2023),113-141. https://doi.org/10.54558/jiss.1223912 .

Al Şensoy, Selda ve Reyhan Midillli Sarı, "Yeni Nesil Akademik Kütüphane Kavramı ve Mimariye Yansıması", *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication – TOJDAC*, 10/3, (2020), 285-310.

Arıcı, Gizem, ve Murat Arısal, "Kütüphane Mekanı İçin Sürdürülebilirlik Kriterleri", *Tarih Okul Dergisi*, (2021), 2922-2956.

Besler, Özlem Tuna Sinem, "Kurumsal Sürdürülebilirlik Anlayışı ve Uygulamaları: Bir Örnek Olay Çalışması", *İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 52, (Mart 2015), 173-199.

Biçen Aras, Bahar, "Kütüphaneler ve Kütüphaneciler Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine Ulaşmamıza Nasıl Yardımcı Olabilir? : 'İstinye Üniversitesi Kütüphanesi Örneği", *ÜNAK*, (2023).

Bilgili, Muhammed Yunus, "Ekonomik, Ekolojik ve Sosyal Boyutlarıyla Sürdürülebilir Kalkınma", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10/49 (2017),559-569.

Boğazlayan, Recep, "Sürdürülebilir Gelişme Düşüncesinin Tarihsel Arka Planı", *Journal of Social Policy Conferences*, 50, (2005), 1011 - 1028.

Büyüköztürk, Şener, Ebru Kılıç Çakmak, Özcan Erkan Akgün, Şirin Karadeniz, ve Funda Demirel, *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri,* Pegem Akademi, Ankara 2020.

Büyükuslu, Ali Rıza, *Sürdürülebilir Kalkınma ve Endüstri 5.0*, Der Yayınları, İstanbul 2021.

Cevahir, Egemen, *SPSS ile Nicel Veri Analizi Rehberi,* Kibele Yayınları, İstanbul 2020.

Çelik, Yusuf, "Sürdürülebilir Kalkınma Kavramı ve Sağlık", *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 9/1, (Şubat 2006), 19-37.

Çolakoğlu, Özgür Murat ve Cem Büyükekşi, "Açımlayıcı Faktör Analiz Sürecini Etkileyen Unsurların Değerlendirilmesi", *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2/1,(2014),56-64.

Ergin, Demirali Y. "1. Ölçeklerde Geçerlilik ve Güvenirlik", *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7/7, (1995),125-148.

Gedik, Yasemin. "Sosyal, Ekonomik ve Çevresel Boyutlarla Sürdürülebilirlik ve Sürdürülebilir Kalkınma", *International Journal of Economics, Politics, Humanities & Social Sciences*, 3/3, 2020, 196 - 215.

Günindi Ersöz, Aysel, "Dünya Konferansları Belgelerinde Aile ve Yoksulluk: Saptamalar ve Öneriler". *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 6/6, (Eylül 2003). https://doi.org/10.21560/spcd.97485.

IFLA. "Kütüphaneler ve BM 2030 Gündemi'nin Uygulanması Kılavuzu*". Türk Kütüphaneciliği*, 30/2, (2016), 319-337.

Karasar, Niyazi, *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar İlkeler Teknikler,* Nobel, Ankara 2023.

Kılıç, Selim. "Cronbach'ın Alfa Güvenirlik Katsayısı". *Journal of Mood Disorders*, 6/1, (2016), 47 - 48. DOI: 10.5455/jmood.20160307122823

Özdemirci, Fahrettin. "Beş Yıllık Kalkınma Planlarında Halk Kütüphanelerimiz" *Türk Kütüphaneciliği Dergisi*, 1/4 (1987), 196-208.

Portney, Kent E, *Sürdürülebilirlik,* çev. Ali Bucak, Pan Yayıncılık, İstanbul 2020.

Şen, Hüseyin, Ayşe Kaya ve Barış Alparslan, "Sürdürülebilirlik Üzerine Tarihsel ve Güncel Bir Perspektif". *Ekonomik Yaklaşım,* 29/107, (2018), 1-47.

Tıraş, Hacı Hayrettin, "Sürdürülebilir Kalkanma ve Çevre: Teorik Bir İnceleme", *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2, (2012), 57-74.

Tolunay, Ahmet, ve Ayhan Akyol, "Kalkınma ve Kırsal Kalkınma: Temel Kavramlar ve Tanımlar", *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi Seri:A*, (2006), 116-127.

Toprakoğlu, Nuh Mehmet, "Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Çerçevesinde Kültür ve Turizm Bakanlığı'na Bağlı Halk Kütüphanelerinin Faaliyet Değerlendirilmesi", *Türk Kütüphaneciği Dergisi*, 35, (2021), 99-115.

Tuna, Özlem ve Senem Besler, "Kurumsal Sürdürülebilirlik Anlayışı ve Uygulamaları: Örnek Olay Çalışması", *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 52, (Şubat 2016), 173-199.

Turhan, Yunus, "Kalkınma Kavramının Tarihsel Süreci Ve Etimolojik Analizi", *Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi, 29,* (2020), 149-164.

WCED (World Commision on Enveronment and Development), *Our Comnon Future: Report of the World Commission on Enveronment end Development*, Oxford University Press, 1987.

Yalçınkaya, Akansel, Vildan Durmaz ve Leyla Adiller. "Sürdürülebilir Kalkınma ve Kurumsal Sürdürülebilirlik için Yeni Ölçümleme: Üçlü Performans", *Uluslararası 9. Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi Bildirileri.* Saraybosna-Borsek, 23-25 Haziran, 3320-3332.

Yeni, Onur, "Sürdürülebilirlik Ve Sürdürülebilir Kalkınma: Bir Yazın Taraması". *Gazi Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16/3 (Aralık 2014), 181-208.

Yıldırım, Zarife, ve Mehmet Ali Akkaya, "Kütüphaneler ve Sürdürülebilirlik İlişkisi: Genel Bir Değerlendirme", *KAREFAD, ÇAKÜ Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 8/1 (Nisan 2020), 18-46.

Yücel, Gülin, ve Levent Kurnaz, *Yeni Gerçeğimiz Sürdürülebilirlik,* Yeni İnsan Yayınevi, İstanbul 2021.

Elektronik Kaynaklar

ALA. "Sustainability Round Table", https://www.ala.org/rt/sustainrt , [Erişim tarihi: 13.12.2023].

ALA. "Task Force on United Nations 2030 Sustainable Development Goals" https://www.ala.org/aboutala/ala-task-force-united-nations-2030-sustainable-development-goals, [Erişim tarihi: 13.12.2023].

ANKOS Kütüphane Yöneticileri Çalıştayı: "Kütüphanelerde Sürdürülebilirlik"" https://sdg.unak.org.tr/haberler/ankos-kutuphane-yoneticileri-calistayi-kutuphanelerde-surdurulebilirlik/, [Erişim tarihi: 13.12.2023].

Cambridge Dictionary. "Sustainability", https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/sustainability , [Erişim tarihi: 30.11.2023].

EBLIDA. "Sustainable Development Goals and Libraries – First European Report" (Document prepared by the EBLIDA Secratariat, 2020, s.5-7), https://www.eblida.org/Documents/EBLIDA-Report-SDGs-and-their-implementation-in-European-libraries.pdf , [Erişim tarihi: 13.12.2023].

European Environment Agency. "Sustainability", https://www.eea.europa.eu/en/topics/at-a-glance/sustainability , [Erişim tarihi: 30.11.2023].

IFLA. "IFLA-UNESCO Halk Kütüphanesi Bildirgesi 2022", https://repository.ifla.org/handle/123456789/2159 [Erişim tarihi: 08.12.2023].

IFLA. “Bilgiye Erişim ve Kalkınmaya İlişkin Lyon Bildirgesi (2014)”, https://www.lyondeclaration.org/ [Erişim tarihi: 13.12.2023].

IFLA. “BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinde Kalkınmanın Finansmanına ilişkin Mektup”, https://www.ifla.org/news/ifla-signs-letter-on-financing-for-development-in-the-post-2015-un-sustainable-development-goals/ , [Erişim tarihi: 13.12.2023].

IFLA. “Çevre, Sürdürülebilirlik ve Kütüphaneler Çalışma Grubu (ENSULIB)” https://www.ifla.org/units/environment-sustainability-and-libraries/, [Erişim tarihi: 13.12.2023].

IFLA. “Kütüphaneler ve Gelişime ilişkin IFLA Bildirisi (Ağustos 2013)”, https://www.ifla.org/publications/ifla-statement-on-libraries-and-development-august-2013/ [Erişim tarihi: 13.12.2023].

IFLA. “Library Map of the World”, https://librarymap.ifla.org/about [Erişim tarihi: 13.12.2023].

IFLA. “Sürdürülebilirlik Kütüphanelerin İşidir: Kütüphaneler ve Sürdürülebilir Kalkınma”, https://www.ifla.org/g/sustainable-development/sustainability-is-libraries-business-libraries-and-sustainable-development/ [Erişim tarihi: 6.12.2023].

IFLA. “Yeşil Kütüphane Ödülü”, https://www.ifla.org/g/environment-sustainability-and-libraries/ifla-green-library-award/ , [Erişim tarihi: 13.12.2023].

Koç Üniversitesi Suna Kıraç Kütüphanesi. “Sürdürülebilirlik Komitesi” https://library.ku.edu.tr/hakkinda/surdurulebilirlik-komitesi/#tid_6579ef48ab68d [Erişim tarihi: 13.12.2023].

Oxford English Dictionary. “Development”, https://www.oed.com/search/dictionary/?scope=Entries&q=development, [Erişim tarihi: 30.11.2023].

Rami Kütüphanesi. “Sürdürülebilirlik Politikası”, https://ramikutuphanesi.gov.tr/tr/surdurulebilirlik/surdurulebilirlik-politikasi, [Erişim tarihi: 08.12.2023].

Resmi Gazete. “Halk Kütüphaneleri Görev ve Çalışma Yönetmeliği”, https://teftis.ktb.gov.tr/TR-264442/halk-kutuphaneleri-gorev-ve-calisma-yonetmeligi.html ,[Erişim tarihi: 7.12.2023].

Resmi Gazete. “Halk Kütüphaneleri Yönetmeliği 2012”, https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/01/20120111-18.htm , [Erişim tarihi: 1.12.2023].

T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. “BM Sürdürülebilir Kalkınma Yüksek Düzeyli Siyasi Formu (HLPF)”, http://www.surdurulebilirkalkinma.gov.tr/2022-bm-surdurulebilir-kalkinma-yuksek-duzeyli-siyasi-forumu-hlpf-5-18-temmuz-2022-tarihleri-arasinda-new-yorkta-gerceklestirilmistir/ , [Erişim tarihi: 4.12.2023].

T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. “On Birinci Kalkınma Planı”, s.146, https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/On_Birinci_Kalkinma_Plani-2019-2023.pdf [Erişim tarihi: 1.12.2023].

T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. “On İkinci Kalkınma Planı”, s.194. https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/11/20231101M1-1-1.pdf [Erişim tarihi: 1.12.2023].

T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. “Sürdürülebilir Kalkınma Hakkında Temel Bilgiler”, http://www.surdurulebilirkalkinma.gov.tr/temel-tanimlar/ [Erişim tarihi: 4.12.2023].

T.C. Cumhuriyeti Strateji ve Bütçe Başkanlığı. “Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları”, 2023 https://turkiye.un.org/tr/sdgs , [Erişim tarihi: 4.12.2023].

T.C. Cumhuriyeti Strateji ve Bütçe Başkanlığı. “Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ve Göstergeleri”, http://www.surdurulebilirkalkinma.gov.tr/amaclari/ [Erişim tarihi: 12.12.2023].

T.C. Dışişleri Bakanlığı. “BM İnsan Yerleşimleri Programı”, https://www.mfa.gov.tr/bm-insan-yerlesimleri-programi.tr.mfa, [Erişim tarihi: 3.12.2023].

T.C. Dışişleri Bakanlığı. “Çevre, İklim Değişikliği ve Suya Dair Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri”, https://www.mfa.gov.tr/surdurulebilir-kalkinma.tr.mfa, [Erişim tarihi: 3.12.2023].

T.C. Dışişleri Bakanlığı. “Kyoto Protokolü”, https://www.mfa.gov.tr/kyoto-protokolu.tr.mfa [Erişim tarihi: 4.12.2023].

T.C. Dışişleri Bakanlığı, “Petrol Fiyatlarının Ekonomilere Etkisi”, https://www.mfa.gov.tr/petrol-fiyatlarinin-ekonomilere-etkisi.tr.mfa, [Erişim tarihi: 3.12.2023].

T.C. Dışişleri Bakanlığı. “Viyana Sözleşmesi ve Montreal Protokolü”, https://www.mfa.gov.tr/viyana-sozlesmesi-ve-montreal-protokolu.tr.mfa, [Erişim tarihi: 4.12.2023].

TDK. “Kalkınmak”, https://sozluk.gov.tr/ , [Erişim tarihi: 30.11.2023].

TDK. “Sürdürülebilir”, https://sozluk.gov.tr/, [Erişim tarihi: 12.11.2023].

TÜİK. Kütüphane İstatistikleri:2022”, https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Library-Statistics-2022-49355#:~:text=T%C3%9C%C4%B0K%20Kurumsal&text=2022%20y%C4%B1l%C4%B1nda%20k%C3%BCt%C3%BCphane%20say%C4%B1s%C4%B1%201,toplam%2049%20bin%20537%20oldu, [Erişim tarihi: 10.12.2023].

TÜİK. Kütüphane İstatistikleri:2022”, https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Library-Statistics-2022-49355#:~:text=T%C3%9C%C4%B0K%20Kurumsal&text=2022%20y%C4%B1l%C4%B1nda%20k%C3%BCt%C3%BCphane%20say%C4%B1s%C4%B1%201,toplam%2049%20bin%20537%20oldu , [Erişim tarihi: 10.12.2023].

UCLA. “What is Sustainability?”, https://www.sustain.ucla.edu/what-is-sustainability/ , [Erişim tarihi: 30.11.2023].

UN. “Sustainability”, https://www.un.org/en/academic-impact/sustainability , [Erişim tarihi: 30.11.2023].

UN. “What is Sustainable Development?”, https://www.un.org/sustainabledevelopment/blog/2023/08/what-is-sustainable-development/ , [Erişim tarihi: 4.12.2023].

ÜNAK. “Bugünü Geleceğe Taşımak: Kütüphaneler ve Sürdürülebilirlik”, https://unak2022.unak.org.tr/ [Erişim tarihi: 13.12.2023].

ÜNAK. “Sürdürülebilir Kütüphaneler Çalışma Grubu”, https://sdg.unak.org.tr/hakkimizda/ , [Erişim tarihi: 13.12.2023].

Wikipedia. “Roma Kulübü”, https://tr.wikipedia.org/wiki/Roma_Kul%C3%BCb%C3%BC , [Erişim tarihi: 3.12.2023].

Wilson, Mel. ”Corporate Sustainability: What Is It And Where Does It Come From?”, https://iveybusinessjournal.com/publication/corporate-sustainability-what-is-it-and-where-does-it-come-from/, [Erişim tarihi: 5.12.2023]

EKLER

Ek 1 Etik Kurul İzni

Evrak Tarih ve Sayısı: 16.08.2022-342106

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : E-52393486-302.14.04-342106 16.08.2022
Konu : Meliha ARI'nın Etik Kurul Onayı

Sayın Meliha ARI

"Kültür ve Turizm Bakanlığı'na Bağlı Halk Kütüphanelerinde Çalışmakta olan Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Farkındalıklarının Değerlendirilmesi" başlıklı araştırmanız, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Etik Kurulu'nun 07.07.2022 tarihli toplantısında görüşülmüş olup değerlendirme sonucunda söz konusu çalışmanın etik ilkelere uygun olduğuna karar verilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr. Okan YEŞİLOT
Enstitü Müdürü

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Doğrulama Kodu :BSDK9LTBYU Pin Kodu :23903
Belge Takip Adresi : https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=5709&eD=BSDK9LTBYU&eS=342106

Adres:Marmara Üniversitesi Göztepe Yerleşkesi Türkiyat Araştırmaları Enst. Enstitüler Binası 34722 Kadıköy / İSTANBUL
Telefon:0216 777 1880 Faks:0216 777 1881
e-Posta:tae@marmara.edu.tr Elektronik Ağ:http://turkiyat.marmara.edu.tr
Kep Adresi:marmarauniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi için: DEMET DEMİRTAŞ
Unvanı: Enstitü Sekreteri

Ek 2 Anket İzni

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü

Sayı : E-84872991-044-2836791 23.08.2022

Konu : Anket İzni

Sayın Meliha ARI

İlgi : 17.08.2022 tarihli başvurunuz.

Tokat Erbaa Şehit Said Uslu İlçe Halk Kütüphanesinde kütüphaneci olarak görev yaptığınızı ve Doç. Dr. Güssün GÜNEŞ danışmanlığında yürüttüğünüz *"Kültür ve Turizm Bakanlığına Bağlı Halk Kütüphanelerinde Çalışmakta Olan Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Farkındalıklarının Değerlendirilmesi"* başlıklı yüksek lisans tezi çalışmanız kapsamında kullanmak üzere; Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı halk kütüphanelerinde çalışmakta olan kütüphanecilere anket uygulama talebinizi konu alan ilgi dilekçeniz incelenmiştir.

2012/7 sayılı Kütüphane Hizmet Esasları Genelgesi 4. Madde gereğince; tarafınızca iletilecek söz konusu anketin ilgili kütüphane müdürlüklerinin denetiminde ve koordinasyonunda, gönüllülük esasına göre yapılması uygun görülmüş olup anket sonuçlarına yönelik hazırlanacak raporun bir kopyasının Bakanlığımıza gönderilmesi hususunda bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Ali ODABAŞ
Bakan a.
Genel Müdür V.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Doğrulama Kodu: 220E1A15-A03F-463B-911C-285936F5F54C Doğrulama Adresi: https://www.turkiye.gov.tr/ktb-ebys

Emek Mahallesi Wilhelm Thomsen Caddesi No: 4 06490 Çankaya/Ankara
Telefon No:(0312) 470 80 00 Faks No:(0312) 470 54 71
e-Posta: kygm@ktb.gov.tr İnternet Adresi :www. kygm.gov.tr
KEP Adresi : kulturveturizmbakanligi@hs01.kep.tr
Bilgi için:Zehra SAVAŞ
Çocuk Eğitimcisi

Ek 3 Ölçek Kullanım İzni

meliha arı
Kime: [redacted]
20.10.2021 Çar 21:58

Merhabalar Değerli Hocam,
İsmim Meliha ARI, Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Yüksek Lisans öğrencisiyim. 'Halk Kütüphanelerindeki Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Farkındalıklarının Belirlenmesi' üzerine bir çalışma yapmaktayım. Halk Kütüphanesi kütüphanecilerine uygulanmak üzere Sürdürülebilir Kalkınma Farkındalık Ölçeği olarak sizin geliştirdiğiniz ölçeğinizden izniniz dâhilinde yararlanmak/kullanmak istiyorum.

Meliha ARI
Kütüphaneci
E posta: [redacted]
Tel: [redacted]
Marmara Üniversitesi
Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü
Bilgi ve Belge Yönetimi Yüksek Lisans

Windows için Posta ile gönderildi

A. ceren <[redacted]>
Kime: Siz
21.10.2021 Per 15:02

Merhaba, ölçeği kullanmanızdan mutluluk duyarız.
Çalışmanızda başarılar dilerim.

Ek 4 Sürdürülebilir Kalkınma Farkındalık Ölçeği

Int. J. Asst. Tools in Educ., Vol. 6, No. 1, (2019) pp. 80-91

Appendix 2. Sustainable Development Awareness Scale Items (Turkish version)

	Maddeler
1	Bireyler ihtiyaçlarını gözetmeksizin, arzu ve istekleri doğrultusunda alış veriş yapmalıdır.
2	Gelecek nesilleri de düşünerek mevcut ekonomik kaynakları tasarruflu kullanmalıyız.
3	Kalkınma için yapılacak borçlanma ekonomik dengeler gözetilerek yapılmalıdır.
4	Ekonomik politikalar, yoksulluğu ve gelir dağılımındaki farklılıkları azaltıcı nitelikte olmalıdır.
5	Ekonomik kalkınma işsizliği önleyecek şekilde planlanmalıdır.
6	Ekonomik politikalar sürdürülebilir üretime göre şekillenmelidir.
7	Ekonomik politikalar doğal kaynakları yok etmeyecek şekilde oluşturulmalıdır.
8	Hayvancılık da, tarımsal ve endüstriyel üretim de, kısa vadede yüksek kâr elde edecek uygulamalara (GDO' lu ürün kullanımı, hormonlu hayvanlar v.b.) ağırlık verilmelidir.
9	Ekonomik yatırımlar için can ve mal güvenliğinin sağlandığı ortamlar oluşturulmalıdır.
10	Ekonomik kalkınma için üretim dışı sektörlere ağırlık verilmelidir.
11	Ekonomik kalkınma için ileri teknoloji ürünlerinin üretimi desteklenmelidir.
12	Ekonomik kalkınma için tarım ve hayvancılık sektörlerine yapılacak yatırımlar desteklenmelidir.
13	Ekonomik kalkınma için araştırma geliştirme (AR-GE) çalışmaları desteklenmelidir.
14	Toplumdaki bireylere (kadın/erkek, zengin/fakir, ırk/din v.b.) eşit fırsatlar sunulmalıdır.
15	Toplumdaki bütün bireyler için bireyin yaşam boyu öğrenmesine olanak sağlayacak ortamlar oluşturulmalıdır.
16	Bireylere, toplumla bütünleştirici ve geliştirici sosyal hizmetler (çocuk yuvaları, huzur evi, sosyal yardımlaşma vakıfları v.b.) sunulmalıdır.
17	Toplumdaki bütün bireylere eğitim ve sağlık hizmetlerine ulaşım hakkı sağlanmalıdır.
18	Bireylere, yaşadıkları yerlerde kendilerini güvende hissedecekleri bir ortam oluşturulmalıdır.
19	Toplumda ki kültürlerin birbiri ile etkileşimi desteklenmeli ve geliştirilmelidir.
20	Bireylerin ve ailelerin refah düzeyini asgari koşulların üzerinde tutmak için toplum sorumluluk almalıdır.
21	Şehirleşme, (şehir, kasaba v.b) toplumun ruh ve beden sağlığını koruyacak şekilde olmalıdır.
22	Sürdürülebilir çevre için faaliyetlerde bulunan resmi ve sivil toplum kuruluşlarının çalışmaları desteklenmelidir.
23	Biyolojik çeşitliliğin devamı için doğal yaşama zarar veren her müdahale (bilinçsiz ilaçlama, yasak avlanma vb.) cezalandırılmalıdır.
24	Kısa mesafelerde toplu taşıma araçları kullanılmasının atmosferik dengenin korunmasına faydası yoktur.
25	Araç alırken, ekolojik dengenin bozulmasına etkisi en az olan araçların tercih edilmesi gerektiğini düşünüyorum.
26	Enerji kaynaklarının daha uzun süreli kullanılabilmesi için enerji tasarrufu yapan ürünlerin tercih edilmesi gerekir.
27	Yaşanılabilir bir dünya bırakabilmek için yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının yaygınlaştırılması gerekir.
28	Gelecek nesillerin ekolojik sorunlar yaşamaması için mevcut kaynakların (su, hava, toprak v.b.) korunması hususunda her bireye düşen sorumluluklar vardır.
29	Endüstri kuruluşları çevre sağlığını koruyacak ve doğal kaynakların kirletilmesini önleyecek tedbirler almalıdır.
30	Yeşil alanlardan şehirleşme ve sanayileşme amacıyla vazgeçilebilir.
31	Gelecek nesillere daha yeşil bir dünya bırakabilmek için ağaçlandırma çalışmaları ve ağaçların korunması ile ilgili her bireye sorumluluk düşmektedir.
32	Ham madde kaynaklarının gelecek nesiller tarafından da kullanılabilmesi için atıkların geri dönüştürülmesi sürecinde her bireyin sorumlulukları olduğunu düşünüyorum.
33	Ham madde kaynaklarının gelecek nesiller tarafından da kullanılabilmesi için çöpler özelliklerine göre ayrılarak, değerlendirilmelidir.
34	Küresel iklim değişikliğini önlemek için bireysel olarak hiçbir şey yapılamayacağını düşünüyorum.
35	Önlem alınmaması halinde küresel ısınmanın, dünyamızın geleceği için ciddi tehdit oluşturduğunu düşünüyorum.
36	Dünyanın yaşanılabilirliğinin devamı için ekolojik ayak izimizin küçültülmesi gerektiğini düşünüyorum.

Ek 5 Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerindeki Savunuculuk Faaliyetlerine Yaklaşım Formu

Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerindeki Savunuculuk Faaliyetlerine Yaklaşım Formu

Bu ölçek sizin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerindeki savunuculuk faaliyetlerine yönelik yaklaşımlarınızı belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Ölçek sonuçları yalnızca bu konudaki yaklaşımlarınızı belirlemek amacıyla kullanılacak başka bir amaç için sonuçlarınızdan yararlanılmayacaktır.

Ölçekte 20 madde bulunmaktadır. Her maddeyi okuduktan sonra, hangi oranda katıldığınızı size verilen maddelerin karşısındaki kutucuğa lütfen işaretleyiniz. Vereceğiniz içten cevaplar ve cevapsız madde bırakmamanız araştırmanın bilimsel sonuçları açısından önemlidir.

Katkılarınız için çok teşekkür ederiz.

Meliha ARI
Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi
e-posta=
Tel=

Kişisel Bilgiler

Lütfen cinsiyet bilginizi işaretleyiniz.

Erkek ( ) Kadın ( )

Yaş grubunuzu işaretleyiniz.

20-25 ( ) 26-30 ( ) 31-40 ( ) 41-50 ( ) 51-60 ( ) 60 üstü ( )

Eğitim durumunuzu işaretleyiniz:

Lise ( ) Ön lisans ( ) Lisans ( ) Yüksek Lisans ( ) Doktora ( )

Mesleğinizi işaretleyiniz.

Müdür ( ) Müdür Yard. ( ) Kütüphaneci ( ) Memur ( ) Diğer ( )

Kaç yıldır Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda çalıştığınızı işaretleyiniz.

1 yıldan az ( ) 1-2 yıl arası ( ), 2-3 yıl arası ( ), 3-4 yıl arası ( ), 4-5 yıl arası ( ), 5-10 yıl arası ( ), 10-15 yıl arası ( ), 15 yıl ve üzeri ( )

	MADDELER	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinde kütüphanecilerin rolü hakkında bilgim vardır.					
2	Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri kapsamında kütüphanelere ve bilgiye erişime ilişkin ülkedeki yatırımlardan ve politikalardan kütüphaneciler haberdar olmalıdır.					
3	Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri kapsamında kütüphanelere ve bilgiye erişime ilişkin ülkedeki yatırım ve politikalar belirlenirken kütüphanecilerin ihtiyaçları göz önüne alınır.					
4	Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinde kütüphaneler ve bilgiye erişime ilişkin ülkedeki yatarımlar ve politikalar kütüphaneciler için yeterlidir.					
5	Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri kapsamında kütüphaneciler diğer kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği içerisinde olmalıdır.					
6	Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinde kütüphaneciler savunuculuk faaliyetlerine dair yenilik ve gelişmeleri güncel olarak takip etmelidir.					
7	Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri farkındalığı her kütüphaneci tarafından benimsendiğine inanırım.					
8	Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinde lider olarak rol alması gerektiğine inanırım.					
9	Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinde savunuculuğunu kütüphanecilerin yapması gerektiğine inanırım					
10	Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin savunuculuğu için kütüphaneciler toplantılar düzenlemektedir.					
11	Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin savunuculuğu için düzenlenen toplantılar yeterlidir					
12	Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri kapsamında kütüphanemizde savunuculuk faaliyetlerini üstlenen bir temsilci vardır.					
13	Kütüphanecilere Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri savunuculuğuna dair eğitimler düzenlenmelidir.					
14	Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin nasıl uygulanacağına dair kütüphaneciler uygulama /saha eğitimi almalıdır.					
15	Kütüphanecilerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin savunuculuğu için düzenlenen eğitimler yeterlidir					
16	Kütüphaneciler Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerini kullanıcılara anlatmalıdırlar.					
17	Kütüphaneciler, kullanıcıların Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri kapsamında ürettikleri ürünleri desteklemelidirler.					
18	Kütüphaneciler, kullanıcıların günlük yaşamları ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri arasında etkinliklerle bağ kurmalarını sağlamalıdırlar.					
19	Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinde kütüphanecilerin uyguladığı etkinlikler yeterlidir					
20	Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerini kütüphanecilerin uygulaması zordur.					